

BI Norwegian Business School - campus Oslo

GRA 19204

Master Thesis in Accounting and Auditing

Thesis Master of Science

Hvilken finansskattemodell er best for Norge?

Navn: Kaja Fridén Bjåland, Emilie Radford

Start: 01.01.2018 09.00

Finish: 03.09.2018 12.00

Masteroppgave ved Handelshøyskolen BI

Hvilken finansskattemodell er best for Norge?

Veileder:
Roy K. Kristensen

Innleveringsdato:
03.09.2018

Stuedsted:
BI Oslo

Eksamenskodelle og navn:

GRA 19204 - Masteroppgave i regnskap og revisjon

Studieprogram:
Master i regnskap og revisjon

“Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet eller de konklusjoner som er trukket.”

Forord

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på vår mastergrad i regnskap og revisjon ved Handelshøyskolen BI. Vi valgte å skrive masteroppgave om finansskatt og ulike finansskattemodeller egnethet da dette er et relativt nytt fenomen i Norge. Vi oppfatter finansskatt som et aktuelt tema. I løpet av oppgavens fremgang fra januar 2018 til august 2018 har finansskatt kommet stadig mer på dagsordenen som følge av Stortingets endringsvedtak. Det er et tema som opptar en rekke ulike samfunnsaktører. Prosessen har vært utfordrende, engasjerende og lærerik. Vi har opparbeidet oss bred innsikt i emnet finansskatt.

Vi ønsker å takke vår veileder Roy K. Kristensen ved Handelshøyskolen BI for gode råd, innsikt og samtaler gjennom vårt arbeid. Hans veiledning og konstruktive tilbakemeldinger har vært til stor hjelp gjennom skriveprosessen.

Vi ønsker også å gi en stor takk til våre intervjuobjekter. Vi er svært takknemlige for at de ønsket å delta og bidra med kunnskap til vår masteroppgave. Oppgaven ville ikke vært mulig å fullføre uten deres hjelp. Takk for gode og utfyllende svar.

Handelshøyskolen BI Nydalen, August 2018

Kaja Fridén Bjåland

Emilie Radford

Innholdsfortegnelse

FORORD	I
INNHOLDSFORTEGNELSE	II
SAMMENDRAG.....	V
1.0 INTRODUKSJON	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV OPPGAVE OG AKTUALITET	1
1.3 PROBLEMSTILLING	2
1.4 AVGRENSNING	3
1.5 OPPGAVENS STRUKTUR.....	4
2.0 KONTEKST OG BAKGRUNN.....	5
2.1 DEFINISJON AV FINANSSKATT	5
2.1.1 <i>Formål</i>	5
2.1.2 <i>Den norske finansskattemodellen</i>	6
2.1.3 <i>Finansskattesubjekter</i>	7
2.1.4 <i>Beregningsgrunnlag</i>	8
2.1.5 <i>Tilpasningsmuligheter</i>	9
2.2 DEN NORSKE FINANSNÆRINGEN	10
2.4 FORSLAG TIL ENDRING AV DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN.....	12
2.5 TIDLIGERE PRØVDE MODELLER.....	14
2.6 EUS FINANSSKATTEFORSLAG	16
2.7 MERVERDIAVGIFTSMODELL	17
2.8 FINANSIELL TRANSAKSJONSSKATT.....	18
2.8.1 <i>Den europeiske unionen</i>	19
2.8.2 <i>Storbritannia</i>	20
2.9 FINANSIELL AKTIVITETSSKATT	20
2.9.1 <i>Danmark</i>	22
2.9.2 <i>Island</i>	23
3.0 METODEDEORI.....	24
3.1 ANALYSEFORMÅL.....	24
3.2 UNDERSØKELSESDSIGN.....	24

3.3	UNDERSØKELSESMETODE	25
3.4	UTVALG AV RESPONDENTER.....	25
3.5	INTERVJUGUIDE	26
3.6	PRE-TESTING AV INTERVJU.....	27
3.7	DATAINNHENTING OG ANALYSE	27
3.8	VALIDITET.....	27
3.9	RELIABILITET	28
4.0	RESULTATER FRA UNDERSØKELSEN	29
4.1	FINANSNÆRINGEN	29
4.2	DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN.....	31
4.3	EFFEKTER AV DAGENS FINANSSKATTEMODELL	35
4.4	UTFORDRINGER VED DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN.....	38
4.5	TILPASNINGSMULIGHETER	42
4.6	MERVERDIAVGIFTSUNNTAKET FOR FINANSIELLE TJENESTER.....	44
4.7	ALTERNATIVE LØSNINGER TIL DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN	47
	4.7.1 Merverdiavgiftsmodellen.....	47
	4.7.2 Finansiell transaksjonsskatt.....	50
	4.7.3 Finansiell aktivitetsskatt	51
	4.7.4 Finansskattemodellenes egnethet i Norge	53
5.0	ANALYSE.....	55
5.1	FINANSNÆRINGEN	55
5.2	DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN.....	56
5.3	EFFEKTER AV DAGENS FINANSSKATTEMODELL	57
5.4	UTFORDRINGER VED DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN.....	59
5.5	TILPASNINGSMULIGHETER	60
5.6	MERVERDIAVGIFTSUNNTAKET FOR FINANSIELLE TJENESTER.....	61
5.7	ALTERNATIVE LØSNINGER TIL DEN NORSKE FINANSSKATTEMODELLEN	62
	5.7.1 Merverdiavgiftsmodellen.....	62
	5.7.2 Finansiell transaksjonsskatt.....	63
	5.7.3 Finansiell aktivitetsskatt	64
	5.7.4 Finansskattemodellenes egnethet i Norge	65
6.0	KONKLUSJON.....	67
6.1	HOVEDFUNN OG DELKONKLUSJONER.....	67

6.1.1 Hvilken finansskattemodell er best egnet for å unngå konkurransevridding mellom Norge og utlandet?.....	67
6.1.2 Hvilken finansskattemodell er best egnet for å unngå konkurransevridding mellom finansnæringen og andre næringer?	69
6.1.3 Hvilken finansskattemodell vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?.....	71
6.1.4 Hvilken finansskattemodell vil ha minst negativ effekt på næringslivet?.....	72
6.1.5 Hvilken finansskattemodell er best utformet for å forhindre vesentlige tilpasningsmuligheter?	73
6.2 HOVEDKONKLUSJON - HVILKEN FINANSSKATTEMODELL VIL VÆRE BEST FOR NORGE?	74
6.3 FORSLAG TIL VIDERE FORSKNING	76
REFERANSELISTE.....	78
VEDLEGG	85
VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE STORTINGET	85
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE FINANS NORGE.....	90
VEDLEGG 3: INTERVJUGUIDE BANK	95
VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDE SENTRALSKATTEKONTORET FOR STORBEDRIFTER	100
VEDLEGG 5: INTERVJUGUIDE REVISOR	106
VEDLEGG 6: NÆRINGSGRUPPE K.....	112

Sammendrag

Aktualitet og problemstilling:

Oppgavens tema er finansskatt. Emnet er svært dagsaktuelt da det har skapt store diskusjoner blant finansnæringen, interesseorganisasjoner og politikere. I juni 2018 ble det besluttet på Stortinget at dagens finansskatt skal endres. Den norske finansskattemodellen består av to komponenter; ekstraskatt på lønn og forhøyet overskuddsbeskatning. Lønnelementet har mottatt sterk kritikk og er vedtatt fjernet. Nedbemanning og nedlegging av banker er fremhevet som særlige konsekvenser av dagens finansskatt. Det fryktes at det strukturelle mangfoldet av banker i Norge er truet. Dette har ført til at vi har valgt følgende problemstilling:

“Hvilken finansskattemodell vil være best for Norge”

Gjennom dybdeintervju med myndighetene, Finans Norge, bank, Sentralskattekontoret for storbedrifter og revisor har vi vurdert seks ulike finansskattemodeller. Modellenes egnethet i Norge ble analysert etter følgende faktorer: konkurranseforhold, effekter på finansmarked og næringsliv, og tilpasningsmuligheter.

Hovedfunn og konklusjon:

Oppgaven avdekket at en merverdiavgiftsmodell vil være den beste finansskattemodellen for Norge. Begrunnelsen for dette er hovedsakelig at en slik modell vil bidra til størst nøytralitet mellom næringer, samt overfor utland. På bakgrunn av dette vil det oppstå færre insentiver til å foreta skattemessige tilpasninger sammenlignet med alternative finansskattemodeller. En merverdiavgiftsmodell er imidlertid svært kompleks og det vil være en utfordrende prosess å gjennomføre den i praksis.

Det er avdekket fordeler og ulemper ved de andre vurderte finansskattemodellene. Finansielle aktivitetsskatter er enkle å etterfølge og regelteknisk anvendelig. Ulempene knytter seg i hovedsak til aktivitetsskattens lønnelement. Det blir dyrere å konkurrere om kompetente ansatte og investorer oppnår lavere

avkastning på sine investeringer. I tillegg tilrettelegger de finansielle aktivitetsskattemodellene for flere mulige tilpasninger. De mest fremtredende tilpasningsmulighetene omhandler å redusere antall arbeidsplasser og nedlegging av filialer. En annen negativ side ved finansielle aktivitetsskatter er at norsk finansnæring som følge av økt kostnad stiller dårligere i konkurransen overfor andre næringer, samt utlandet som ikke har tilsvarende skatt på finansnæringen.

En finansiell transaksjonsskatt i form av "*stamp duty*" er positiv ved at den er innenlands nøytral da den beskatter alle aksjekjøp. En annen fordel er at en slik finansskatt åpner for få tilpasningsmuligheter. Man kan imidlertid tilpasse seg ved å flytte investeringer ut av Norge. Norge kan oppfattes som et mindre attraktivt investeringsmål. Dette kan virke svært negativt på finansmarkedet og norsk økonomi. På denne måten hemmer "*stamp duty*" investeringer.

EUs foreslåtte finansielle transaksjonsskattemodell har egenskaper som kan være fordelaktige i Norge. Sammenlignet med "*stamp duty*", har EUs finansskatt mindre fremtredende effekter på finansmarkedet da den kun gjør seg gjeldende for finansforetak. I tillegg har en slik finansiell transaksjonsskatt få tilpasningsmuligheter da den pålegges transaksjoner mellom finansinstitusjoner. Ettersom EUs finansskattemodell kun ilegges finansnæringen vil den være konkurransevridende overfor andre næringer i Norge. Den vil også ha negativ påvirkning på norske finansforetaks konkurranseevne overfor utland. Dette begrunnes med handel med finansielle instrumenter er dyrere for norske finansforetak.

1.0 Introduksjon

1.1 Bakgrunn for valg av oppgave og aktualitet

Finansskatt ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2017. Finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift og finansskatt har som hensikt å korrigere for dette. Finanskriseutvalget identifiserte i 2011 uheldige virkninger av merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester (NOU 2011:1, 2011). Dette var finansskattens begynnelse i Norge. Senere har Stoltenberg II-regjeringen og Scheel-utvalget drøftet alternative finansskattemodeller for å bøte på utfordringene ved merverdiavgiftsunntaket. Det har vært enighet om at merverdiavgift på finansielle tjenester er ønskelig. Grunnet kompleksitet og et behov for betydelig utredning av en merverdiavgiftsmodell, ble imidlertid en form for aktivitetsskatt anbefalt (Finansdepartementet, 2013; NOU 2014:13, 2014). Den norske finansskattemodellen er utformet som en finansiell aktivitetsskatt og innebærer en forhøyet arbeidsgiveravgift på 5 prosent, samt en økt selskapsskattesats på 25 prosent i 2018. Denne innretningen av finansskatt ble innført ettersom arbeidskraft og fortjeneste skaper merverdien i finansnæringen. I tillegg var dagens finansskattemodell mindre kompleks og kostbar å innføre sammenlignet med andre foreslåtte modeller (Finansdepartementet, 2016).

Dagens finansskattemodell har mottatt kritikk. I hovedsak omhandler kritikken finansskattens betydning på arbeidsplasser som følge av ekstrakostnaden finansnæringen pålegges. Finansskatt skaper konkurransevridning mellom næringer og kan ha en uheldig effekt på konkurranseforholdet mellom Norge og utland. Det er derfor relevant å se på hvilken utforming av finansskatt som gir minst mulig negativ effekt. Dette danner grunnlaget for vårt arbeid.

I april 2018 la representanter fra Stortinget frem et dokument 8-forslag om en provenynøytral omlegging av finansskatten. Stortinget vedtok i juni 2018 at ekstraskatten på lønn skal fjernes fra finansskattemodellen, og oppfordret regjeringen til å utrede alternative modeller. En ny finansskattemodell skal være utformet innen statsbudsjettet 2020. Endringen kommer som følge av press fra

blant annet Finans Norge, Finansforbundet og politikere. Finanskatt og dens utforming er derfor et meget dagsaktuelt tema.

1.3 Problemstilling

Oppgaven gir en helhetlig analyse av dagens finanskattmodell og hvilke ringvirkninger en slik skatt kan ha på finansnæringen og samfunnet. Videre vurderes finanskattmodeller fra ulike land, samt en merverdiavgiftsmodell. Vi ønsker å avklare hvilken finanskattmodell som anses best egnet i Norge fra ulike samfunnsaktørers ståsted. Egnethet vurderes med utgangspunkt i konkurransevidning, effekt på finansmarkedet og næringslivet, og tilpasningsmuligheter. Vår problemstilling lyder derfor som følgende:

“Hvilken finanskattmodell vil være best for Norge?”

Vi har spesifisert følgende underspørsmål for å besvare problemstillingen:

- *Hvilken finanskattmodell er best egnet for å unngå konkurransevidning mellom Norge og utlandet?*
- *Hvilken finanskattmodell er best egnet for å unngå konkurransevidning mellom finansnæringen og andre næringer?*
- *Hvilken finanskattmodell vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?*
- *Hvilken finanskattmodell vil ha minst negativ effekt på næringslivet?*
- *Hvilken finanskattmodell er best utformet for å forhindre vesentlige tilpasningsmuligheter?*

Vi vil utføre en teoretisk studie og fordype oss i emnet gjennom forskning og litteratur. Intervjuer vil gjennomføres for å tilføre ytterligere kunnskap, hvilket gir grunnlag for konklusjon.

1.4 Avgrensning

Vi har avgrenset oppgaven hovedsakelig mot finansskattens effekt på banker. Dette begrunnes med at banknæringen utgjør en stor del av næringsgruppe K. Videre har banker en viktig rolle i samfunnet både i forhold til arbeidsplasser og kapital. Vi mener derfor at det er en fornuftig tilnærming å avgrense mot. Oppgaven forholder seg kun til finansskatt og hensyntar ikke annen gjeldende lovregulering av banknæringen. Vi har valgt å se bort i fra tilpasningsmuligheten vedrørende konsernbidrag mellom et finansskattepliktig foretak og konsernselskap som ikke driver finansiell aktivitet. Denne muligheten ble innskrenket ved lovendring 21. juni 2017 nr. 78 og vi anser derav en slik tilpasning som lite relevant for oppgavens formål.

Stortingets vedtak om endring av finansskatten fremlegger to alternative finansskattemodeller; merverdiavgiftsmodell og ren overskuddsbeskatning. Vi har valgt å ikke vektlegge en finansskatt i form av ren overskuddsbeskatning. En slik modell fremstår som en midlertidig løsning for å opprettholde provenynivået ved omlegging av finansskattemodellen. Vår oppgave tar ikke utgangspunkt i Stortingsvedtaket om en provenynøytral endring av finansskatten, men ønsker i større grad å se på effekter og egnethet ved de ulike finansskattemodellene. Oppgaven søker å være uavhengig av Stortingets endringsprosess. Effekter av en finansskatt i form av ren overskuddsskatt fremkommer imidlertid indirekte gjennom hele undersøkelsen.

Oppgaven er avgrenset mot to utvalgte finansielle transaksjonsskattemodeller og to finansielle aktivitetsskatter, i tillegg til dagens finansskatt og merverdiavgiftsmodellen. Vi valgte å se nærmere på EUs foreslåtte finansskattemodell da den har som hensikt å innføres regionalt i EU. Medlemslandene som har innført en slik form for finansiell transaksjonsskatt har basert utformingen på EUs forslag. Vi anser det dermed mest hensiktsmessig for oppgavens formål å ta utgangspunkt i EUs foreslåtte finansskatt. Den andre finansielle transaksjonsskattemodellen i oppgaven er Storbritannias "*stamp duty*". Vi begrunner dette med at det vil være interessant å se på effektene av en slik form for finansskatt da den rammer alle aksjeinvestorer i motsetning til EUs

finansskatt. I tillegg har “*stamp duty*” fungert godt i Storbritannia over en lenger tidsperiode. Vi har avgrenset finansielle aktivitetsskatter mot den danske og den islandske innretningen. Disse finansskattemodellene inneholder elementer tilsvarende dagens finansskatt, men har noe ulik utforming. Vi anser det formålstjenlig å undersøke effektene av disse variasjonene. Oppgaven er begrenset til å ikke omfatte finansiell aktivitetsskattemodell etter addisjonsmetoden da det anses lite relevant og vanskelig å praktisere.

1.5 Oppgavens struktur

Oppgaven er inndelt i seks deler. *Del I* legger frem oppgavens problemstilling og dens aktualitet. Videre begrunnes avgrensningene som er foretatt i oppgaven. *Del II* inneholder oppgavens teoretiske forankring. Innledningsvis blir dagens finansskattemodell, formålet med finansskatt og tilpasningsmuligheter presentert. Deretter gis det en beskrivelse av den norske finansnæringen, og dens verdi og rolle i økonomien. Teorien inneholder også kritikk av dagens finansskattemodell og Stortingets forslag om endring. Avslutningsvis gis det en redegjørelse av tidligere forsøk på finansskatt og alternative finansskattemodeller. Alternativene omfatter merverdiavgiftsmodellen, finansielle transaksjonsskattemodeller og finansielle aktivitetsskattemodeller. I *del III* forklares vårt valg av kvalitativ metode. Oppgaven beskriver undersøkelsesdesign, undersøkelsesmetode, utvalgsriterier og utvalgsstørrelse. Deretter gjøres det rede for utforming av intervjuguide og datainnsamling. *Del IV* og *V* er oppgavens empiri. *Del IV* presenterer resultatene fra undersøkelsen. Funnene fra undersøkelsen struktureres i temaer i likhet med intervjuguiden, og tydeliggjøres innledningsvis i tabeller for hvert tema. Funnene presenteres gruppevis. I *del V* analyseres resultater i forhold til teori. Fordeler og ulemper, samt tilpasningsmuligheter ved de ulike finansskattemodellene blir beskrevet. I *del VI* trekkes det delkonklusjoner på hvert underspørsmål. Deretter benyttes disse til å besvare problemstillingen i en hovedkonklusjon.

2.0 Kontekst og bakgrunn

2.1 Definisjon av finansskatt

Finansskatt ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2017. I NOU 1996:9 (1996) defineres skatt som *“lovbestemte ytelser til det offentlige som det ikke er knyttet noen bestemt og individuell motytelse til”*. Finansskatt er en særskatt som ilegges foretak innenfor finans- og forsikringssektoren som i all hovedsak leverer finansielle tjenester. Hovedområdene innenfor finans- og forsikringssektoren er bank, verdipapirhandel og forsikring. Den norske finansskatten kan beskrives som *“en skatt på merverdien i finansiell tjenesteyting”* og betegnes som en finansiell aktivitetsskatt. I finanssektoren er lønnskostnader og fortjeneste et mål på merverdien som skapes. Denne tilnærmingen omfatter i prinsippet elementene i regnskapet som det ikke beregnes merverdiavgift av ved merverdiavgiftspliktig virksomhet. Som følge av at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift, taper staten inntekter. Gjennom dagens finansskatt vil staten oppnå et tilnærmet beløp ved å skattlegge lønnskostnader og fortjeneste. Dagens finansskatt har likevel ikke samme egenskaper som en merverdiavgift da den ikke direkte rammer forbrukere, og finansnæringen fremdeles har manglende fradragsrett for inngående merverdiavgift (Finansdepartementet, 2015). Dagens finansskattemodell ble valgt på bakgrunn av anbefalingene fra Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget om utarbeidelse av en form for finansiell aktivitetsskatt (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014).

2.1.1 Formål

Hovedformålet ved å pålegge finans- og forsikringssektoren finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester.

Merverdiavgiftsunntaket bryter med merverdiavgiftssystemets grunnleggende nøytralitetsprinsipp (Finanskomiteen, 2016). Nøytralitetsprinsippet innebærer at det er forbrukere som skal bære avgiften. Nøytralitet sikres gjennom en fradragsordning ved kjøp av varer og tjenester slik at avgiftspliktige næringsdrivende ikke belastes merverdiavgift. Det er ikke fradragsrett for

inngående merverdiavgift for unntatte virksomheter. Det oppstår derfor en avgiftskumulasjon ved at kostnader ved innkjøp forplantes videre i omsetningskjeden. Som et resultat av dette vil etterfølgende ledd i omsetningen påføres en skjult kostnad (Grønlie, 2009). Merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester har dermed skapt en ubalanse i det norske næringslivet. I motsetning vil forbrukerne ikke bli belastet merverdiavgift ved kjøp av finansielle tjenester. Finansskatten har som hensikt å redusere denne skjevheten og sikre staten en ny inntektskilde slik at finansnæringen yter mer til fellesskapet (Melgård, 2016). Finansdepartementet anslo en skatteinntekt på 2,3 milliarder kroner i 2017 som følge av finansskatt (Finansdepartementet, 2017).

Gjennom merverdiavgiftssystemet ønsker man å unngå uheldige vridninger i økonomien. Stortinget, Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget hevder imidlertid at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevridninger mot produksjon og forbruk av finansiell aktivitet. Finansielle tjenester kan foretrekkes fremfor merverdiavgiftsbelagte varer og tjenester da disse fremstår som rimeligere ettersom det ikke pålegges merverdiavgift. Videre medfører unntaket incentiver til egenproduksjon i finansbransjen da det ikke er rett på fradrag for inngående merverdiavgift. Det har vært mer lønnsomt for finansinstitusjonene å gjennomføre tjenester i egen regi i tilfeller hvor kostnadene er lavere enn inngående merverdiavgift ved eksternt kjøp (NOU 2014:13, 2014; NOU 2011:1, 2011; Finanskomiteen, 2016).

2.1.2 Den norske finansskattemodellen

Den norske finansskattemodellen omfatter to elementer; lønn og overskudd. Lønnsgrunnlaget beskattes etter Stortingsvedtak om fastsetting av finansskatt på lønn for 2018 § 3 med 5 prosent, og finansskatt på lønn opptrer som arbeidsgiveravgift i regnskapet. Dette medfører i praksis at finansbransjen blir ilagt en forhøyet arbeidsgiveravgift på 19,1 prosent i stedet for 14,1 prosent. Finans- og forsikringssektoren kan ikke benytte seg av differensiert arbeidsgiveravgift i henhold til Stortingsvedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2018 § 4. Imidlertid foreligger det en fribeløpsordning etter

vedtak om avgifter til folketrygden 2018 § 4 (3) som innebærer at arbeidsgivere kan beregne arbeidsgiveravgift etter redusert sats frem til de har spart 500 000 kroner. Videre ilegges finansskattepliktige en forhøyet selskapsskattesats på 25 prosent sammenlignet med 23 prosent som er gjeldende for andre næringer, jf. Stortingsvedtaket om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2018 § 3-3 (2).

Den norske finansskattemodellen		
Skattegrunnlag	Totale lønnskostnader	Overskudd
Skattesats	5 %	2 %

Tabell 1: Den norske finansskattemodellen – Egenprodusert

I henhold til Vedtak om finansskatt på lønn 2018 er det to unntak og en begrensning ved finansskatteplikten på lønnsgrunnlaget. Det første unntaket omfatter selskaper der lønn knyttet til finansielle aktiviteter utgjør mindre enn 30 prosent av samlede lønnskostnader. Finansskatteplikten avgrenses dermed mot selskap som har et begrenset omfang av finansiell aktivitet. Det andre unntaket gjelder for selskap som har både unntatte og merverdiavgiftspliktige finansielle tjenester. Finansskatteplikten vil bortfalle dersom lønnskostnadene i forbindelse med de avgiftspliktige tjenestene tilsvare mer enn 70 prosent av selskapets samlede lønnskostnader. Skadeoppgjør og rådgivningstjenester er eksempler på finansiell aktivitet som er merverdiavgiftspliktig. Videre vil finansskattegrunnlaget bli begrenset dersom selskapet også driver ikke-økonomisk aktivitet. Begrensningen skal skjerme aktivitet som er av samfunnsmessig viktig karakter fra finansskattegrunnlaget. Andelen av lønn i forbindelse med ikke-økonomisk aktivitet vil ikke omfattes av finansskatteplikten.

2.1.3 Finansskattesubjekter

Folketrygdloven § 23-2a oppstiller to kumulative vilkår for å anses som et finansskattesubjekt. Vilklårene innebærer at et selskap må utbetale lønn og drive aktivitet innen næringsgruppe K. I henhold til Statistisk Sentralbyrå (2018) omfatter næringsgruppe K finansiering- og forsikringsaktivitet (tabell 2; vedlegg

6). Eksempler på områder innenfor denne næringsgruppen er bankvirksomhet, holdingsselskap og forsikringsselskap. Det er ikke tilstrekkelig å kun drive aktivitet innenfor næringsgruppe K. Selskapet må også ha lønnskostnader tilknyttet finansiell aktivitet for å utløse finansskatteplikt. Rene holdingselskaper uten ansatte og dermed ingen lønnskostnader er et eksempel på selskaper innen næringsgruppe K som ikke anses som finansskattesubjekter. Selskaper vil ikke pålegges forhøyet arbeidsgiveravgift og selskapskatt dersom et eller begge av vilkårene ikke er innfridd (Revisorforeningen, 2017).

NÆRINGSGRUPPE K - FINANSIERINGS- OG FORSIKRINGSVIRKSOMHET	
Finansieringsvirksomhet	Bankvirksomhet Holdingsselskaper Verdipapirfond, investeringsselskaper o.l. Annen finansieringsvirksomhet
Forsikringsvirksomhet og pensjonsklasser, unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	Forsikring Gjenforsikring Pensjonskasser
Tjenester tilknyttet finansierings- og forsikringsvirksomhet	Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet Forsikringsformidling Fondsforvaltningsvirksomhet

Tabell 2: Næringsgruppe K - Statistisk Sentralbyrå, 2018

2.1.4 Beregningsgrunnlag

Beregningsgrunnlaget for finansskatt tar utgangspunkt i merverdien som skapes ved finansiell aktivitet; lønnskostnader og fortjeneste. Finansskatt på lønn beregnes i prosent av selskapets lønnsgrunnlag etter tilsvarende regler som arbeidsgiveravgift. Lønnsgrunnlaget består av lønn til ansatte som driver aktivitet innen næringsgruppe K. I tillegg inngår skattepliktige naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser i det finansskattepliktige lønnsgrunnlaget, jf. ftrl. § 23-2. Eksempler på dette er fri bil, fri elektronisk kommunikasjon, bilgodtgjørelse og diettgodtgjørelse. Finansskatt på lønn er fradragsberettiget og reduserer dermed beregningsgrunnlaget for finansskatt på overskudd (Revisorforeningen, 2017).

Finansskatt på overskudd beregnes i prosent av selskapets resultat før skatt, jf. ssv. § 3-3 (2).

2.1.5 Tilpasningsmuligheter

Skatt er et sentralt tema i alle virksomheter. Det foreligger et ønske om å oppnå lavest mulig skattekostnad, og selskaper kan endre atferd for å tilpasse seg skattereglene da det alltid vil finnes smutthull. Det er derfor viktig at finansskattemodellen er godt utformet for å forhindre betydelige tilpasningsmuligheter. Dagens finansskattemodell og merverdiavgiftssystemet gir selskapene mulighet til å tilpasse seg skatten ved fellesregistrering. Merverdiavgiftslovens regler om konsernregistrering innebærer at konsernselskap kan fellesregistreres og dermed behandles som et selskap etter merverdiavgiftsformål. Fellesregistrering åpner for at finansforetak kan plassere ansatte i et selskap innenfor næringsgruppe N. Næringsgruppe N omfatter utleie av personell og medfører ikke finansskatteplikt (Statistisk Sentralbyrå, 2018). Dersom finansforetaket deretter leier inn de ansatte, vil finansskatt på lønn unngås. En slik tilpasning vil i tillegg redusere resultat før skatt hos finansforetaket hvilket innebærer lavere finansskattegrunnlag på overskudd. Et eksempel for å illustrere en slik tilpasning er fellesregistrering av konsernselskapene Finans AS og Søster AS. Finans AS leier inn arbeidskraft fra Søster AS som har aktivitet innen næringsgruppe N. På denne måten unngår Finans AS finansskatt på lønn til innleid arbeidskraft og overskuddet reduseres. Videre vil overskuddet hos Søster AS øke som følge av utleieinntektene. Finansdepartementet anser dette som en uheldig tilpasningsmulighet da det uthuler finansskattegrunnlaget, og fremmet derfor et forslag om regelendring i 2018. Finansdepartementet foreslår to alternativer for å forhindre tilpasning av finansskatt gjennom fellesregistrering. Det ene alternativet innebærer en utvidelse av finansskattesubjektene til fellesregistrerte selskaper som driver utleie av ansatte. Det andre alternativet går ut på at finansinstitusjoner må betale finansskatt på lønn av innleid arbeidskraft fra fellesregistrerte selskap (Finansdepartementet, 2018; Michaelsen, 2018).

Finans Norge påpeker at foreligger flere uheldige tilpasningsmuligheter ved dagens finansskattemodell. Jan Erik Fåne i Finans Norge hevder at ekstraskatten på lønn gir incentiver til tilpasning i form av nedbemanning, nedlegging av finansinstitusjoner og “*outsourcing*” av finansiell aktivitet og ansatte (Melgård, 2016). Den økte kostnaden per ansatt kan føre til at finansinstitusjoner foretar tilpasninger ved å redusere antall arbeidsplasser. I tillegg er det dyrere for finansforetak å innhente ny kompetanse hvilket gir konkurransevriddinger mellom næringer. Det vil for eksempel være mer kostbart å ansette en revisor i bankene enn i et revisjonsselskap. Norge og Finansforbundet frykter videre en akselerasjon i nedlegging av lokale banker og filialer. Ekstrakostnaden per ansatt vil ha stort utslag på bunnlinsen i distriktsbankene og på denne måten svekke lønnsomheten ved fortsatt drift. En annen tilpasningsmulighet som fremheves er at virksomhet flyttes ut av Norge. Fåne uttaler at dagens finansskattemodell medfører at “*det blir dyrere å finansiere seg fra norsk finansnæring*”. Et prosjekt vil for eksempel være mer kostbart å finansiere i Norge enn i utlandet. Fåne hevder også at finansinstitusjoner kan tilpasse seg finansskatt på lønn ved å plassere ansatte i utenlandske filialer. Ved å flytte virksomhet eller ansatte til utlandet vil finansskatt unngås, samtidig som man fremdeles kan selge finansielle tjenester til Norge (Lilleby, 2016).

2.2 Den norske finansnæringen

Den norske finansnæringen kan anses som relativt liten sett i internasjonal sammenheng. Finans defineres som “*et fagområde innen økonomi, som tar for seg måten bedrifter, institusjoner og privatpersoner tilegner seg, forvalter og bruker penger over tid*” (House of Math, 2018). Finansnæringen omfatter banker, betalingsformidling, verdiforvaltning, rådgivningstjenester og meglere (Grünfeld, Eide, Mellbye og Jacobsen, 2011). Den norske finansnæringen har i løpet av det siste tiåret vært i kraftig vekst til tross for finanskrisen i 2008 og 2009. I perioden 2000 til 2013 økte finansnæringens andel av BNP fra 2 til 7 prosent (Hellman, 2014). Finanssektoren bidrar med betydelig verdiskapning og rundt 50 000 arbeidsplasser i den norske økonomien (Finans Norge, 2017). Reve og Sasson (2012) belyser finansnæringens rolle i økonomien ved å uttale:

“Finansnæringen er næringslivets blodomløp. For at næringslivet skal fungere og skape vekst, må det kanaliseres kapital til lønnsomme prosjekter. Dersom bedriftene ikke selv har denne kapitalen tilgjengelig, er det nødvendig med ekstern kapitaltilførsel, enten som lån eller egenkapital. Det er her finansnæringen bidrar, både med kapital og med kompetanse”

Finansnæringen er derfor avgjørende for sirkulasjon i økonomien og andre sentrale funksjoner i samfunnet (Reve & Sasson, 2012). Dette belyser finansnæringens rolle i økonomien. Ifølge lederen av finansforbundet Pål Adrian Hellman er finansnæringen blant næringene som betaler mest skatt i fastlands-Norge (Eriksen, 2017). Det har gradvis skjedd en internasjonalisering av den norske finansnæringen. Utenlandske aktører har økt sin tilstedeværelse på det norske finansmarkedet. I tillegg har norske aktører innen finans hevdet seg internasjonalt ved å blant annet bidra med kompetanse innen maritim sektor, olje og gass. Internasjonaliseringen av finansnæringen innebærer økt konkurranse mellom aktørene (Grünfeld et al., 2011).

I Norge er bankvirksomhet segmentet innen finansnæringen med størst verdiskaping (Grünfeld et al., 2011). Videre sysselsetter bankvirksomhet størst andel årsverk innen finansnæringen. Tradisjonell bankvirksomhet består av sparing, lån og betalingsformidling. I tillegg omfatter det finansielle tjenester innen megling, forsikring, kapitalforvaltning, eiendom og bedriftsfinansiering (Nordkvelde, Alexandru & Reve, 2015). I Finansmarkedsmeldingen 2015 hevdes det at *“det norske finansmarked er tjent med et strukturelt mangfold av banker”*. I Norge er det tilnærmet 943 banker og filialer, hvorav 295 er forretningsbanker og 648 er sparebanker (Finans Norge, 2018). Bankene konkurrerer med hverandre, og sparebanker, forretningsbanker og utenlandske banker har ulike roller i økonomien (Finansdepartementet, 2015). Oppgaven definerer bank som finansieringsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-1 (1) hvilket omfatter bank, kredittforetak og finansieringsforetak. I henhold til ffl. § 2-1 (2) er finansieringsvirksomhet å yte og formidle kreditt og garantier.

2.3 Kritikk av den norske finansskattemodellen

Den norske finansskattemodellen har vært gjenstand for diskusjon blant politikere og organisasjoner for finansnæringen. Finans Norge har vært kritiske til innføring av finansskatt og den valgte finansskattemodellen. Kritikken er hovedsakelig knyttet til lønnelementet. Både Finans Norge og Finansforbundet ønsker å fjerne ekstraskatten på lønn fra finansskattemodellen (Melgård, 2016). Finansskatt vil medføre en økt personalkostnad for selskaper på opp mot 70 000 kroner per årsverk (Eriksen, 2017). Finans Norge anslår at finansskatten vil resultere i en nedbemanning i finansnæringen på 2 500 ansatte, samt nedlegging av lokalkontorer og sparebanker i distriktene. Statssekretæren i Finansdepartementet, Jørgen Næsje, påpeker imidlertid at en slik utvikling i bransjen finner sted uavhengig av finansskatt. Én av tre sparebanker har blitt nedlagt de siste 10 årene. I samme tidsperiode har antall besøkende hos sparebanker blitt redusert fra 42 til 10 prosent per måned. Næsje fremhever at reduksjon i årsverk er et resultat av digitalisering i finansnæringen. Videre hevder statssekretæren at den norske finansskattemodellen er sammenlignbar med den danske modellen. Innføringen av finansskatt i Danmark har ikke resultert i nedbemanning i finansnæringen, og den økte kostnaden er derfor uproblematisk. *“Det blir økte kostnader, men det er opp til finansbransjen å velge om de vil ansette færre eller ikke”* uttaler Næsje (Melgård, 2016).

2.4 Forslag til endring av den norske finansskattemodellen

I etterkant av innføringen av finansskatt har Stortinget diskutert finansskattemodellens egnethet. Det har vært bred enighet på Stortinget at finansskatt på lønn har negative utslag for sysselsetting i finansnæringen (Finanskomiteen, 2016). Representanter fra AP, SV, SP og KrF tok initiativ til en provenynøytral omlegging av finansskatten gjennom Representantforslag 190 S (2017-2018). I forslaget uttalte de at *“dagens innretning av finansskatten kan true det strukturelle mangfaldet av banker”*. Ekstraskatten på lønn har særlig negative konsekvenser for små og mellomstore banker. Finanskomiteen mener derfor at det må utarbeides alternative modeller for finansskatt. Stortinget vedtok i juni 2018 at den norske finansskattemodellen skal endres på grunnlag av dette forslaget. Det er

bestemt at ekstraskatten på lønn skal fjernes, imidlertid er utforming av ny finansskattemodell ikke fastslått. Stortinget har bedt regjeringen utrede to ulike løsninger på merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Den ene løsningen baserer seg på Stoltenberg II-regjeringens og Scheel-utvalgets forslag om en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget til å inkludere finansielle tjenester som omsettes med et identifiserbart vederlag, samt beskatning av margininntekter (Finansdepartementet, 2013; NOU 2014:13, 2014). Den andre foreslåtte løsningen er en terminskatt i form av forhøyet selskapskatt som innbetales forskuddsvis. Dette innebærer at finansskatten blir en ren overskuddsskatt (Finanskomiteen, 2018).

Finansminister Siv Jensen stiller seg avventende til forslaget i et brev til finanskomiteen. I brevet påpeker Siv Jensen at:

“formålet med endringer i finansskatten bør være å forbedre dagens modell, og få til en beskatning som i større grad har egenskapene til en nøytral merverdiavgift. Et vedtak i Stortinget bør ikke legge føringer om at finansskatt på lønn skal avvikles”.

Finansministeren er delvis positiv til dagens finansskattemodell da den oppfyller det formål å beskatte merverdien i finansnæringen i form av kapital og arbeidskraft. Videre viser hun til at bankene var i vekst i 2017 på tross av innføringen av finansskatt. Samlet sett økte bankene sine resultater med 6 milliarder kroner. Likevel understreker hun at dagens finansskattemodell har svakheter sammenlignet med en merverdiavgift. Finansskatt slik den er utformet i dag har i liten grad motvirkende effekt på insentiver til egenproduksjon i finansnæringen. Videre hevder hun at finansielle tjenester blir overbeskattet ved dagens modell da finansnæringen ikke får fradrag for inngående merverdiavgift i tillegg til finansskatten. Siv Jensen mener at forslaget om utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget og avgift på margininntekter vil *“gi en mer nøytral og effektiv beskatning av finansnæringen”*. Imidlertid vil dette kreve betydelig utredning og det er regelteknisk vanskelig å utforme en slik merverdiavgiftsmodell. I tillegg er det kritisk at en slik løsning på

merverdiavgiftsunntaket er i harmoni med EU-regelverket. Finansministeren er negativ til forslaget om finansskatt i form av en ren overskuddsbeskatning. Hun hevder at en slik skatt ikke vil korrigere for svakhetene ved dagens finansskatt, men heller forsterke de uheldige sidene. Finansskatt på overskudd kan medføre økte insentiver til egenproduksjon, og det vil bli mindre attraktivt å investere i finansnæringen. En slik finansskattemodell vil også åpne for tilpasningsmuligheter i form av økt overskuddsflytting. Videre mener finansministeren at en terminskatt ikke er å anbefale ettersom det er teknisk krevende å gjennomføre innen 2019. Siv Jensen uttaler derfor at en konklusjon ikke kan fremsettes før de ulike forslagene er grundig utredet, og at det er optimistisk å forvente dette innen statsbudsjettet 2019 (Finanskomiteen, 2018).

2.5 Tidligere prøvde modeller

Det har tidligere blitt gjort mislykkede forsøk på å innføre finansskatt internasjonalt. Felles for disse modellene var at man ikke oppnådde ønskede virkninger og dermed opphevet skatten. De mest kjente tidligere prøvde finansskattemodellene fant sted i Sverige og USA. Sveriges forsøk på finansskatt har vært mye diskutert i litteraturen, og det regjerer ulike syn på årsaken bak den mislykkede implementeringen av finansskatt. Sverige innførte en finansiell transaksjonsskatt på egenkapitaltransaksjoner i 1984. Finansielle transaksjonsskattemodeller beskatter transaksjoner med ulike finansielle instrumenter. Innledningsvis ble finansskattesatsen i Sverige fastsatt til 0,5 prosent av kjøp og salg av aksjer. I 1986 ble skattenivået på finansskatt fordoblet, for deretter å redusere skattesatsen gradvis frem mot 1991 da den svenske finansskatten ble opphevet. Formålet bak finansskatten var inntektsøkning for staten, samt inntektslikhet. Myndighetene i Sverige hevdet at unge aksjemegleres høye inntekter ikke kunne rettferdiggjøres, og at dette bidro til ulikhetene i inntektsnivået. Den svenske finansskattemodellen ble utformet for å motvirke dette, og omfattet derfor kun aksjetransaksjoner utført gjennom finansielle meglertjenester. Både kjøp og salg av aksjer var finansskattepliktig med vilkår om at aksjen var registrert i Sverige og at transaksjonen involverte svenske aksjemeglere. Både svenske og utenlandske investorer kunne således bli nødt til å

betale finansskatt til Sverige (Habermeier & Kirilenko, 2001; Cambell & Froot, 1993).

Problemet med den svenske finansskattemodellen var imidlertid at store deler av handelsvolumet i aksjemarkedet emigrerte utenlands. Habermeier og Kirilenko (2001) hevder at designet på den svenske finansskatten skapte en rekke muligheter til å unngå finansskatteplikten og at dette var en årsak til det mislykkede forsøket. Ifølge Habermeier og Kirilenko (2001) utførte utenlandske investorer transaksjoner i svenske egenkapitalinstrumenter gjennom utenlandske meglere. Videre tilpasset svenske investorer seg finansskatt ved å opprette off-shore kontoer og deretter engasjere utenlandske meglere. Cambell og Froot (1993) uttaler imidlertid at dette var kostbart og medførte andre typer skattekostnader. Svenske investorer valgte dermed hovedsakelig å ikke handle i aksjer, men handlet i stedet i andre finansielle instrumenter. Cambell og Froot (1993) vektlegger at finansskatteplikten hovedsakelig ble unngått av utenlandske investorer ved å flytte handelen til andre finansmarkeder med mer fordelaktige skatteregimer. Innen 1990 hadde 50 prosent av all svensk aksjehandel flyttet utenlands. Dette medførte skuffende statsinntekter som resultat av finansskatten. Den svenske erfaringen med finansskatt illustrerer at et svakt design medførte negative konsekvenser for det finansielle markedet i Sverige. Darvas og Von Weizsäcker (2010) hevder at designet på finansskattemodeller er helt kritisk for å lykkes. Da skattereformen ble avvirket i 1991, økte handelsvolumet i Sverige gradvis tilbake til normalt nivå. Dette tydeliggjør den negative effekten den svenske finansskattemodellen hadde på markedet.

USA hadde i perioden 1914 – 1966 en finansskatt på aksjetransaksjoner. Finansskattemodellen innebar ulike satser for nyutstedelse av aksjer og etterfølgende handel. Skattereformen ble kalt “*Security Transfer Tax*”, og var en form for finansskatt som omfattet overføring av aksjer. Skattesatsen varierte mellom 0,02 prosent og 0,06 prosent av aksjens bokførte verdi. Formålet var å øke statens inntekter og å forhindre spekulasjoner i markedet. Det interessante med den amerikanske finansskatten er at den var i effekt under finanskrisen på 20-tallet. Finansskatten bidro derfor ikke til å redusere spekulasjonene tilstrekkelig til

å avverge markedets krasj i 1929. Imidlertid var skattesatsen på sitt laveste på 0,02 prosent i denne perioden, hvilket muligens ikke innebar store nok konsekvenser for investorer til å forhindre spekulasjon. Det gis ingen klare svar i litteraturen på hvorfor finansskatten ble opphevet i USA i 1966, men i henhold til en studie i 1934 – mange år før opphevelsen – bidro ikke den amerikanske finansskatten til inntekter (Burman, Gale, Gault, Kim, Nunns & Rosenthal, 2015).

2.6 EUs finansskatteforslag

Finanssektoren har i mange av EUs medlemsland vært fordelaktig skattlagt sammenlignet med andre næringer. I likhet med Norge er finansnæringen i EU unntatt merverdiavgift (Flock, 2011). Finanskrisen i 2008 og 2009 kastet lys på finansnæringens økonomiske ansvar overfor samfunnet. Dette ledet til diskusjoner om finansskatt og alternative modeller. Presidenten for EU-kommisjonen José Manuel Barroso uttalte i 2011 at tiden var inne for at finansbransjen yter tilbake til samfunnet, og at finansskatten skal *“make the financial sector pay its fair share”* (Djankov, 2014, s. 96). Ifølge EU-kommisjonen vil finansskatt skape nærmere 57 milliarder euro årlig i nye inntekter (Flock, 2011).

I 2011 fremmet Europakommisjonen et forslag om en finansiell transaksjonsskatt. Innad i EU har finansskatt også skapt diskusjoner og de 27 medlemslandene kom ikke til enighet om en regional finansskatt. 10 av medlemslandene ønsket å innføre EUs foreslåtte finansskatt og inngikk et forsterket samarbeid. Et forsterket samarbeid er en prosedyre som innebærer at et forslag kan gjennomføres til tross for at det ikke foreligger et flertall blant medlemslandene (Berseth, Eriksen & Fredriksen, 2016). Landene som godkjente forslaget om finansskatt var Italia, Østerrike, Hellas, Slovenia, Spania, Belgia, Slovakia, Portugal, Frankrike og Tyskland. Flere land var i utgangspunktet positive til EUs forslag. Imidlertid er de avventende da de frykter konsekvensene ved å innføre finansiell transaksjonsskatt. Denne gruppen av medlemsland har igjen delte meninger. Noen ønsker å vente på innføringen av en global finansskatt. Andre er usikre på om finansskatt vil føre til emigrasjon av finansiell aktivitet og ønsker derfor først å observere virkningene av det forsterkede samarbeidet. En tredje gruppe er usikre på finansskattens

lønnsomhet i forhold til kost-nytte. EU er likevel fremdeles positive til en regional finansskatt blant sine medlemsland. Faren ved en slik skatt er at store konkurrerende finansmarkeder som USA og Asia fremstår mer attraktive enn Europas finansmarkeder. Dette skaper bekymring for at det oppstår konkurransevridning i finanssektoren og at finansiell aktivitet flyttes ut av Europa (Strupczewski, 2015). En global finansskatt er dermed i utgangspunktet å foretrekke. G20 hevder imidlertid at det er umulig å gjennomføre en global finansskatt (KPMG, 2017).

2.7 Merverdiavgiftsmodell

En merverdiavgiftsmodell for finansielle tjenester har gjentatte ganger vært til vurdering på Stortinget. Modellen innebærer en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget og avgift på margininntekter (Finansdepartementet, 2013). Merverdiavgiftsmodellen tar dermed utgangspunkt i den todelte vederlagsstrukturen i finansbransjen; konkrete vederlag og marginbaserte betalinger. De konkrete vederlagene kan ilegges merverdiavgift etter normal praksis. Honorar og gebyr er eksempler på slike vederlag. Margininntektene må imidlertid beskattes på annen måte ettersom det er vanskelig å måle merverdien per transaksjon da det ikke ytes tilknyttede vederlag. Scheel-utvalget forklarte problematikken ved at et vederlag oppstår over tid ved å beregne differansen mellom betalinger. Det foreslås derfor at det ilegges en avgift på samlede margininntekter på årsbasis for å opprettholde merverdiavgiftssystemets nøytralitetsprinsipp. Rentemarginer er et eksempel på margininntekter som skal inngå i dette skattegrunnlaget. Merverdiavgiftsmodellen skal kun ramme forbrukerne ved at for eksempel banktjenester ilegges merverdiavgift. På denne måten vil den opptre ulikt mellom "B2B" og "B2C". Andre avgiftspliktig næringsdrivende har normalt fradragsrett for inngående merverdiavgift og skal derfor ikke pålegges avgift på margininntekter. En slik modell vil være utfordrende å utforme, samt å innføre. Ved omsetning av tjenester mot konkrete vederlag, vil nøytralitet mellom næringene sikres ved normal fradragsrett for inngående merverdiavgift (NOU 2014:13, 2014).

Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget foretrakk i utgangspunktet å innføre en merverdiavgiftsmodell fremfor en finansiell aktivitetsskatt. Imidlertid fremhevet utvalgene utfordringene ved å identifisere og måle merverdiene ved finansielle tjenester i praksis. Merverdiavgiftsmodellen var dermed krevende å innføre på daværende tidspunkt uten tilstrekkelig utredning. I tillegg er merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester den mest utbredte praksisen internasjonalt. Norge kan derfor havne i en uheldig posisjon dersom merverdiavgift på finansielle tjenester blir innført. Problemene som oppstår knytter seg til behandlingen av merverdiavgift ved kjøp og salg av finansielle tjenester til og fra utlandet (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014). Imidlertid er destinasjonsprinsippet grunnleggende i det norske merverdiavgiftssystemet. Prinsippet har betydning ved internasjonal handel og innebærer at ansvaret for å beregne og innbetale merverdiavgift ilegges kjøper. Det er dermed merverdiavgiftsregelverket i kjøpers land som er styrende. Ved kjøp fra utlandet vil for eksempel en norsk aktør motta faktura renset for merverdiavgift. Dersom den norske kjøperen er merverdiavgiftspliktig vil det måtte innberegnes merverdiavgift til den norske stat. Kjøperen vil også kunne kreve fradrag for inngående merverdiavgift. Hvis kjøperen driver unntatt virksomhet skal merverdiavgift ikke innberegnes. Omvendt vil en norsk merverdiavgiftspliktig aktør ved salg til utlandet ikke ilegge merverdiavgift og den utenlandske kjøperen må forholde seg til merverdiavgiftsreglene i eget land (Berseth, Eriksen, Fredriksen & Nestande, 2016). Mange finansielle tjenester er fjernleverbare. Ved innførsel av slike tjenester oppstår det omvendt avgiftsplikt hvor kjøper er ansvarlig for å beregne og betale merverdiavgift i likhet med destinasjonsprinsippet (Finansleksikon, 2018).

2.8 Finansiell transaksjonsskatt

En finansiell transaksjonsskatt ilegges transaksjoner med finansielle instrumenter. EU-kommisjonen (2011) definerer skatt på finansielle transaksjoner som *“en avgift, som inntreffer ved gjennomføringen av finansielle transaksjoner, normalt til en meget lav sats”*. Det er ulike oppfatninger om effektene av en finansiell transaksjonsskatt på finansmarkedet. John Maynard Keynes hevdet i 1936 at en

finansiell transaksjonsskatt vil motvirke spekulasjon i finansmarkedet og redusere volatilitet i aksjepriser. I motsetning mener Paul H. Kupiec at innføring av finansiell transaksjonsskatt vil redusere aksjenes likviditet og dermed forsterke volatiliteten. Videre hevder Richard Roll at finansielle transaksjonsskatter ikke har påvirkning på svingninger i aksjepriser (Hvozdyk & Rustanov, 2016). Hvozdyk og Rustanov (2016) konkluderer med utgangspunkt i et mangfold av studier at effektene av finansiell transaksjonsskatt er varierende i ulike land. En finansiell transaksjonsskatt har ifølge Scheel-utvalget uheldige egenskaper og er lite forutsigbar. En slik skatt ilegges transaksjoner i likhet med en merverdiavgift. Imidlertid vil det oppstå avgiftskumulasjon da finansiell transaksjonsskatt betales i hvert omsetningsledd og ikke er fradragsberettiget. Utvalget uttaler at innføring av finansiell transaksjonsskatt vil ha negativ innvirkning på finansmarkedet (NOU 2014:13, 2014).

2.8.1 Den europeiske unionen

EU sitt forslag til finansskatt tar utgangspunkt i James Tobins ideer om en skatt på valutatransaksjoner. Tobin ønsket en global skatt på valutatransaksjoner for å forhindre kortsiktig spekulasjon (Flock, 2011). Forslaget til finansskatt er imidlertid utformet noe annerledes, og innebærer at det ilegges en skatt på transaksjoner mellom finansielle institusjoner i EU med verdipapirer, som vist i "Tabell 3". Finansskatteplikten oppstår dersom minst en av partene er en finansiell institusjon som opererer i et EU-medlemsland. Dersom partene som inngår i transaksjonen er etablert i EU, vil begge parter være nødt til å betale finansskatt til sitt hjemland. Under vises en oversikt over de foreslåtte skattesatsene for finansskatt.

	Verdipapirer		Derivater		
Skattegrunnlag	Aksjer	Obligasjoner	Egenkapitalderivat	Rentederivat	Valutaderivat
Skattesats	0,1 %	0,1 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %

Tabell 3: EUs forslag til finansiell transaksjonsskatt – Egenproduisert

EU-kommisjonens forslag anvender lave skattesatser med hensikt å redusere uro i finansmarkedene. Medlemslandene kan imidlertid innføre høyere skattesatser. De

10 medlemslandene i det forsterkede samarbeidet har gjort ulike tilpasninger til EUs foreslåtte finansskattemodell ettersom finansskatten ikke kunne innføres regionalt i EU. Italia er et eksempel på et land som har foretatt tilpasninger ved EUs finansskatt ved å gjøre endringer i skattegrunnlag og skattesats.

Skattegrunnlaget foreslått av EU er begrenset til å gjelde kun aksjehandel. I tillegg har landet innført en høyere skattesats sammenlignet med EUs forslag om 0,1 prosent. Italia praktiserer en skattesats på 0,2 prosent (Capelle-Blancard, 2017).

2.8.2 Storbritannia

Storbritannia har siden 1986 hatt en velfungerende finansiell transaksjonsskattemodell i form av “*stamp duty*”. Dette er en dokumentavgift på egenkapitaltransaksjoner. Eierskap av aksjer anses først overført når “*stamp duty*” er betalt. “*Stamp duty*” beregnes i prosent av vederlaget for aksjene, og hensyntar nødvendigvis ikke markedspris. Det er kun kjøp av aksjer i registrerte britiske selskap som utløser finansskatteplikt. Den britiske finansskattemodellen er særegen ved at den pålegges privatpersoner og institusjoner både i og utenfor Storbritannia som kjøper aksjer i britiske selskap. Det er dermed ikke en skatt som direkte påvirker finansnæringen. (Gov, 2018).

	Verdipapirer
Skattegrunnlag	Aksjer
Skattesats	0,50 %

Tabell 4: “*Stamp duty*” - Egenprodusert

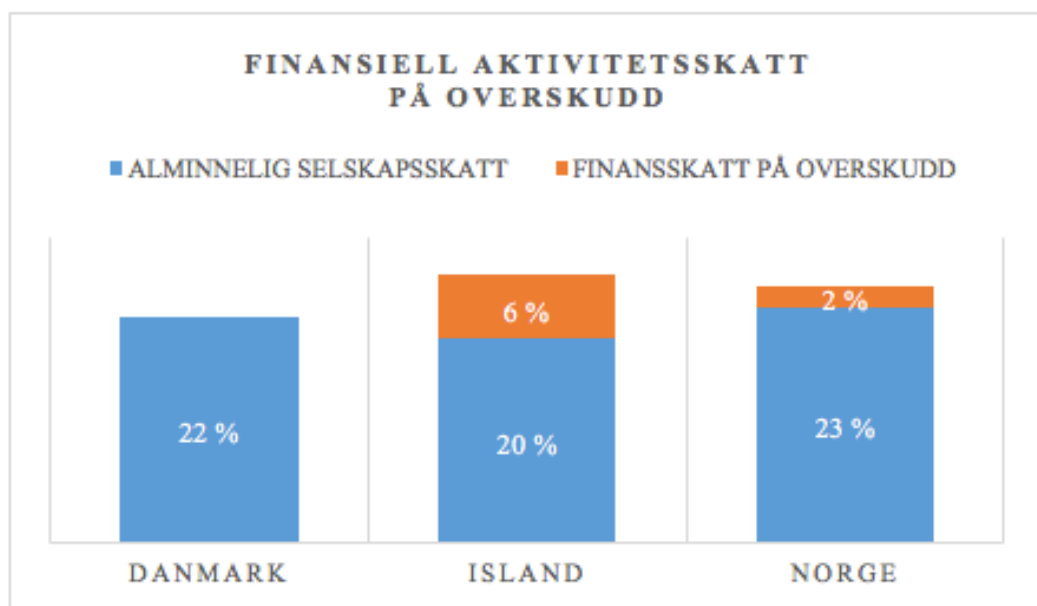
London anses som Europas finanshovedstad. Før “*Brexit*” avslo Storbritannia EU sitt forslag for å beskytte finansnæringen. Finansnæringen er av stor betydning for økonomien i Storbritannia, og de fryktet derfor emigrasjon av finansiell aktivitet ved en utvidelse av finansskattegrunnlaget for “*stamp duty*” (Aartun, 2016).

2.9 Finansiell aktivitetsskatt

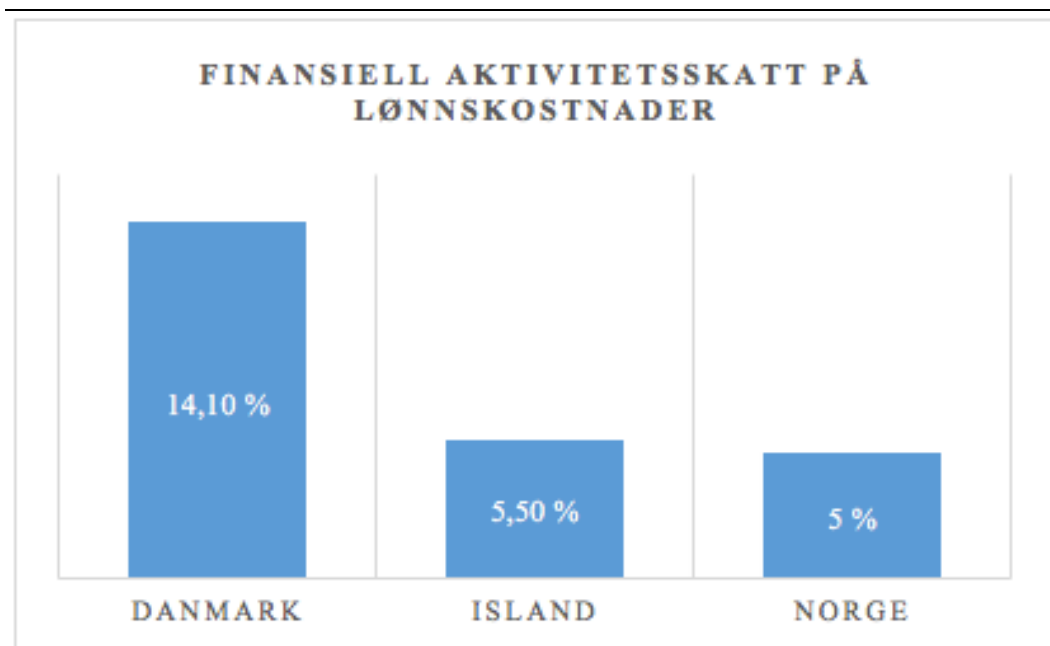
Finansiell aktivitetsskatt legges i årsregnskapet. En bred definisjon av finansiell aktivitetsskatt lyder som følger:

“FAT is tax on financial institution profits and/or remuneration packages of their employees with the proceeds going into general government revenues” (KPMG, 2018).

Danmark, Island og Norge er eksempler på land som har valgt en slik finansskattemodell. Innenfor aktivitetsskatt finnes det ulike former. Israel har for eksempel innført en finansiell aktivitetsskatt etter addisjonsmetoden. Dette er en type aktivitetsskatt som beskatter summen av lønn og overskudd hos de finansskattepliktige (Finansdepartementet, 2013). Addisjonsmetoden fanger i prinsippet “opp merverdien i kompensasjon for arbeidsinnsats” (NOU 2014:13, 2014). De danske og islandske finansskattemodellene har likheter med den norske modellen.

Tabell 5: Finansiell aktivitetsskatt på overskudd – Egenprodusert

Tabell 6: Finansiell aktivitetsskatt på lønnskostnader - Egenprodusert

2.9.1 Danmark

Danmark innførte en type finansiell aktivitetsskatt i 1990. Dansk finansskatt beregnes som en arbeidsgiveravgift i prosent av totale lønnskostnader for finansielle institusjoner. Siden innføringen av finansskatt har skattesatsen gradvis økt fra 3,5 prosent til 14,5 prosent i 2018. Finanssektoren i Danmark betaler alminnelig selskapskatt. Det finnes noen unntak fra finansskatteplikt. Finansskatteplikten gjøres ikke gjeldende for selskaper som har totale lønnskostnader lavere enn DKK 80 000. Videre vil selskaper som både driver unntatt og merverdiavgiftspliktig virksomhet kun være finansskattepliktig dersom hovedaktiviteten er finansiell. Det betyr at i tilfeller hvor mer enn 50 prosent av lønnskostnadene kan tildeles finansiell aktivitet, vil selskapet være finansskattepliktig.

Dansk finansiell aktivitetsskatt	
Skattegrunnlag	Totale lønnskostnader
Skattesats	14,1 %

Tabell 7: Dansk finansiell aktivitetsskatt – Egenprodusert

Alle merverdiavgiftsunntatte virksomheter i Danmark er underlagt denne formen for arbeidsgiveravgift. Finanssektoren skiller seg imidlertid fra andre næringer ved å være ilagt en betydelig høyere sats for arbeidsgiveravgift. Dette fører til at finanssektoren er den største bidragsyteren av en slik skatt i Danmark (O'Hare & Ros, 2013). En undersøkelse gjennomført av OECD (2016) viser at den danske finanssektoren har innrettet seg finansskatt og at de på tross av ekstrakostnaden har hatt en økning i antall ansatte.

2.9.2 Island

Finansiell aktivitetsskatt ble innført på Island i 2012. Dette er en ekstraskatt for finanssektoren på lønnskostnader og store overskudd. Totale lønnskostnader og godtgjørelser beskattes med 5,5 prosent. Overskudd i finansiell virksomhet svarer i utgangspunktet selskapsskatt på 20 prosent i likhet med annen næring på Island. Imidlertid ilegges store overskudd en forhøyet selskapsskatt på 26 prosent. Finansiell aktivitetsskatt på store overskudd utgjør dermed 6 prosent. Terskelen for hva som anses som et stort overskudd er ISK 1 milliard. Island innførte i tillegg en bankskatt kalt "*Financial Stability Contribution*". Dette er en skatt som pålegges finansielle institusjoner med totale forpliktelser som overstiger ISK 50 milliarder. Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Dette er et tiltak for sikre finansiell stabilitet og redusere risikoen for fremtidige finanskriser (KPMG, 2017).

Islandsk finansiell aktivitetsskatt			
Skattegrunnlag	Totale lønnskostnader	Overskudd > ISK 1 MRD	Gjeld > ISK 50 MRD
Skattesats	5,5 %	6 %	0,376 %

Tabell 8: Islandsk finansiell aktivitetsskatt – Egenprodusert

Det første året etter innføringen av den islandske finansskattemodellen viste statistikken at lønnsnivået i finanssektoren økte med 9 prosent. Videre hadde finansskatt ingen betydelig effekt på antall årsverk slik kritikere fryktet (Davidsson & Thorleifsdottir, 2013).

3.0 Metodeteori

3.1 Analyseformål

For å tjene oppgavens formål har vi utarbeidet en undersøkelse med hensikt å gi oss kunnskap og forståelse innenfor vårt valgte tema. Undersøkelsen vil på den måten gi oss et solid fundament for å besvare oppgavens problemstilling:

“Hvilken finansskattemodell vil være best for Norge?”

Problemstillingen har i tillegg fem underspørsmål som blir presentert innledningsvis. Oppgaven er oppbygget etter en deduktiv tilnæringsmetode. Problemstillingen, underspørsmålene og den teoretiske forankringen legger dermed føring for de metodiske valgene i undersøkelsen. Oppgavens overordnede mål er å vurdere hvilken utforming av finansskatt som er mest hensiktsmessig ut ifra ulike samfunnsaktørers synspunkter. Vi ønsker i hovedsak å få innsikt i hvordan myndighetene og finansnæringen oppfatter dagens finansskatt. Videre ser oppgaven på problemstillingen fra et objektivt ståsted gjennom revisor og skattemyndighetene. Resultatene fra undersøkelsen vil gi svar på om oppfatningene til myndighetene, finansnæringen, Skatteetaten og revisor samsvarer, og om den teoretiske forankringen sammenfaller eller fraviker fra intervjuobjektens synspunkter.

3.2 Undersøkelsesdesign

Undersøkelsesdesignet belyser hvordan analyseprosessen utformes for å få innblikk i intervjuobjektens synspunkter vedrørende ulike finansskattemodeller. Undersøkelsen har et eksplorativt design. Et slikt design benyttes i tilfeller hvor det er lite eksisterende teori på området, samt når forskningsspørsmålet ikke er godt forstått. Ettersom det foreligger mangel på forkunnskaper oppstår behovet for å tilegne oss ny kunnskap og identifisere karakteristikk. Den teoretiske forankringen og det eksplorative designet vil gi oss et godt grunnlag for å identifisere relevante variabler til oppgaven. Et eksplorativt design vil gi mer

fleksibilitet ved tolkning når oppgavens problemstilling skal løses (Gripsrud, Olsson & Silkoset, 2004).

3.3 Undersøkellesmetode

Oppgavens undersøkelsesmetode omfatter kvalitative dybdeintervjuer. Kvalitativt dybdeintervju er en av de mest brukte teknikkene innenfor eksplorativ design. Formålet med kvalitative dybdeintervjuer er å få svar på spørsmålene hva, hvordan og hvorfor. Ved bruk av kvalitativ metode tillates oppgaven å gå i dybden ved at informantene får mulighet til å utdype sine erfaringer og synspunkter, samt åpner det for at vi kan stille oppfølgingsspørsmål dersom det foreligger uklarheter (Gripsrud et al., 2004). En slik undersøkelsesmetode er svært tidkrevende hvilket innebærer at antall utførte intervjuer er begrenset. Størrelse og kvalitet på utvalget anses tilstrekkelig da intervjuobjektene er nøye gjennomtenkt for å gi et representativt resultat.

3.4 Utvalg av respondenter

Valg av intervjuobjekter og planlegging av intervjuet er vesentlig ved bruk av et kvalitativ design som følge av at det er få, men omfattende intervjuer (Grenness, 2004). Det er derfor viktig at våre intervjuobjekter kan gi nødvendig informasjon for å løse problemstillingen. Vårt utvalg av respondenter er dermed bestående av representanter for Stortinget, Finans Norge, banker, Sentralskattekontoret for storbedrifter og revisor. Vi anser våre intervjuobjekter som et representativt utvalg for populasjonen. Representantene fra Stortinget tilhører Høyre og Arbeiderpartiet. Alle Stortingsrepresentantene er medlemmer av finanskomiteen og er derav svært involvert i saker angående finansskatt. Regjeringens synspunkter vedrørende finansskatt representeres ved intervjuobjektene fra Høyre (informant B og C). Arbeiderpartiet er det største opposisjonspartiet på Stortinget og har gått sammen med SP, SV og KrF om å endre dagens finansskattemodell. Vårt intervjuobjekt fra Arbeiderpartiet (informant A) leder initiativet til omlegging av finansskatt. Vi mener dermed at intervjuobjektene fra Stortinget utgjør et representativt utvalg for denne gruppen (gruppe 1). Videre har vi valgt å

intervjue Finans Norge (informant D) som er hovedorganisasjonen for finansnæringens interesser. Finans Norge anses som talsmann for små og mellomstore banker i distriktene da de besitter informasjon fra et stort antall slike banker. Vi har også valgt å intervju en større forretningsbank (informant E). Årsaken til dette er at små og store banker har ulike opplevelser av finansskatt. På den måten kan vi få en forståelse av om finansskatten påvirker bankene på forskjellige måter ut i fra størrelse og beliggenhet, samt hvordan de ulike type bankene forholder seg til skatten. Vi oppnår et representativt utvalg for banknæringens synspunkter om finansskatt ved å intervju forretningsbanken og Finans Norge som en gruppe (gruppe 2). Den siste gruppen vi har valgt å intervju er Sentralskattekontoret for storbedrifter (informant F) og revisor (informant G) da de utgjør en objektiv part (gruppe 3). Sentralskattekontoret for storbedrifter håndterer bankenes beskatning. Selskaper som berøres av finansskatt vil ofte søke råd fra revisorer. Denne gruppen bidrar med kunnskap om finansskatt fra et utenforstående ståsted hvilket belyser erfaringer og synspunkter om hvordan finansskatt fungerer i praksis. For å ha en mest mulig valid undersøkelse forsikret vi oss om at de valgte respondentene hadde god kunnskap på området, og at de ville gi ærlige og åpne svar på våre spørsmål. Anonymisering av intervjuobjektene er vesentlig for å sikre ærlighet.

3.5 Intervjuguide

Vi utarbeidet i utgangspunktet én intervjuguide som var veiledende for intervjuene. Videre foretok vi ulike tilpasninger i intervjuguiden ut ifra intervjuobjektene. Det ble dermed laget fem ulike intervjuguides tilpasset Finansdepartementet, Finans Norge, banken, Sentralskattekontoret for storbedrifter og revisor for å innhente data (vedlegg 1, 2, 3, 4 og 5). Intervjuguiden relaterer seg til problemstillingen med underspørsmål, samt utvalgt teori på området. Vi valgte å benytte oss av semistrukturert intervjuguide. Strukturen sikrer større fleksibilitet samtidig som spørsmålene er standardiserte (Johannessen, Kristoffersen & Tufte, 2004). Spørsmålene følger en logisk rekkefølge inndelt i temaer for å skape ryddighet og flyt i samtalen. En semistrukturert intervjuguide åpner for utdypende besvarelser fra

intervjuobjektene, samt mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål ved behov.

Intervjuguiden ble strukturert etter temaene *finansnæringen, den norske finansskattemodellen, effekter av dagens finansskattemodell, utfordringer med den norske finansskattemodellen, tilpasningsmuligheter, merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester og alternative løsninger til den norske finansskattemodellen.*

3.6 Pre-testing av intervju

Vi kvalitetsikret intervjuguiden ved å pre-teste intervjuene med familie og venner. Pre-testing ga oss mulighet til å justere intervjuguiden før vi utførte intervjuene. Det ble foretatt omformuleringer og overflødige spørsmål ble fjernet fra intervjuguiden. Samtidig ga det oss et innblikk i intervjuenes varighet. Formålet med å teste intervjuene var å sikre at spørsmålene var tydelige og forståelige, samt om de oppnådde sin hensikt.

3.7 Datainnhenting og analyse

Vi fordelte ansvarsområder ved datainnhenting. Formålet med dette var å skape en best mulig flyt i intervjuene. I hvert intervju hadde en av oss ansvar for å avholde intervjuet, mens den andre observerte og kontrollerte at intervjuet ble gjennomført som planlagt. Vi valgte å ta opptak av intervjuene for å skape best mulig flyt i samtalen og sikre at viktig informasjon ikke gikk tapt. Opptak åpnet også for at intervjuobjektene kunne snakke fritt uten avbrytelser. Det ble avtalt tid og sted for intervjuene på forhånd med respondentene. Intervjuene ble transkribert i etterkant, og vi gjennomgikk og diskuterte den innsamlede informasjonen. Deretter ble resultatene fra undersøkelsen strukturert i ulike temaer. Funnene ble dermed enklere å observere.

3.8 Validitet

Validitet er et begrep som brukes for å evaluere hvorvidt innsamlet data er gyldig og relevant (Jacobsen, 2005). Problemstillingen har vært førende for utarbeidelse av teoretisk forankring og intervjuprosess slik at vi på best mulig måte kan sikre

gyldighet i vår undersøkelse. Problemstilling og teori ble kontinuerlig vurdert ved valg av intervjuobjekter og datainnhenting for å sikre relevans. På denne måten oppnådde undersøkelsen hensiktsmessige datagrunnlag for videre bruk i analysen (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2010). Intervjuguiden belyser områdene med behov for ytterligere forståelse og kunnskap. Oppgavens overflatevaliditet anses relativt høy da undersøkelsen oppfyller et minimumskrav til antall respondenter. Respondentene i undersøkelsen er delt inn i tre grupper for å validere oppgaven; myndighetene, finansnæringen og objektive parter. Vi mener at det er et tilfredsstillende antall respondenter fra hver gruppe for vår undersøkelse. Kvaliteten av undersøkelsen vil ikke svekkes da intervjuene er både dyptgående og langvarige.

3.9 Reliabilitet

Reliabilitet benyttes for å vurdere påliteligheten og nøyaktigheten til undersøkelsens data, samt for å evaluere kvaliteten av undersøkelsen (Johannessen et al., 2010). Høy reliabilitet foreligger dersom samme utfall oppnås ved gjentatte utførelser av intervjuene. I tilfeller hvor respondentene har lav motivasjon kan det resultere i lav svarkonsistens som følge av ufullstendige og tilfeldige svar (Gripsrud et al., 2004). For å unngå lav svarkonsistens tok vi kontakt med alle respondentene på forhånd gjennom mail, telefon og møter. På denne måten forsikret vi oss om at alle intervjuobjektene var motiverte til å delta i undersøkelsen. Svarkonsistensen anses dermed som høy, og undersøkelsen har høy reliabilitet.

4.0 Resultater fra undersøkelsen

4.1 Finansnæringen

Gruppe 1:

Alle stortingsrepresentantene mener at den norske finansnæringen er god, solid og veldreven. Den ene respondenten fra Høyre uttrykker at finansnæringen er i vekst, imidlertid står banknæringen overfor utfordringer i form av internasjonal konkurranse og digitalisering. Respondenten vektlegger at disse utfordringene er særlig gjeldende for små banker. Den andre respondenten fra Høyre påpeker at finansnæringen er viktig for norsk verdiskapning. Respondenten utdyper at finansnæringen bidrar med lån og kapital til andre næringer, som igjen skaper arbeidsplasser og vekst i økonomien. Videre hevder respondenten at norsk bank- og finansnæring er ledende innen teknologiutvikling.

Alle stortingsrepresentantene mener at det er et behov for finansskatt i Norge ettersom finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift. En av representantene fra Høyre bekrefter at finansnæringen bidrar med en stor andel av totale skatteinntekter i Norge uavhengig av finansskatt. Likevel mener representanten at det er ingen grunn til forskjellsbehandling av finansnæringen i form av merverdiavgiftsunntaket, og ser derfor behovet for finansskatt. I tillegg uttaler respondenten at finansskatt også er et politisk ønske, da det var behov for å dekke provenytap. Den andre representanten fra Høyre ser behovet for et bredt skattegrunnlag i Norge. Respondenten mener at det er viktig at alle næringer bidrar til velferdsstaten, og at de uheldige effektene av merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester unngås.

Stortingsrepresentantene er enige i at banknæringen har en stor og viktig rolle i forhold til å skape arbeidsplasser. Den ene representanten fra Høyre tilføyer at bankansatte har en spesielt viktig rolle i distriktene i form av nære kunderelasjoner og god kjennskap til lokalmiljøet. Dette setter de i en bedre posisjon til å vurdere sine låntakere.

Gruppe 2:

Finans Norge anser finansnæringen og herunder også banknæringen som veldig solid, veldreven og godt etablert. Banknæringen er i tillegg tilpasningsdyktige ved å være tidlig ute med digital utvikling. Videre uttaler Finans Norge at bankstrukturen i Norge er særegen sett i internasjonal sammenheng. Det er mange bankkonsentrasjoner og et stort nettverk av banker i distriktene. En slik struktur er viktig for å betjene næringslivet. Utenlandske aktører er også fremtredende med en tredjedel av det norske bankmarkedet. Dette bidrar til høy og hard konkurranse om kundene mellom bankene. Banken stiller seg bak uttalelsen til Finans Norge.

Respondenten fra Finans Norge mener det er to argumenter som ligger til grunn for dagens finansskatt. Det første argumentet grunner i et behov for å korrigere for at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift og de uheldige vridningene i økonomien det medfører. Respondenten fra Finans Norge mener imidlertid at det ikke foreligger dokumentasjon som underbygger dette argumentet, blant annet på forsikringsområdet der mange er underforsikret i forhold til behov. Det andre argumentet for finansskatt er politisk motivert da det var behov for å balansere statsbudsjettet, og dekke en manglende post. Bankene fremhever også dette. Imidlertid mener banken at det ikke var en selvfølge at finansnæringen skulle dekke den manglende posten i statsbudsjettet.

Finans Norges respondent mener at banknæringen har en veldig stor direkte og indirekte rolle i å skape arbeidsplasser. Direkte sysselsetter norsk finansnæring tilnærmet 50 000 personer. Indirekte er finansnæringen viktig for verdiskapning i hele samfunnet og er på denne måten delaktig i å skape arbeidsplasser i andre næringer. Banken støtter Finans Norges vurdering, men påpeker likevel at de ikke ønsker å ha flere arbeidsplasser enn nødvendig for å sikre lønnsomhet. Banken uttaler videre at de er opptatte av å følge utviklingen i markedet.

Gruppe 3:

Sentralskattekontoret for storbedrifter, heretter kalt Sentralskattekontoret, og revisor beskriver banknæringen som godt regulert hvilket kjennetegner bransjen og produktutvalg. Respondenten fra Sentralskattekontoret påpeker at dette et eget

synspunkt. Revisor mener at behovet for finansskatt grunner i at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift. Videre påpeker respondenten fra Sentralskattekontoret at finansnæringen betaler vesentlige skattebeløp uavhengig av finansskatt. Respondenten fra Sentralskattekontoret og revisor uttaler at banknæringen er sentral i finansiering av annen næring, og har dermed en viktig rolle i forhold til å skape arbeidsplasser. Imidlertid fremhever respondenten fra Sentralskattekontoret at den digitale utviklingen kan medføre at færre ansatte er mer lønnsomt.

4.2 Den norske finansskattemodellen

SYNSPUNKTER VED DAGENS FINANSSKATTEMODELL	A	B	C	D	E	F	G
Var det riktig å innføre finansskatt i Norge?	Ja	Ja	Ja	X	X	PS	Ja
Er det behov for å endre dagens finansskattemodell?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	PS	Ja
Mener du lønnsэлеmentet i dagens modell bør bortfalle?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	PS	Ja
Har dagens finansskattemodell negativ effekt på sysselsetting i banknæringen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja

Tabell 9: Dagens finansskattemodell – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Alle stortingsrepresentantene er enige om at det var riktig å innføre en form for finansskatt i Norge. Videre er det enighet om at det er hensiktsmessig å vurdere alternative finansskattemodeller. Respondenten fra Arbeiderpartiet hevder at dagens innretning av finansskatt er en dårlig løsning og må endres. En av respondentene fra Høyre stiller seg positiv til finansskatt da det finansierer skattelettelser på andre områder. Den andre respondenten fra Høyre påpeker at banknæringen har hatt en positiv utvikling også etter innføringen av finansskatt, men at det er vanskelig å fastslå effektene av finansskatt på næringen på nåværende tidspunkt.

Storingsrepresentantene stiller seg kritiske til dagens utforming av den norske finansskattemodellen. Representanten fra Arbeiderpartiet mener det er nødvendig å fjerne ekstraskatten på lønn. Dette begrunnes med at det må innføres en modell som styrker sysselsetting, og ikke oppfordrer til redusert arbeidsstokk. Respondentene fra Høyre foretrekker en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget og avgift på margininntekter fremfor dagens finansskattemodell. De ser at ekstraskatten på lønn er den største svakheten ved dagens finansskatt. De negative sidene knytter seg særskilt til små og mellomstore banker, da de har et høyere antall ansatte sammenlignet med volumet i store banker.

Representanten fra Arbeiderpartiet hevder at ingen ønsket dagens utforming av finansskatt. Den ene representanten fra Høyre påpeker at dagens finansskatt var det eneste mulige alternativet å innføre på daværende tidspunkt, og at andre modeller krever ytterligere utredning før de kan vurderes. Også denne respondenten fremhever at dagens finansskattemodell i utgangspunktet ikke var ønskelig. Den andre respondenten fra Høyre mener at dagens finansskatt er et forsøk på en balansert tilnærming ved at den skal uttrykke merverdien som skapes i bransjen i form av arbeidskraft og overskudd.

De tre stortingsrepresentantene støtter en endring av dagens finansskattemodell. Arbeiderpartiet er sterkt i mot ekstrabeskatning av arbeidsplasser. Respondenten fra Arbeiderpartiet tok derfor initiativ til dokument 8-forslaget som nå er vedtatt. En av Høyre-representantene mener at lønnelementet må fjernes og erstattes med noe annet. Respondenten ønsker ikke å videreføre dagens finansskattemodell som følge av at den kan utfordre arbeidsplassene i distriktene. Det påpekes også at Stortinget har vedtatt at løsningen skal være provenynøytral. En provenynøytral omlegging innebærer at dagens finansskattemodell skal erstattes med en modell som inndriver tilsvarende beløp som nåværende modell. Den andre representanten fra Høyre ser de uheldige konsekvensene av den forhøyede arbeidsgiveravgiften ved at det er antall ansatte og ikke verdiskapningen som skattlegges.

Storingsrepresentantene enes om at ekstraskatten på lønn kan påvirke sysselsetting i banknæringen. Arbeiderpartiet-representanten mener at finansskatt

helt klart påvirker sysselsetting, og viser til Finansforbundet som uttaler at antall ansatte i sparebanker har minsket betraktelig. Høyres representanter mener at nedgang i sysselsetting skyldes en sammensatt utvikling. Respondentene mener at finansskatt kan påvirke i en viss grad, men hevder at nedgangen i antall ansatte i større grad kan relateres til digitalisering. Den ene representanten fra Høyre påpeker at finansskatten har størst påvirkning på mindre banker med mange ansatte og få kunder. Imidlertid viser respondenten til at det per i dag ikke er holdepunkter for at finansskatten fører til færre ansatte.

Representanten fra Arbeiderpartiet avventer utredning fra regjeringen av forskjellige finansskattemodeller hvor lønselementet er fjernet før respondenten vil uttale seg om hvordan en provenynøytral omlegging skal sikres.

Representantene fra Høyre er usikre på hvordan en provenynøytral finansskatt skal opprettholdes etter ekstraskatten på lønn er fjernet, men de antar at foreslåtte finansskattemodeller vil ivareta provenyet etter utredning.

Gruppe 2:

Finans Norges respondent mener at det finnes enklere og mer rasjonelle løsninger for å dekke den manglende posten i statsbudsjettet enn å innføre finansskatt. Likevel påpeker respondenten at finansskatt er vedtatt og finansnæringen må derfor forholde seg til skatten. Banken hevder at dagens finansskatt var lite utredet og ble dermed innført på et for tidlig tidspunkt. Videre fremhever banken at finansskatt er en særskatt og ikke en form for merverdiavgift. Imidlertid uttaler banken at dagens finansskatt er enkel å håndtere.

Finans Norge er sterkt kritiske til finansskattens lønselement da det bidrar til en ekstraordinær kostnad på ansatte hvilket gjør det mer kostbart for finansnæringen å konkurrere om arbeidskraft. Dette kan gi finansnæringen grunnlag til å redusere arbeidsstokken. Utformingen av dagens finansskattemodell påvirker også konkurranseflaten i finansnæringen. Banken mener at dagens finansskattemodell må endres dersom utgangspunktet er at finansskatt skal fungere som en merverdiavgift. Samtidig fremhever banken at en endring av finansskatten trolig vil medføre mer kompleksitet og et større omfang.

Finans Norge har arbeidet for å endre finansskattemodellen siden den ble innført, og er fornøye med at en endring er vedtatt. De hevder at lønnelementet på sikt ville ført til nedbemanning i finansbransjen. Banken stiller seg bak Finans Norges vurdering. Imidlertid tror ikke respondenten fra banken at ekstraskatten på lønn fører til nedbemanning. Respondenten mener at bankene vil ha ansatte etter behov uavhengig av finansskatt. Bankens respondent tror ikke at finansskatt er et argument for nedbemanning, men ser at problemstillingen kunne vært annerledes dersom ekstraskatten på lønn var betydelig høyere enn 5 prosent.

Respondenten fra Finans Norge mener det er mulig å gjennomføre endringen provenynøytral både ved en finansskatt i form av ren overskuddsskatt og en utvidelse av merverdiavgiftssystemet.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret ønsker ikke å uttale seg om det var riktig å innføre finansskatt i Norge da respondenten anser det som et politisk spørsmål. Imidlertid påpeker respondenten at det er svært delte meninger om finansskattens utforming. Respondenten fra Sentralskattekontoret erfarer at dagens finansskattemodell fungerer rent teknisk og praktisk. Revisor mener at en innføring av finansskatt var riktig, men er usikker på utformingen av finansskattemodellen og skattesubjektene den rammer. Revisor erfarer at bankene forholder seg til gjeldende finansskatt.

Respondenten fra Sentralskattekontoret uttrykker at det er delte meninger hvorvidt dagens finansskattemodell bør endres. Videre er respondenten åpen for å vurdere en endring av finansskatten da det kan finnes bedre løsninger. Det er imidlertid vanskelig å utforme en effektiv og helt nøytral finansskatt. Revisor ser behovet for å endre finansskattemodellen da respondenten mener at skatten i større grad bør være knyttet til selskapets resultater fremfor beskatning av ansatte.

Respondenten fra Sentralskattekontoret ønsker ikke å ta stilling til hvorvidt ekstraskatten på lønn bør fjernes da respondenten anser det som et politisk spørsmål. Likevel tror respondenten at ekstraskatt på lønn har effekt på

sysselsetting i banknæringen, men er usikker på hvilken grad den vil ha påvirkningskraft. Dette begrunnes med at dyrere arbeidskraft grunnet finansskattens innretning på sikt vil føre til reduksjon i bruk av denne innsatsfaktoren. Revisor mener at fjerning av ekstraskatten på lønn er en fornuftig tilnærming. Det fremheves at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting. Respondenten mener at dagens finansskatt bidrar til økt innleie av arbeidskraft, nedleggelse av distriktskontorer og økt digitaliseringsfokus.

Sentralskattekontorets respondent mener det er mulig å foreta en provenynøytral omlegging av dagens finansskatt ved fjerning av lønns-elementet, men er usikker på hvordan det kan gjennomføres, samt om en slik utforming vil være mer nøytral for finansnæringen og minst like effektiv. Revisoren ingen formening om hvordan en provenynøytral omlegging av finansskatt skal gjennomføres.

4.3 Effekter av dagens finansskattemodell

EFFEKTER VED DAGENS FINANSKATTEMODELL	A	B	C	D	E	F	G
Påvirker dagens finansskatt finansmarkedet?	Ja	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Påvirker dagens finansskatt konkurransen mellom Norge og utlandet?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Skaper dagens finansskatt konkurransevriddinger mellom finansnæringen og andre næringer?	Ja	X	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei
Har dagens finansskatt effekt på næringslivet?	Ja	På sikt	På sikt	Nei	Nei	På sikt	Ja

Tabell 10: Effekter ved dagens finansskattemodell – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Representanten fra Arbeiderpartiet mener at finansskatt påvirker finansmarkedet ved at skatten favoriserer banker uten ansatte i Norge. En av Høyres representanter vil utfra sitt politiske syn hevde at finansskatten ikke har stor effekt på stabiliteten i finansmarkedet. Respondenten begrunner dette ved at det er skatt på overskudd hvilket alle næringer er ilagt. Den andre Høyre-representanten

uttrykker at finansskatt muligens kan påvirke finansmarkedet i form av konkurransevidninger og lignende.

Alle stortingsrepresentantene mener at dagens finansskattemodell kan påvirke konkurransen mellom Norge og utland. Respondenten fra Arbeiderpartiet argumenterer at den norske finansskatten favoriserer banker uten filialer og ansatte i Norge. En av representantene fra Høyre mener at lønnelementet kan påvirke finansielle transaksjoner mellom Norge og utland da det for eksempel ikke er like høy beskatning av ansatte i utenlandske banker. Den andre Høyre-representanten uttrykker at dagens finansskattemodell er særegen for Norge og dermed kan ha påvirkning på konkurransen. Respondenten fremhever at det er viktig å harmonisere finansskatten med naboland for å hindre emigrasjon og at Norge betraktes mindre attraktivt ved nyetablering.

Representanten fra Arbeiderpartiet mener at dagens finansskatt bidrar til konkurransevidning mellom finansnæringen og andre næringer ved at finansnæringen blir belastet for å ha ansatte. En av representantene fra Høyre uttaler at dagens finansskatt har hensikt å motvirke konkurransevidningen mellom næringene som følge av merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Lønnelementet skal redusere insentivene til egenproduksjon i bankene. Respondenten er imidlertid usikker på finansskattens effekt på konkurransevidning. Den andre Høyre-representanten sier at finansskatt muligens skaper konkurransevidning mot andre næringer da finansnæringen ilegges en større skattebyrde i form av ekstraskatt på lønn og overskudd, samt ingen fradrag for inngående merverdiavgift.

Arbeiderpartiets representant hevder at dagens finansskatt ikke har hatt direkte effekt på næringslivet, men kan påvirke filialsituasjonen og dermed tilgjengeligheten for næringslivet. Begge representantene fra Høyre mener at finansskatten ikke foreløpig har signifikant effekt på næringslivet. Den ene respondenten utdyper videre at økonomien er i vekst og at det er rekord i nyoppstartede bedrifter. Likevel fremhever respondenten at alle endringer i regelverket vil ha en viss påvirkning på næringslivet.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge hevder at finansskatt har påvirkning på finansmarkedet ved at den bidrar til å vri konkurransen mellom aktører som har tradisjonelle forretningsmodeller, tradisjonell organisering og virksomheter som har rene digitale løsninger. Bankens respondent påpeker at høyere kostnader alltid vil påvirke finansmarkedet. Investorer og kunder vil påvirkes mest av finansskatten i form av lavere utbytte og høyere kostnader.

Finans Norges respondent mener at den norske finansskatten kun har indirekte påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland. Finansskatten medfører at utenlandske aktører kan flytte virksomhet ut av Norge, eventuelt redusere sin funksjonalitet i Norge. Respondenten fra banken uttaler at finansskatt kan medføre konkurransevidning mellom Norge og utland ved at aktører velger å investere i andre markeder.

Finans Norge påpeker at finansskatt skaper konkurransevidning mellom næringer ved at arbeidskraft blir dyrere for finansnæringen. Dette vil særlig ha effekt i distriktene. Respondenten fra banken mener at finansnæringen konkurrerer med andre bransjer på likt nivå, og kan dermed ikke forstå at finansskatten skaper konkurransevidninger mellom næringer. Respondentene fra Finans Norge og banken hevder at finansskatt ikke har målbar effekt på næringslivet.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret antar at finansskatten påvirker finansmarkedet. For det første har finansskatten effekt i form av redusert avkastning for investorer sammenlignet med andre investeringer hvor selskapsskattesatsen er 23 prosent. For det andre kan investor tenkes å skifte sine investeringer fra finansmarkedet til andre markeder. Imidlertid er respondenten usikker på hvor stor effekt relativt små forskjeller i skattesats faktisk påvirker finansmarkedet. Revisor mener finansskatten påvirker finansmarkedet i form av redusert lønnsomhet som videre belastes bankenes kunder.

Respondenten fra Sentralskattekontoret er usikker på hvor stor effekt finansskatt har på konkurransen mellom Norge og utland. Respondenten fremhever at finansskatt kan ha effekt ved at finansiering fra norske banker må ha høyere marginer for at eierne skal oppnå samme avkastning som eiere av utenlandske finansforetak som beskattes mer gunstig. Revisor påpeker at finansskatt kan svekke Norges konkurranseevne i forhold til lignende markeder i utlandet.

Respondenten fra Sentralskattekontoret er ikke sikker på hvor stor grad finansskatten skaper konkurransevidninger mellom finansnæringen og andre næringer. Finansskatten medfører en viss forskyvning av investeringer mellom ulike næringer avhengig av beskatning. Revisor mener ikke finansskatt påvirker konkurransen mellom finansnæringen og andre næringer.

Sentralskattekontorets respondent hevder at dagens finansskatt vil påvirke næringslivet på sikt ved at ekstraskatten på lønn vil redusere antall årsverk. Revisor hevder at dagens finansskatt vil påvirke næringslivet ved at finansforetak har økte kostnader som videre pålegges kundene.

4.4 Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

UTFORDRINGER VED DAGENS FINANSSKATTEMODELL	A	B	C	D	E	F	G
Truer dagens finnskatt det strukturelle mangfoldet av banker i Norge?	Ja	På sikt	Ja	Ja	X	Ja	Ja
Skaper lønnelementet i dagens finansskattemodell utfordringer for banknæringen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Er nedlegging av banker en utfordring?	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Er outsourcing av finansiell aktivitet en utfordring?	PS	Nei	Nei	Ja	Nei	X	Ja

Tabell 11: Utfordringer ved den norske finansskattemodellen – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Storingsrepresentantene ser at dagens finansskatt kan ha mulige konsekvenser på det strukturelle mangfoldet av banker i Norge. Arbeiderpartiets representant uttaler at små banker med mange filialer er mest skadelidende.

Forretningsbankene har over lang tid lagt ned filialer, mens sparebankene har etter respondentens syn unngått dette i større grad. Dagens innretning av finansskatt kan bidra til ytterligere nedleggelse av filialer. Den ene representanten fra Høyre er bekymret for at finansskatten medfører at små, lokale banker forsvinner, samt et større omfang av sammenslåing slik at det kun vil gjenstå få, store banker i Norge. Imidlertid fremhever respondenten at det ikke er holdepunkter for at finansskatt truer mangfoldet av banker per i dag. Den andre Høyre-representanten er videre bekymret for finansskattens innretning i forhold til arbeidsplasser i distriktene.

Det er enighet blant stortingsrepresentantene om at lønnelementet i dagens finansskattemodell skaper utfordringer for banknæringen. Den ene representanten fra Høyre mener i tillegg at en utfordring ved norsk finansskatt er at det skapes forskjeller mellom banker i Norge og banker i utlandet som tilbyr samme tjenester. Representanten fra Arbeiderpartiet mener at det ikke er relevant å diskutere mulig emigrasjon ved dagens finansskattemodell. Høyres representanter tror ikke at dagens finansskattemodell vil resultere i emigrasjon av det norske finansmarkedet. Likevel påpeker den ene respondenten at særnorske regler kan føre til at virksomheter velger å etablere seg i andre land enn Norge.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge sier seg enig i at finansskatten truer det strukturelle mangfoldet av banker. Respondenten hevder at finansskatt har en negativ virkning på det tradisjonelle bankmarkedet og dets sammensetning. Den norske finansnæringen og bankene kan i henhold til respondenten oppleve utfordringer som følge av finansskatt i form av ulik behandling av forskjellige organisasjonsformer som opererer i samme marked. I tillegg oppfatter respondenten den økte kostnaden per ansatt på grunn av finansskatt som en utfordring for bankene. Likevel observerer respondenten at bankene har en

avventende holding til håndtering av kostnaden. Dersom dagens finansskattemodell ville blitt videreført, er respondenten sikker på at bankene ville foretatt nedbemanning. Respondenten hevder videre at lønnelementet isolert sett bidrar til nedleggelse av banker i distriktene. Innretningen av dagens finansskatt bidrar til at det er mer attraktivt å flytte deler av virksomheten til andre land.

Den eneste måten bankens respondent ser at finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker, er at norske banker endrer struktur til å bli avdelinger av andre og ikke forblir aksjeselskap. Respondenten finner det utfordrende at finansnæringen pålegges en særskatt i tillegg til at de allerede må forholde seg til et svært komplisert merverdiavgiftsregelverk da deler av virksomheten ikke er unntatt merverdiavgift. Banken opplever imidlertid ikke at den økte kostnaden per ansatt i seg selv skaper utfordringer da den utgjør en minimal kostnad for banken. Respondenten hevder at det ikke har hatt påvirkning på antall årsverk, og det har ikke blitt foretatt prisøkninger eller lignende for å håndtere kostnaden. Videre mener respondenten at nedlegging av banker er resultat av utviklingen i bransjen. Respondenten påpeker at det er andre lovpålegg som er mer ressurskrevende og kostnadsdrivende enn finansskatten. Bankens respondent tror ikke at finansskatt vil føre til emigrasjon av det norske finansmarkedet, men at det kan skapes insentiver til å investere i andre markeder.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret uttaler at finansskatt i en viss grad kan true det strukturelle mangfoldet av banker. Ekstraskatten på lønn kan være en konkurranseulempe både for banker med relativt høye lønnskostnader, samt på internasjonalt nivå dersom banker i Norge blir skattlagt mer enn utenlandske konkurrenter. Sentralskattekontorets hovedoppgave er å sørge for rett beskatning av bankene til riktig tid. Derfor er de ikke i stand til å observere hvorvidt den økte kostnaden per ansatt medfører utfordringer for bankene eller bankenes håndtering av dette. De fleste banker uttrykker imidlertid at de er kritiske til lønnelementet. Respondenten fra Sentralskattekontoret skiller mellom banker i distriktene med stor lokal tilstedeværelse og banker som i stor grad driver nettbasert virksomhet. Bankene i distriktene har relativt sett høyere lønnskostnader og finansskatten kan

således bli betydelig. Dette kan føre til en vridning i markedet mot nettbaserte løsninger som antas mindre arbeidskraftsintensive. Respondenten mener på denne måten at dagens finansskatt kan føre til nedlegging av banker i distriktene, men er usikker på hvor stor effekten er. Sentralskattekontorets respondent har ingen erfaringer med emigrasjon av finansiell aktivitet som følge av dagens finansskatt, men anerkjenner at dette kan være en mulighet dersom virksomheten i Norge skattlegges i større grad enn i konkurrerende markeder.

Revisor mener at finansskatt truer det strukturelle mangfoldet av banker. Finansskatt vil typisk ramme tradisjonelle sparebanker som satser på tilstedeværelse, kundekontakt og lokalkontorer. Videre favoriserer finansskatt de digitaliserte, større bankene. Revisor erfarer at den økte kostnaden på ansatte er det som skaper de største utfordringene for bankene. Den økte kostnaden gir lavere resultater og påvirker dermed utdelingsgrunnlaget og eventuelt vekstgrunnlaget til bankene. Revisor opplever at bankene på kort sikt innretter seg den økte kostnaden, men tror at kundene vil bli belastet i fremtiden. Videre hevder revisor at finansskatt bidrar til å fremskynde utviklingen i markedet i form av hurtigere nedleggelse av banker i distriktene. Revisor tror at dagens finansskatt kan føre til emigrasjon av finansiell aktivitet. Likevel tror respondenteren at det er mer sannsynlig at bankene blir tvunget til å benytte seg av mer effektive verktøy og digitalisering.

4.5 Tilpasningsmuligheter

TILPASNINGSMULIGHETER VED DAGENS FINANSSKATTEMODELL	A	B	C	D	E	F	G
Foreligger det tilpasningsmuligheter ved dagens finansskattemodell?	PS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Tilpasning i form av nedlegging</i>	Ja		Ja				
<i>Tilpasning i form av nedbemanning</i>	Ja	Ja	Ja	Ja			
<i>Tilpasning ved fellesregistrering av konsern i merverdiavgiftsregisteret</i>					Ja	Ja	
<i>Tilpasning ved å flytte finansiell aktivitet utenlands</i>			Ja			Ja	
<i>Tilpasning i form av innleie av ansatte i stedet for fast ansettelse</i>							Ja
Foretar banknæringen tilpasninger til dagens finansskattemodell?	Ja	På sikt	På sikt	På sikt	Nei	På sikt	På sikt

Tabell 12: Tilpasningsmuligheter ved dagens finansskattemodell – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Representanten fra Arbeiderpartiet velger ikke å uttale seg på spørsmålet om tilpasningsmuligheter ved dagens finansskatt ettersom finansskattemodellen er vedtatt endret. Respondentens erfaringer er at bankene har tilpasset seg ved nedbemanning og nedlegging av filialer. Begge representantene fra Høyre mener at en mulig tilpasning til dagens finansskatt er å redusere arbeidsstokken. En av representantene påpeker også at nedlegging av filialer er en tilpasningsmulighet. Ingen av representantene fra Høyre har erfart at bankene har foretatt tilpasninger til finansskatten, hvilket de tror skyldes finansskattens korte levetid.

Arbeiderpartiets representant velger å ikke uttale seg på spørsmålet om det vil bli flere tilpasningsmuligheter ved fjerning av lønns-elementet fra finansskattemodellen. De to representantene fra Høyre uttrykker at dette avhenger av hvordan en ny finansskattemodell vil bli utformet. De fremhever tilpasningsmuligheter i form av overskuddsflytting dersom finansskatt blir en ren overskuddsbeskatning.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge tydeliggjør to tilpasningsmuligheter ved dagens finansskatt. Den første tilpasningsmuligheten er at internasjonale banker kan flytte deler av produksjon fra Norge til utland, men likevel levere tjenester i Norge. Den andre tilpasningsmuligheten er at norske banker som kun opererer i det norske finansmarkedet kan effektivisere yrkesledere, samt redusere antall ansatte. Finans Norge har ikke opplevd at bankene har foretatt tilpasninger ved dagens finansskatt. Dette skyldes at bankene har observert en positiv politisk utvikling på området og derfor avventet tilpasninger. Finans Norge tror at bankene på sikt ville tilpasset seg dersom dagens finansskatt ble videreført. Respondenten fra Finans Norge antar at en ny finansskattemodell uten lønnelementet vil være strengere i forhold til organisering, ulike forretningsmodeller og størrelse, og dermed åpne for færre tilpasningsmuligheter.

Bankens respondent påpeker at fellesregistrering av konsern i merverdiavgiftsregisteret er en tilpasningsmulighet ved dagens finansskatt. Imidlertid arbeider Stortinget for å forhindre denne tilpasningsmuligheten. Respondenten hevder i tillegg at finansnæringen ikke foretar en slik tilpasning da det er krevende og kostbart. Videre fremhever respondenten at skattereglene er i konstant endring, og det er således lite hensiktsmessig å foreta tilpasninger. Banken har et grunnprinsipp om at de ikke skal foreta skattetilpasninger, og spekulerer dermed ikke i skatt. Banken kommer ikke til å gjennomføre tilpasninger uavhengig av utformingen av finansskatt.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret beskriver flere tilpasningsmuligheter ved dagens finansskattemodell. En tilpasningsmulighet er "*outsourcing*" over landegrensene, til for eksempel filial i utlandet. En annen tilpasningsmulighet er fellesregistrering i merverdiavgiftssystemet. Imidlertid erfarer respondenten at det har vært begrenset med slike tilpasninger ettersom finansskatten har vært virksom i en kort tidsperiode. Sentralskattekontorets respondent tror at det verken vil oppstå flere eller færre tilpasningsmuligheter dersom kun ekstraskatten på lønn fjernes fra finansskattemodellen. Respondenten tror at en finansskattemodell i

form av ren overskuddsbeskatning vil skape færre insentiver til tilpasninger da den gjenværende finansskatten vil være på et lavere nivå.

Revisor mener en tilpasningsmulighet for banker ved dagens finansskatt er innleie av personell på bekostning av faste ansatte. Imidlertid har revisor ingen erfaring med at bankene har tilpasset seg finansskatt foreløpig. I tilfellet med fjerning av ekstraskatten på lønn, tror revisor at det vil oppstå færre tilpasningsmuligheter enn ved dagens finansskattemodell.

4.6. Merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester

MERVERDIAVGIFTSUNNTAKET FOR FINANSIELLE TJENESTER	A	B	C	D	E	F	G
Korrigerer dagens finansskatt for de uheldige sidene ved at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift?	Nei	Nei	X	Nei	Nei	X	Nei
Er finansskatt en god løsning for å korrigere de uheldige sidene ved at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift?	Nei	Nei	X	Nei	Nei	X	Nei
Skaper merverdiavgiftsunntaket konkurransevriddinger mellom finansnæringen og andre næringer?	PS	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Ja
Gir merverdiavgiftsunntaket banknæringen insentiver til egenproduksjon?	PS	Ja		Ja	Ja	Ja	Ja

Tabell 13: Merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Arbeiderpartiets representant mener ikke at dagens finansskattemodell oppfyller formålet om å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Den ene representanten fra Høyre hevder at dagens finansskattemodell kun delvis oppfyller finansskattens formål ved å kompensere for provenytapet, men at svakhetene ved merverdiavgiftsunntaket fortsatt foreligger. Respondenten forklarer at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester gir staten et provenytap på tilnærmet 10 milliarder kroner. I 2017 resulterte finansskatten i et proveny på 2,2 milliarder kroner. Dagens finansskatt er innrettet med tanke på å

øke statens inntjening og beskatning av finansnæringen. Respondenten mener at dagens finansskatt ikke på sikt er en god løsning på problemstillingen, og fremhever at partiet ikke ønsker en videreføring av modellen. Den andre Høyre-representanten stiller seg nølende til spørsmål om dagens finansskatt oppfyller formålet om å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Det fremheves at merverdien i en virksomhet skapes av arbeidskraft og overskudd, og at finansskatt på denne måten har evne til å oppfylle formålet. I tillegg var dette det eneste alternativet som var mulig å innføre allerede i 2017.

Respondenten fra Arbeiderpartiet hadde ingen svar på spørsmål knyttet til konsekvensene av merverdiavgiftsunntaket. Den ene Høyre-respondenten oppfatter at merverdiavgiftsunntaket skaper konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer, men er usikker på effektens styrke. Respondenten fremhever at konkurransevridning er en kjent svakhet ved merverdiavgiftsunntaket som følge av at banker for eksempel ser det mest lønnsomt å gjennomføre systemutvikling, IT-tjenester og konsulenttenester selv i stedet for eksternt kjøp inkludert merverdiavgift. Den andre representanten fra Høyre tror merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester kan bidra til konkurransevridninger mellom næringene. Respondenten argumenterer at skattebelastningen blir høyere, og andre næringer kan fremstå mer lønnsomme og attraktive. Likevel kommenterer respondente at alt tyder på at det fortsatt investeres i banknæringen.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge mener at dagens finansskattemodell delvis oppfyller formålet om å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Finansskatten bidrar til å innfri formålet i den forstand at det inndrives et proventy til statskassen. Imidlertid hevder respondente at dagens finansskatt ikke kompenserer for en merverdiavgift ettersom kostnaden ikke i utgangspunktet belastes sluttbruker og forbruker. Finans Norges respondente mener derfor at dagens finansskatt ikke er en god løsning på problemstillingen. Banken er av samme oppfatning.

Respondentene fra Finans Norge og banken tror ikke at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper betydelige konkurransevridding mellom finansnæringen og andre næringer. Videre oppfatter de at merverdiavgiftsunntaket kan gi insentiver til egenproduksjon i bankene. Banken fremhever at de alltid vil ta forretningsmessige vurderinger utfra kostnader.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret er usikker på hvorvidt dagens finansskatt korrigerer for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester og om det er en god løsning. Imidlertid forstår respondenten at det er nødvendig å ha et sammenlignbart skattetrykk mellom næringer, og at finansnæringen dermed må beskattes på en alternativ måte som følge av at de er unntatt merverdiavgift. Revisor uttaler at dagens finansskatt ikke nødvendigvis korrigerer for merverdiavgiftsunntaket eller at finansskatt løser problemstillingen. Respondenten åpner for at en finansiell transaksjonsskatt eventuelt er en bedre løsning.

Respondenten fra Sentralskattekontoret uttrykker at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester til en viss grad medfører konkurransevridding mellom næringer ved at finansnæringen tiltrekker noe mer kapital enn andre kapitalintensive virksomheter. Respondenten fremhever at det er teoretisk mulighet for at merverdiavgiftsunntaket skaper insentiver til egenproduksjon i bankene som følge av manglende fradragsrett ved kjøp av varer og tjenester. Det presiseres imidlertid at Sentralskattekontoret ikke observerer dette direkte ved sitt fastsettingsarbeid. Revisor mener at merverdiavgiftsunntaket skaper konkurransevridding i form av for eksempel egenproduksjon fremfor kjøp av varer og tjenester. Likevel opplever ikke revisor at insentivene til egenproduksjon er et problem i praksis.

4.7 Alternative løsninger til den norske finansskattemodellen

4.7.1 Merverdiavgiftsmodellen

MERVERDIAVGIFTSMODELL	A	B	C	D	E	F	G
Er en merverdiavgiftsmodell en bedre løsning enn dagens finansskattemodell?	PS	Ja	Ja	Ja	Ja	X	Ja
Vil innføring av en merverdiavgiftsmodell svekke norske bankers posisjon internasjonalt?	PS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	X
Vil en merverdiavgiftsmodell komplisere transaksjoner med utenlandske aktører?	PS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei

Tabell 14: Merverdiavgiftsmodell – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Representanten fra Arbeiderpartiet ønsker ikke å ta stilling til om en finansskattemodell som omfatter merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester er en bedre løsning enn dagens finansskatt. Arbeiderpartiet avventer utredningen fra regjeringen vedrørende alternative finansskattemodeller. Likevel uttaler respondenten at merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester anses som mulig finansskattemodell dersom det bygges videre på skissen fra Stoltenberg II-regjeringen. Videre påpeker respondenten at Finansforbundet og Finans Norge foretrekker en merverdiavgifts-løsning fremfor dagens finansskatt. Respondenten fremhever at det er først etter en utredning at man kan vurdere hvorvidt en innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører. Ekstraskatten på lønn svekker norsk konkurransevne overfor utenlandsk finansnæring. Utredningen skal derfor tydeliggjøre hvilken alternativ finansskattemodell som har minst negativ effekt på konkurransen.

En av Høyres representanter uttaler at merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester i utgangspunktet er en bedre finansskattemodell enn dagens finansskatt. En slik løsning er merverdiavgiftsnøytral ved at avgiften pålegges forbruker i stedet for finansnæringen. Imidlertid innebærer dette betydelig regelteknisk og komplisert arbeid både ved utforming og i praksis. I tillegg vil merverdiavgiftsplikt på

finansielle tjenester være en global nyvinning. Respondenten fremhever at denne modellen ikke var aktuell å innføre tidligere som følge av manglende utredning. Videre må det sikres at modellen er i samsvar med EØS-regelverket i forhold til blant annet statsstøtte og konkurransevridning. Ytterligere kommentarer er ikke mulig før ferdigstilt utredning. Høyre-representanten er usikker på graden en innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som er unntatt merverdi. En faktor som kan komplisere transaksjoner er at utenlandske tilbydere av finansielle tjenester til Norge må registrere seg i merverdiavgiftsregisteret. Dette er nødvendig for å sikre avgiftsbelastning av norske forbrukere. Respondenten hevder at innføring av merverdiavgiftsplikt ikke vil svekke norsk finansnærings konkurransevne overfor utenlandske aktører. Respondenten begrunner dette med at aktørene uansett må forholde seg til merverdiavgiftsregelverket i respektive land.

Den andre representanten fra Høyre ønsker ikke å gi et konkret svar før ferdigstilt utredning på om merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester er å foretrekke fremfor dagens finansskatt. Forøvrig påpeker respondenten at en merverdiavgiftsmodell er en god løsning dersom det er foretatt hensiktsmessig utforming, samt avgrensninger. Høyre-representanten forklarer at merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester ikke var aktuelt tidligere grunnet regelverkets kompleksitet, samt behovet for grundig utredning. Det anses mer aktuelt å innføre merverdiavgiftsplikt i dag på grunn av vedtaket fra Stortinget om ytterligere utredning av alternative finansskattemodeller hvor merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester er inkludert. Respondenten fremhever videre viktigheten av å harmonisere regelverket med EU. Transaksjoner med utenlandske aktører kan kompliseres i tilfeller uten harmoni. Videre er det avgjørende at en eventuell merverdiavgiftsmodell hensyntar reglene om innførsel- og utførselmerverdiavgift for å sikre finansnærings konkurransedyktighet.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge mener at merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester er et aktuelt alternativt så langt det er gjennomførbart. Imidlertid fremheves det at det forbudt i EU å ilegge merverdiavgift på forsikringsprodukter.

Respondenten uttaler at merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester kan komplisere transaksjoner med utlandet. Det er derfor avgjørende at tilbyderne av tjenester i Norge stilles overfor det samme skatte- og avgiftsregimet. Tilsvarende kan gjøre seg gjeldende for konkurranseforholdene mellom Norge og utland.

Bankens respondent mener at en merverdiavgiftsmodell er den beste løsningen i Norge på sikt. Banken har allerede både unntatt og merverdiavgiftpliktig virksomhet hvilket medfører komplekse fradragsvurderinger og -beregninger. Innføring av merverdiavgift vil bidra til større nøytralitet mellom næringer. Respondenten anser en merverdiavgiftsmodell som positivt for bankene til tross for at nye systemer vil være svært kostnadskrevenne å utvikle. Innføring av merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester vil ifølge respondenten ikke svekke bankenes posisjon internasjonalt. Salg av tjenester til utenlandske aktører pålegges ikke merverdiavgift.

Gruppe 3:

Sentralskattekontorets respondent uttaler at merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester teoretisk kan være den beste løsningen. Problemet er imidlertid at det har vist seg vanskelig å innføre både i EU og Norge. Det har særlig sammenheng med å fastsette merverdiavgiftsgrunnlaget. Respondenten tror det er lite sannsynlig at merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner og konkurranse med utenlandske aktører som følge av reglene om omvendt avgiftsbehandling. Respondenten fra Sentralskattekontoret er usikker på om merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester kan påvirke konkurransevnen til norsk finansnæring i relasjon med utlandet. Det kan tenkes at merverdiavgiftsplikt vil ha en negativ effekt for norske banker ved at de tiltrekker seg mindre kapital og har lavere lønnsomhet.

Revisor har ingen formening om hvorvidt merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester er en bedre løsning enn dagens finansskattemodell. Imidlertid hevder revisor at en slik løsning vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører og ha negativ påvirkning på konkurransen mellom norsk og utenlandsk finansnæring.

4.7.2 Finansiell transaksjonsskatt

FINANSIELL TRANSAKSJONSSKATT	A	B	C	D	E	F	G
Er en finansiell transaksjonsskatt et godt alternativ til dagens finansskattemodell?	PS	Nei	Nei	X	Ja	PS	Ja
Er den foreslåtte finansskattemodellen til EU et godt alternativ til dagens finansskatt?	X	Nei	Nei	X	X	PS	Ja
Er en versjon av Storbritannias "stamp duty" et godt alternativ til dagens finansskatt?	PS	Nei	Nei	X	Nei	PS	Ja

Tabell 15: Finansiell transaksjonsskatt – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Representanten fra Arbeiderpartiet mener at det krever en utredning før en finansiell transaksjonsskatt kan vurderes. Respondenten ser at det er flere fordeler ved å ha tilsvarende finansskattemodell som EU, men fremhever at en slik modell ikke er vedtatt utredet av Stortinget. Høyres representanter er usikre på om en finansiell transaksjonsskatt er et aktuelt alternativ til dagens finansskatt. Den ene av Høyres representanter frykter at en finansiell transaksjonsskatt vil resultere i kumulasjon og at det blir lite flyt i handelen. Den andre Høyre-representanten er skeptisk til EUs foreslåtte finansskattemodell da det kan være mer negativt for finansnæringen enn dagens finansskatt. Respondenten mener en slik skatt kan hemme investeringer og resultere i mindre kapitalflyt. Forøvrig fremhever respondenten fordelene ved å ha tilsvarende skattesystem som EU. Videre påpeker representanten fra Høyre at en finansiell transaksjonsskatt i form av "stamp duty" er lite aktuell. Dette utdypes med at partiet ønsker å fremme investeringer og vekst. Det vil dermed stride i mot partiets politikk å påføre avgifter på aksjeinvesteringer.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge uttaler at finansiell transaksjonsskatt er en teoretisk mulighet, men påpeker at det er svært lite sannsynlig at dette lar seg gjennomføre ettersom at det ikke har vært tilstrekkelig internasjonal aksept for fenomenet. Likevel fremhever respondenten at en finansiell transaksjonsskatt i

form av “*stamp duty*” bør vurderes i forbindelse med omleggingen av dagens finansskattemodell.

Bankens respondent mener at en finansiell transaksjonsskatt er en forbedring fra dagens finansskattemodell. Respondenten anser EUs foreslåtte finansskattemodell kun som aktuell dersom den blir enstemmig vedtatt av medlemslandene. “*Stamp duty*” anses også som en mulig finansskattemodell, men respondenten kommenterer at en slik skatt også i hovedsak vil ramme investorene. Imidlertid påpeker bankens respondent at en merverdiavgiftsmodell er å foretrekke.

Gruppe 3:

Sentralskattekontorets respondent mener at en vurdering av alternative finansskattemodeller er et politisk spørsmål, og ønsker dermed ikke å uttale seg om egnetheten til de finansielle transaksjonsskattemodellene i norsk sammenheng. Revisor anser både EUs foreslåtte finansskattemodell og finansskatt i form av “*stamp duty*” som mulige modeller, men har ingen ytterligere kommentarer.

4.7.3 Finansiell aktivitetsskatt

FINANSIELL AKTIVITETSSKATT	A	B	C	D	E	F	G
Vil en annen form for finansiell aktivitetsskatt være å foretrekke fremfor dagens finansskattemodell?	Nei	Nei	Nei	Nei	X	PS	X
Er en finansiell aktivitetsskatt som inneholder kun lønnelementet ved dagens finansskatt å foretrekke? (Tilsvarende den danske finansskattemodellen)	Nei	Nei	Nei	Nei	X	PS	X
Er en finansiell aktivitetsskatt med forhøyet arbeidsgiveravgift med kun forhøyet selskapsskatt på store overskudd å foretrekke? (Tilsvarende den islandske finansskattemodellen)	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	PS	X

Tabell 16: Finansiell aktivitetsskatt – Egenprodusert

PS: Politisk spørsmål

X: Usikker

Gruppe 1:

Ingen av stortingsrepresentantene foretrekker en annen form for finansiell aktivitetsskatt som innehar et lønselement fremfor dagens finansskattemodell. Arbeiderpartiets representant hevder at en modell tilsvarende den danske finansskatten med kun forhøyet arbeidsgiveravgift vil forsterke utfordringene som foreligger ved dagens finansskatt. Videre påpeker respondenten at den islandske finansskattemodellen medbringer de samme ulempene som dagens finansskatt. En representant fra Høyre fremhever at innføring av en tilsvarende finansskattemodell som den danske i Norge ikke vil være provenynøytral. Respondenten tror den islandske finansskattemodellen vil resultere i flere tilpasningsmuligheter for bankene da det kun er forhøyet selskapsskatt på store overskudd.

Gruppe 2:

Finans Norges respondent mener at finansiell aktivitetsskatter lik den danske og den islandske finansskattemodellen i Norge vil bidra til å forsterke utfordringene man står overfor ved dagens finansskatt. Det fremheves også at slike modeller ikke er i overensstemmelse med Stortingets vedtak eller Finans Norges oppfatninger. Respondenten fra banken er usikker på hvorvidt en løsning etter dansk modell er en forbedring fra dagens finansskattemodell. Respondenten uttrykker samtidig at forhøyet selskapsskatt for finansnæringen ikke er ønskelig, og at en finansskatt med kun lønselementet på denne måten kan være en bedre løsning. Imidlertid fremhever respondenten igjen at en merverdiavgiftsmodell foretrekkes.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret ønsker ikke å uttale seg om de finansielle aktivitetsskattemodellenes egnethet da respondenten mener det er et politisk spørsmål. Revisor anser både den danske og islandske finansskattemodellen som mulige modeller, men har ingen kommentarer utover dette.

4.7.4 Finansskattemodellenes egnethet i Norge

MODELLENES EGNETHET I NORGE	A	B	C	D	E	F	G
Finansiell aktivitetsskatt							
<i>Dansk</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Usikker</i>	<i>PS</i>	<i>Usikker</i>
<i>Islandsk</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>PS</i>	<i>Usikker</i>
Finansiell transaksjonsskatt							
<i>EU</i>		<i>Dårlig</i>				<i>PS</i>	<i>Bra</i>
<i>Stamp duty</i>		<i>Dårlig</i>	<i>Dårlig</i>	<i>Bra</i>	<i>Usikker</i>	<i>PS</i>	<i>Bra</i>
Merverdiavgift							
<i>Merverdiavgiftsmodell</i>	<i>Bra</i>	<i>Bra</i>	<i>Bra</i>	<i>Bra</i>	<i>Best</i>	<i>PS</i>	

Tabell 17: Oppsummering av respondentenes vurderinger – Egenprodusert
PS: Politisk spørsmål

Gruppe 1, 2 og 3:

Respondentene har ikke klare svar på hvilken finansskattemodell som er best egnet til å verken unngå konkurransevridninger mellom Norge og utland, eller mellom finansnæringen og andre næringer. Respondentene uttrykker også at det er utfordrende å fastslå hvilken finansskattemodell som vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet og næringsliv. Videre ytrer de at finansskattemodellens utforming må være utarbeidet før tilpasningsmuligheter kan vurderes. Imidlertid kommenterer en av respondentene at en finansskatt som avviker minst mulig fra finansskattemodeller i utlandet trolig vil være best egnet til å unngå konkurransevridninger mellom Norge og utland. Det fremheves at innføring av merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester vil skape minst konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer. Respondenten uttaler at en finansskattemodell som sikrer at beskatningen mellom finansnæringen og andre næringer er sammenfallende vil ha minst negativ effekt på næringslivet og norsk finansmarked.

Gruppe 1:

Alle respondentene fra Stortinget er usikre på hvilken finansskattemodell de foretrekker fremfor dagens finansskatt. De fremhever at utredningen vil gi grunnlag til en slik vurdering. Arbeiderpartiets representant mener det er uaktuelt med en ny finansskatt der ekstraskatt på lønn er en del av løsningen på en

provenynøytral finansskatt. En av representantene fra Høyre påpeker at alle som berøres av finansskatt vil ha ulike behov og ståsted, dermed vil det avhenge av øyet som ser hvilken finansskattemodell som oppfattes best. Respondenten uttrykker imidlertid at finansiell transaksjonsskatt fremstår minst attraktivt. Videre fremhever respondenten at en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget og beskatning av margininntekter foreløpig er den foretrukne finansskattemodellen. Dette underbygges ved at en slik modell vil være mest merverdiavgiftsnøytral. Likevel påpeker respondenten at det kan være utfordrende å gjennomføre en merverdiavgiftsmodell både teknisk og i praksis. Den andre representanten fra Høyre har ikke svar på hvilken finansskattemodell som er å foretrekke, men fremhever at finansskattemodeller i form av ren overskuddsbeskatning eller kun forhøyet arbeidsgiveravgift er uaktuelle. En ren overskuddsbeskatning vil kunne medføre overskuddsflytting og færre investeringer. Videre vil en finansskattemodell med kun lønselementet ikke sikre provenynøytralitet. En merverdiavgiftsmodell vil være den beste løsningen dersom den er godt innrammet.

Gruppe 2:

Respondenten fra Finans Norge er usikker på hvilken finansskattemodell som er best egnet i Norge, og forholder seg til regjeringens utredning av ulike modeller med formål om å fjerne ekstraskatten på lønn. På denne måten vil en ny finansskattemodell trolig være mer nøytral. Finans Norges utgangspunkt er at det innføres en finansskattemodell som er konkurransenøytral og ivaretar samfunnsøkonomiske hensyn. I tillegg må finansskatten kunne inndrives kostnadseffektivt for staten og være enkel for bankene å håndtere. Respondenten fra banken tror at en merverdiavgiftsmodell i hovedtrekk vil være den beste finansskattemodellen for bankene. Dette begrunnes med at en slik modell vil være mer nøytral mellom næringer. Videre vil bankene unnsnippe de komplekse vurderingene i forbindelse med fradrag for inngående merverdiavgift. På denne måten er en merverdiavgiftsmodell mindre ressurskrevende på sikt for bankene. Likevel vil det medføre utfordringer og være kostnadskrevende i startfasen i form av nye systemer og lignende.

Gruppe 3:

Respondenten fra Sentralskattekontoret ønsker ikke å uttale seg om hvilken finansskattemodell som er best egnet for Norge da det anses som et politisk spørsmål. Revisor synes at det er vanskelig å svare på hvilken finansskattemodell som er best for Norge, men stiller seg positiv til en finansiell transaksjonsskatt. Revisor påpeker at en form for finansiell transaksjonsskatt trolig vil være egnet til å forhindre tilpasningsmuligheter.

5.0 Analyse

5.1 Finansnæringen

Det er sammenfallende oppfatning om at den norske finansnæringen er solid, veldreven og godt etablert. Videre er det enighet om at finansnæringen er i vekst. Dette samsvarer med statistikken fra Finansforbundet hvor det fremgår at finansnæringen har vært i kraftig vekst de siste ti årene (Hellman, 2014). Jevnt over mener respondentene at næringen er viktig for norsk verdiskapning og er ledende innen digital utvikling (Finans Norge, 2017; Grünfeld et al., 2011). Finansnæringen har en viktig rolle i norsk økonomi da den bidrar med lån og kapital til andre næringer. Dette samsvarer med Reve og Sasson (2012) som illustrerer finansnæringen som "*næringslivets blodomløp*".

Stortinget mener det er behov for finansskatt i Norge ettersom merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester fører med seg uheldige effekter. De hevder at det ikke foreligger grunnlag for forskjellsbehandling av en næring, og at det er viktig at alle bidrar til velferdsstaten. Ifølge Melgård (2016) har merverdiavgiftsunntaket skapt ubalanse i næringslivet og finansskatt skal dermed bidra til å jevne ut forskjellene mellom næringene. Merverdiavgiftsunntaket bidrar til konkurransevriddinger ved at det kan påvirke investeringsatferd og gi insentiver til egenproduksjon (NOU 2014:13, 2014; NOU 2011:1, 2011; Finanskomiteen, 2016). Finansnæringen og revisor erkjenner argumentet for finansskatt om at den skal korrigere for de uheldige sidene ved

merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester (Finanskomiteen, 2016). Likevel ytrer finansnæringen at det ikke er et reelt behov for finansskatt. De påpeker at finansskatt er politisk motivert som følge av et tomrom i statsbudsjettet. Statsbudsjettet estimerte 2,3 milliarder kroner i nye inntekter som følge av finansskatt (Finansdepartementet, 2017). Finansnæringen i Norge er en vesentlig bidragsyter av skatt til velferdsstaten uavhengig av finansskatt ifølge Sentralskattekontorets respondent og Finansforbundet (Eriksen, 2017).

Det er enighet blant deltakerne i undersøkelsen at banknæringen har en sentral rolle i forhold til å skape arbeidsplasser i Norge (Nordkvelde et al., 2014). Deltakerne mener i all hovedsak at finansnæringen i tillegg bidrar indirekte til sysselsetting i andre næringer i form av kapitaltilførsel. Samtidig som banknæringen har en viktig rolle i forhold til arbeidsplasser, tydeliggjør banken at det er det viktig at dette ikke går på bekostning av virksomhetens lønnsomhet.

5.2 Den norske finansskattemodellen

Ut i fra undersøkelsen kan det tyde på at finansskatt er et resultat av et politisk spill. Merverdiavgiftsunntaket medfører en tapspost i statsbudsjettet og det har vært et sterkt politisk ønske om å dekke denne posten. Dagens finansskatt er løsningen på dette. Til tross for at dagens finansskattemodell anses enkel å håndtere, mener finansnæringen at det kan finnes bedre måter å inndrive den tapte statsinntekten (Melgård, 2016). Finansskatt er lite utredet og det er en generell oppfatning i finansnæringen at dagens finansskattemodell ble innført på et for tidlig tidspunkt. På nåværende tidspunkt anser Stortinget dagens finansskatt som en uønsket og lite hensiktsmessig løsning. Det var imidlertid kun en slik modell som var gjennomførbar innen 2017. Likevel viser “*Tabell 9*” at det var riktig å innføre en form for finansiell aktivitetsskatt i tråd med anbefalingene fra Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget på daværende tidspunkt (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014).

Undersøkelsesobjektene er i henhold til “*Tabell 9*” enige med stortingsvedtaket om at dagens finansskattemodell må endres ved å fjerne lønns-elementet

(Finanskomiteen, 2018). Ekstraskatt på lønn har negativ effekt på sysselsetting (Finanskomiteen, 2016; Melgård, 2016; Eriksen, 2017). Funnene indikerer at lønnelementet i dagens finansskattemodell hardest rammer sysselsetting i de små og mellomstore bankene i distriktene. Av “*Tabell 9*” fremkommer det imidlertid at de store bankene ikke oppfatter dagens finansskatt som et problem. Store banker med omfattende volum vil ikke oppleve den ekstra kostnaden per ansatt som merkbar. Dette samsvarer med teori (Finanskomiteen, 2018). Funnene belyser at den digitale utviklingen til dels er årsaken til nedgangen i finansnæringens sysselsetting. Dette underbygges av Næsjes påstand om at økt digitalisering medfører et redusert behov for arbeidskraft (Melgård, 2016).

Undersøkelsen tydeliggjør at det er to mulige løsninger for å oppnå en provenynøytral omlegging av dagens finansskattemodell. En løsning er å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget og beskatte margininntekter. Den andre løsningen er finansskatt i form av ren overskuddsbeskatning. Det avdekkes ingen andre finansskattemodeller utover de som er fremlagt av Stortinget for utredelse (Finanskomiteen, 2018). Dette tyder på at aktørene påvirkes av det politiske spillet. Imidlertid er det noe usikkert hvorvidt en ny provenynøytral finansskatt vil være bedre egnet for finansnæringen. Dagens finansskattemodell er håndterbar og enkel å etterfølge, mens en ny finansskatt kan være mer kompleks og utfordrende å gjennomføre i praksis.

5.3 Effekter av dagens finansskattemodell

I hovedtrekk tilsier funnene i “*Tabell 10*” at finansmarkedet blir påvirket av dagens finansskatt. Dette skjer særlig gjennom lavere avkastning for investorer i finansnæringen og høyere utgifter for kunder. Imidlertid er det ingenting som antyder at finansskatt har noen effekt på finansmarkedets stabilitet. “*Tabell 10*” viser at dagens finansskatt kan svekke Norges konkurranseevne overfor utland. Dagens finansskattemodell gjør det mindre lønnsomt å investere i norsk finansnæring sammenlignet med tilsvarende næring i utlandet. Internasjonalisering har ført til stor konkurranse mellom norske og utenlandske aktører (Grünfeld et al., 2011). Dagens finansskatt er en særnorsk innretning

hvilket kan være uheldig for Norges posisjon internasjonalt. En svekket konkurranseevne kan gjøre det mer attraktivt å etablere seg utenlands eller flytte virksomhet ut av Norge (Lilleby, 2016).

Dagens finansskattemodell har til hensikt å motvirke konkurransevriddingene som oppstår mellom næringene ved at finansnæringen er unntatt merverdiavgift (Finanskomiteen, 2016). Likevel fremkommer det ingen enstydige svar i undersøkelsen hvorvidt dagens finansskatt er i stand til å forhindre dette. Lønnelementet favoriserer banker uten ansatte og filialer i Norge. På den ene siden bidrar lønnelementet til å redusere insentivene til egenproduksjon. Dette kan i større grad likestille konkurransen. Dyrere arbeidskraft i finansforetak er imidlertid hovedargumentet for at finansskatt resulterer i konkurransevriddinger (Tabell 10). Finansnæringen stiller dårligere i konkurransen om kompetente arbeidstakere da hver ansatt gir en ekstrakostnad på 70 000 kroner. I tillegg har finansnæringen reduserte midler til å opprettholde nødvendig arbeidsinnsats (Lilleby, 2016; Eriksen, 2017). Finansnæringen har samtidig ingen fradrag for inngående merverdiavgift i den unntatte virksomheten, og vil dermed samlet sett ha en større skattebyrde sammenlignet med andre næringer. Siv Jensen hevder at dette i tillegg til finansskatt fører til en overbeskatning av finansiell aktivitet (Finanskomiteen, 2018). Dette bidrar til at det er mer attraktivt å investere i andre næringer og er på denne måten konkurransevriddende. På den andre siden argumenteres det for at aktørene i finansnæringen stiller med like konkurransevilkår og at det dermed ikke oppstår konkurransevridding. Bankens største konkurrent er andre banker som alle ilegges finansskatt (Finansdepartementet, 2015).

Dagens finansskatt har i henhold til "Tabell 10" evne til å ha effekt på næringslivet på sikt, men har per i dag ingen målbar effekt. Finansnæringen er fremdeles i vekst hvilket indikerer at finansskatt ikke foreløpig har hatt negativ påvirkning. Siv Jensen poengterer at bankenes resultater økte i 2017 (Finanskomiteen, 2018). Over en lenger tidsperiode fremkommer det at finansskatt kan ha innvirkning på næringslivet ved redusert arbeidskraft og nedlegging av filialer (Melgård, 2016). Dette truer Norges bankstruktur og kan

føre til redusert tilgjengelighet på kapital for næringslivet (Finanskomiteen, 2018). Kundene vil på sikt måtte bære finansnærings økte kostnader hvilket vil ha ringvirkninger i næringslivet.

5.4 Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

Dagens finansskattemodell skaper utfordringer for norsk banknæring da “*det strukturelle mangfoldet av banker*” er truet (Heggø, Gjelsvik, Kaski & Ropstad, 2018; Tabell 11). Den norske banknæringen består av mange små banker i distriktene, et stort antall utenlandske aktører og tradisjonelle sparebanker, og har således en særegen struktur ved internasjonal sammenligning. Det er 943 banker og filialer i Norge på rundt 5 millioner innbyggere. Det er dermed et stort mangfold av banker tilstede i markedet uansett hvilken del av landet man oppholder seg i (Finans Norge, 2018). En slik struktur ivaretar banknærings rolle som kapitallyter til lokale bedrifter og fremmer konkurranse, og bidrar på den måten til vekst i økonomien. Mangfoldet av banker trues på sikt hovedsakelig av utfordringer knyttet til lønnelementet i dagens finansskattemodell. Funnene indikerer i “*Tabell 11*” at lønnelementet kan resultere i nedbemanning og nedlegging av filialer hvor små banker i distriktene er mest utsatt. Begrunnelsen for dette er at økte kostnader er mer merkbart i små banker sammenlignet med store banker. Derfor er den økte kostnaden per ansatt den største utfordringen ved dagens modell. Etter “*Tabell 11*” er lite som tilsier at dagens finansskatt kan føre til emigrasjon av finansiell virksomhet. Emigrasjon har evne til å utfordre det norske mangfoldet av banker. Finansskattemodellen er særnorsk hvilket gir finansforetak insentiver til å flytte virksomhet ut av Norge for å unngå de økte skattekostnadene. Likevel viser funnene at det er lav sannsynlighet for at finansnæringen faktisk emigrerer på bakgrunn av dagens finansskatt. I tillegg kan dagens finansskattemodell skape utfordringer i form av at norsk finansnæring blir et mindre attraktivt investeringsmål både for norske og utenlandske aktører (Grünfeld et al., 2011). Mangfoldet av banker i Norge er vesentlig for å ivareta finansmarkedets funksjon. Dagens finansskatt kan ha negativ innvirkning på finansmarkedet da den utfordrer den norske bankstrukturen (Finansdepartementet, 2015).

5.5 Tilpasningsmuligheter

Dagens finansskattemodell åpner for tilpasningsmuligheter i form av nedbemanning og nedlegging av filialer (Melgård, 2016). Det fremkommer også av undersøkelsen at “*outsourcing*” av finansiell aktivitet, fellesregistrering av konsern i merverdiavgiftssystemet og innleie av personell er mulige tilpasninger ved dagens finansskatt. Selskap som flytter virksomhet ut av Norge vil unnsnippe den økte skattebyrden og fremdeles kunne levere tjenestene til norske aktører (Lilleby, 2016). Likevel viser funnene at det er stor sannsynlighet for at finansforetak heller velger å fremskynde digitaliseringen fremfor emigrasjon for å tilpasse seg finansskatten. På denne måten vil det bli et mindre behov for arbeidskraft og skattebyrden reduseres. Fellesregistrering gjør det mulig for et finansskattepliktig selskap å leie inn ansatte fra andre selskap i samme konsern som ikke rammes av finansskatt. På denne måten vil selskapet oppnå lavere finansskattebyrde ved at lønn til innleid personell ikke inngår i beregningsgrunnlaget (Finansdepartementet, 2018; Michaelsen, 2018). Et funn viser i tillegg i “*Tabell 12*” at finansforetak kan tilpasse seg finansskatt ved innleie av personell på bekostning av faste ansatte. Dette vil være lønnsomt da foretaket ikke i like stor grad er bundet av ansettelsesforholdet. Imidlertid fremgår det ingen erfaringer av “*Tabell 12*” som tilsier at banknæringen har foretatt tilpasninger til dagens finansskattemodell per i dag. Funnene indikerer at årsaken til få tilpasninger er finansskattens korte levetid og at finansnæringen har oppfattet dagens finansskatt som midlertidig. I undersøkelsen avdekkes det at store banker ikke av grunnprinsipp spekulerer i skatt. Skattereglene endres fortløpende, og det er kostbart og ressurskrevende å tilpasse seg nye regler til stadighet. I henhold til dette fremstår det som om store banker vil forholde seg til finansskatt uavhengig av modellens utforming og tilhørende tilpasningsmuligheter.

Det er felles enighet om at en endring av dagens finansskattemodell ved å fjerne lønns-elementet er hensiktsmessig og i større grad vil være i stand til å forhindre tilpasningsmuligheter. Likevel avdekkes det at dette avhenger av den nye finansskattemodellens utforming. Det er delte meninger om en finansskattemodell i form av ren overskuddsbeskatning. På den ene siden vil en slik modell fjerne insentiver til nedbemanning og nedlegging av filialer ved at ekstraskatt på lønn

bortfaller. På den andre siden vil ren overskuddsbeskatning forsterke insentiver til overskuddsflytting (Finanskomiteen, 2018).

5.6 Merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester

Finansskatt skal korrigere for at finansielle tjenester er unntatt merverdiavgift (Finanskomiteen, 2016). Imidlertid kommer det frem av undersøkelsen at dagens innretning av finansskatt kun oppfyller dette formålet i begrenset grad. Dagens finansskatt kompenserer for deler av provenytapet som følge av merverdiavgiftsunntaket. I tillegg er utformingen av dagens finansskatt egnet til å motvirke insentivene til egenproduksjon. Likevel korrigerer ikke finansskatt for svakhetene ved unntaket slik som konkurransevidninger i samsvar med “*Tabell 13*” (Finanskomiteen, 2018).

Undersøkelsen viser at merverdiavgiftsunntaket skaper positive og negative konkurransevidninger for finansnæringen. Positive konkurransevidninger oppstår som følge av at kundene kan foretrekke kjøp av finansielle varer og tjenester ettersom de faktureres eksklusiv merverdiavgift (NOU 2014:13, 2014; NOU 2011:1, 2011). Negative konkurransevidninger gjør seg gjeldende ved at finansnæringen har en større skattebelastning enn andre næringer i form av manglende fradragsrett for inngående merverdiavgift. Høyere beskatning kan påvirke investeringsatferd da det kan oppfattes mer lønnsomt å investere i andre næringer. Finansnæringen er i henhold til “*Tabell 13*” uenige i at merverdiavgiftsunntaket medfører konkurransevidninger.

Egenproduksjon som følge av merverdiavgiftsunntaket skaper også uheldige vidninger i økonomien. Merverdiavgiftsunntaket kan gi insentiver til egenproduksjon ved at manglende fradragsrett gir høyere kostnader ved innkjøp av varer og tjenester (Finanskomiteen, 2016). Banker foretar alltid kost-nytte vurderinger og velger en fremgangsmåte som gir høyest avkastning. Imidlertid foreligger det ingen indikasjoner på at merverdiavgiftsunntaket isolert sett skaper insentiver til egenproduksjon. Det fremgår av undersøkelsen at egenproduksjon som følge av merverdiavgiftsunntaket er lite utbredt i praksis. Funnene avslører i

“Tabell 13” at dagens finansskattemodell ikke er en god løsning for å bote på svakhetene ved merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester.

5.7 Alternative løsninger til den norske finansskattemodellen

5.7.1 Merverdiavgiftsmodellen

“Tabell 14” viser en generell oppfatning om at en finansskatt utformet som en merverdiavgiftsmodell er en bedre løsning enn dagens finansskatt.

Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget deler samme synspunkt (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014). En merverdiavgiftsmodell vil være svært komplisert å utforme og gjennomføre for myndighetene. Begrunnelsen er at det er utfordrende å definere og avgrense skattegrunnlaget for merverdiavgift på finansielle tjenester (Finanskomiteen, 2018). Omlegging til en slik modell vil i tillegg være utfordrende for bankene da innføring av nye systemer og rutiner vil være kostbart og ressurskrevende. Imidlertid viser undersøkelsen at en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget vil være å foretrekke dersom utformingen er tilfredsstillende og funksjonell. Bankene må per i dag håndtere krevende fradragsvurderinger hvor det skilles mellom merverdiavgiftspliktig og unntatt virksomhet. En merverdiavgiftsmodell vil således ikke innebære en større byrde for bankene fordi de allerede må forholde seg til merverdiavgift i merverdiavgiftspliktige deler av virksomheten. Nøytralitetsprinsippet vil i større grad ivaretas ved innføring av merverdiavgift på finansielle tjenester da avgiften pålegges forbrukerne og mer ensartet beskatning av næringene (Grønlie, 2009; Finanskomiteen, 2018).

Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget fremhever at innføring av merverdiavgift på finansielle tjenester kan plassere Norge i en uheldig posisjon i forhold til utlandet (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014). Undersøkelsen viser med henvisning til “Tabell 14” at en merverdiavgiftsmodell ikke vil påvirke konkurransen mellom Norge og utland i den utstrekning det er i harmoni med EUs regelverk (Finanskomiteen, 2018). En utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget i Norge vil ikke ha noen effekt ved internasjonale transaksjoner mellom næringsdrivende som følge av destinasjonsprinsippet. Merverdiavgiftssystemet

bygger på destinasjonsprinsippet som innebærer at utførsel av finansielle tjenester fra Norge fritas merverdiavgift, men at merverdiavgift må betales ved innførsel. Destinasjonsprinsippet og omvendt avgiftsplikt tilsier at innføring av merverdiavgift på finansielle tjenester i Norge ikke vil ha noen effekt på handel mellom norske og utenlandske næringsdrivende (Berseth et al., 2016; Finansleksikon, 2018). På denne måten vil merverdiavgiftsmodellen ikke påvirke konkurransen mellom Norge og utland. En merverdiavgiftsmodell vil imidlertid medføre økte priser for forbrukere ved kjøp av finansielle tjenester fra norske foretak. Utenlandske tilbydere av tilsvarende tjenester vil på denne måten ha en fordel overfor norske forbrukere ved at deres tjenester ikke i utgangspunktet pålegges merverdiavgift. Dette er konkurransevridende mellom Norge og utland. Dersom en merverdiavgiftsmodell innføres må det derfor være krav om utenlandske aktører registrerer seg i det norske merverdiavgiftssystemet for å sikre at norske forbrukere belastes merverdiavgift også i slike situasjoner. Dette kan i en viss grad komplisere transaksjoner med utenlandske aktører sett i lys av "Tabell 14". Funnene avviker derfor noe fra vurderingen til Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014).

5.7.2 Finansiell transaksjonsskatt

Undersøkelsen avdekker både fordeler og ulemper ved å innføre EUs foreslåtte finansskattemodell. Det er sammenfallende oppfatninger om at en finansiell transaksjonsskatt kan være å foretrekke fremfor dagens finansskattemodell dersom den innføres regionalt i EU. Det er positivt at en slik finansiell transaksjonsskatt ikke rammer andre investorer enn finansforetak. Dette begrunnes ved at denne formen for finansskatt ikke reduserer investorers avkastning. Det vil være fordelaktig om den norske finansskatten harmoniserer med EUs da landene vil konkurrere på like vilkår. I tillegg vil like spilleregler avverge tilpasningsmuligheter. Det vil både være mindre behov og anledning til å tilpasse seg en skatt som er lik innad i Europa. Uavhengig av innføring i EU, er det vanskeligere for aktører å tilpasse seg en skatt som ilegges transaksjoner. Foreløpig er regional finansskatt kun en teoretisk mulighet, da EUs foreslåtte finansielle transaksjonsskatt ikke har aksept innad i unionen. Per dags dato er det

kun inngått et forsterket samarbeid mellom 10 av medlemslandene (Berseth, Eriksen & Fredriksen, 2016).

“*Tabell 15*” viser at det er stor usikkerhet knyttet til hvorvidt EUs finansielle transaksjonsskatt er et godt alternativ til dagens finansskatt dersom den ikke innføres regionalt i EU. Målsetningen til regjeringen er å fremme investeringer. En finansiell transaksjonsskatt vil føre til avgiftskumulasjon ved at skattebyrden avhenger av hyppigheten av verdipapirets eierskifte. Prisen på verdipapiret øker i henhold til undersøkelsen ved hver overdragelse. På denne måten vil en finansiell transaksjonsskatt ikke beskatte merverdien og være lite forutsigbar (NOU 2014:13, 2014). En finansiell transaksjonsskatt vil ha negativ effekt på finansforetaks investeringsatferd og kapitalflyt.

Regjeringen er etter “*Tabell 15*” imot innføring av en finansskattemodell i form av “*stamp duty*” da de ønsker å fremme investering og vekst. “*Stamp duty*” rammer hovedsakelig investorer da det er en dokumentavgift på aksjekjøp både for privatpersoner og næringsdrivende (Gov, 2018). Det vil bli dyrere å investere hvilket vil påvirke investeringsfrekvens og -villighet. Imidlertid mener finansnæringen og revisor at en slik finansskatt kan være en mulig modell som bør utredes. Som følge av at “*stamp duty*” vil være gjeldende for alle norske investorer, vil den virke nøytralt mellom næringene i Norge. Dette er ikke en av modellene Stortinget har bedt regjeringen om å utrede (Finanskomiteen, 2018).

5.7.3 Finansiell aktivitetsskatt

“*Tabell 16*” viser at en finansiell aktivitetsskatt i form av kun forhøyet arbeidsgiveravgift i likhet med dansk finansskatt ikke er egnet (O’Hare & Ros, 2013). utfordringene ved dagens finansskatt vil forsterkes ved at det settes ytterligere press på arbeidsplassene i finansnæringen. Videre vil en slik finansskatt akselerere nedlegging av finansvirksomhet. En finansskatt som kun omfatter ekstraskatt på lønn vil stride i mot Stortingets vedtak om at lønnelementet skal fjernes og en provenynøytral omlegging. Dagens provenynivå vil ikke opprettholdes. Arbeidsgiveravgiften må dermed økes betraktelig for å sikre

provenynøytralitet hvilket i større grad vil true det norske mangfoldet av banker. Imidlertid har en finansiell aktivitetsskatt vært velfungerende i Danmark (OECD, 2016). Begrunnelsen er at den danske bankstrukturen omfatter få, store banker og er derav svært ulik den norske sammensetningen. Funnene indikerer at en finansskatt tilsvarende den danske finansskattemodellen vil være svært uheldig for norsk finansnæring.

Det fremkommer av undersøkelsen i “*Tabell 16*” at en finansiell aktivitetsskattemodell med utgangspunkt i islandsk finansskatt ikke er hensiktsmessig. Den islandske finansskattemodellen har store likheter med dagens finansskatt både i form av skattegrunnlag og skattesats. Modellen består blant annet av ekstraskatt på lønn og forhøyet selskapsskatt (KPMG, 2017). Den islandske finansskatten vil altså videreføre svakhetene ved dagens finansskatt. I tillegg praktiserer Island kun økt selskapsskatt ved store overskudd hvilket kan forsterke insentiver til overskuddsflytting i norsk finansnæring.

5.7.4 Finansskattemodellenes egnethet i Norge

FINANSSKATTEMODELLER						
Hvilken effekt har modellene på...	Aktivitetsskatt			Transaksjonsskatt		Merverdiavgift
	Norsk	Dansk	Islandsk	EU	Stamp duty	Mva-modell
... konkurransen mellom Norge og utland?	Negativ	Negativ	Negativ	Negativ	Negativ	Nøytral
... konkurransen mellom næringer?	Delvis negativ	Delvis negativ	Delvis negativ	Usikkert	Nøytral	Nøytral
... finansmarkedet?	Negativ	Negativ	Negativ	Liten	Svært negativ	Nøytral
... næringslivet?	Negativ	Negativ	Negativ	Liten	Svært negativ	Nøytral
Åpner modellen for vesentlige tilpasninger?	Ja	Ja	Ja	Delvis	Delvis	Nei

Tabell 18: Finansskattemodellenes effekt - Egenprodusert

Undersøkelsen viser en enighet om at en finansskatt uten lønnelementet i tråd med Stortingets vedtak er ønskelig (Finansskatt, 2018). Likevel er det variasjon i undersøkelsesobjektene oppfatning av egnetheten til de alternative finansskattemodellene fremlagt i oppgaven. Stortinget og finansnæringen

foretrekker i utgangspunktet en merverdiavgiftsmodell i likhet med Finanskriseutvalget og Scheel-utvalget (NOU 2011:1, 2011; NOU 2014:13, 2014). En merverdiavgiftsmodell vil bidra til større nøytralitet mellom næringene da den er bedre egnet enn dagens finansskatt til å jevne ut skjevhetene som følge av merverdiavgiftsunntaket (Finanskomiteen, 2018). Finansnæringen vil i større grad inkluderes i merverdiavgiftssystemet og oppnå fradrag for inngående merverdiavgift. På denne måten vil en merverdiavgiftsmodell gi minst konkurransevidninger mellom finansnæringen og andre næringer sammenlignet med de fremlagte finansskattemodellene. Videre vil ikke konkurranseforholdet i handel mellom norske og utenlandske næringsdrivende bli påvirket som følge av destinasjonsprinsippet. Utenlandske aktører vil ikke rammes av at merverdiavgiftsgrunnlaget i Norge utvides da de forholder seg til eget lands merverdiavgiftssystem (Berseth et al., 2016). Det negative ved en merverdiavgiftsmodell er imidlertid at det vil svekke norske finansforetaks konkurransevne overfor norske forbrukere. Utenlandske aktører som mer attraktive tilbydere da de omsetter inn i Norge eksklusiv merverdiavgift. For å unngå konkurransevidning må merverdiavgiftsmodellen derfor legge opp til at utenlandske tilbydere av finansielle tjenester til norske forbrukere registrerer seg i merverdiregisteret. En merverdiavgiftsmodell åpner for færre tilpasningsmuligheter enn dagens finansskatt som et resultat av større nøytralitet mellom næringer. De negative sidene ved merverdiavgiftsmodellen er ifølge Stortinget og finansnæringen at det er utfordrende å utforme en gjennomførbar modell (Finanskomiteen, 2018). Videre vil det være svært kostnadskrevende å utvikle systemer for å håndtere merverdiavgift på finansielle tjenester både for bankene og Sentralskattekontoret.

Revisor har avvikende synspunkter og stiller seg positiv til en finansiell transaksjonsskatt etter EUs forslag. Dagens finansskattemodell har et flertall av tilpasningsmuligheter som følge av at både lønn og overskudd beskattes (Lilleby, 2016). Argumentet i favør av en finansiell transaksjonsskatt er at det vil oppstå færre tilpasningsmuligheter da det ikke vil foreligge insentiver til nedbemanning og nedlegging av finansiell aktivitet slik som ved dagens finansskatt. Den mest fremtredende tilpasningsmuligheten ved en slik finansskatt for investorer er å

redusere antall investeringer for å unngå finansskatt. Imidlertid er det nettopp denne tilpasningen regjeringen frykter da investeringer skaper vekst og arbeidsplasser i økonomien. Respondenten fra Finans Norge påpeker at

“alle alternative finansskattemodeller har fordeler og ulemper, og det er vesentlig å finne den riktige løsningen uten at kompleksiteten blir for krevende.”

Det er derfor ønskelig å utforme en finansskattemodell som ivaretar samfunnsøkonomiske hensyn. I tillegg er det vesentlig at finansskattemodellen er håndterbar og mest mulig kostnadseffektiv for bankene.

6.0 Konklusjon

6.1 Hovedfunn og delkonklusjoner

Formålet med oppgaven var å kartlegge ulike finansskattemodeller og dermed få innsikt i hvilken modell som er best egnet i Norge. Vurderingen av modellenes egnethet tok utgangspunkt i konkurranseforhold, effekter på finansmarked og næringsliv, og tilpasningsmuligheter da vi anser dette som avgjørende faktorer. Dette ble identifisert gjennom den teoretiske forankringen, undersøkelsen og analyse av funnene. Gjennom dybdeintervju med Stortinget, finansnæringen, skattemyndighetene og revisor ble det avdekket at det er mange utfordringer ved dagens finansskattemodell og at det foreligger behov for endring.

6.1.1 Hvilken finansskattemodell er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?

Felles for de finansielle aktivitetsskattene er at det blir mindre attraktivt å investere i Norge da det er investorene som påvirkes av skatten. Dette er konkurransevridende mellom Norge og utland. Både dagens finansskattemodell og de andre finansielle aktivitetsskattemodellene innebærer skatt på lønn og/eller

overskudd. Dette reduserer resultat etter skatt i finansforetak. Investorer vil dermed oppnå lavere avkastning ved å investere i norske finansinstitusjoner fremfor i andre land. Undersøkelsen avdekker ingen faktorer ved de finansielle aktivitetsskattene som vil ha positive effekter på konkurransen mellom Norge og utland.

Finansiell transaksjonsskatt i form av "*stamp duty*" er i likhet med finansielle aktivitetsskatter negativ for investorer. "*Stamp duty*" medfører en skattebelastning på enhver aksjeinvestering uavhengig av kjøpers identitet. Både norske og utenlandske investorer vil på denne måten foretrekke å investere i utenlandskregistrerte selskaper for å unngå denne dokumentavgiften. Det fremgår av undersøkelsen at "*stamp duty*" ikke har egenskaper som virker positivt på konkurransen mellom Norge og utland.

En finansiell transaksjonsskatt etter EUs forslag vil påvirke norske finansinstitusjoner og være konkurransevridende mellom finansnæringen i Norge og utland. Norske finansforetak skattebelastes av ethvert finansielt kjøp og salg avhengig av hva som omfattes av skattegrunlaget. Utenlandske finansforetak ilegges ikke skatt ved slike transaksjoner med finansforetak i Norge, og vil på denne måten stille sterkere i konkurransen. Konkurransvilkårene vil forbedres dersom EU oppnår en regional finansiell transaksjonsskatt. Modellen er i det tilfellet bedre egnet til å unngå konkurransevridninger sammenlignet med de overnevnte modellene.

De finansielle aktivitetsskattene og finansielle transaksjonsskattene fremlagt i oppgaven svekker den norske finansnæringens konkurranseevne overfor utlandet. En særnorsk innretning vil sjelden ha positiv innvirkning på Norges konkurranseforhold. En merverdiavgiftsmodell vil imidlertid ikke ha effekt på konkurransen ved kjøp og salg mellom norske og utenlandske næringsdrivende som følge av destinasjonsprinsippet. Utenlandske aktører som opererer i Norge vil ikke måtte forholde seg til norsk finansskatt i form av merverdiavgift. Det er viktig at en merverdiavgiftsmodell tilrettelegger for at utenlandske aktører må registrere seg i det norske merverdiavgiftssystemet for å unngå vridninger i

konkurransen om norske forbrukere. Det tas forbehold om at registreringsplikt ikke strider mot EØS-avtalen. Ut ifra oppgaven kan det konstateres at en godt utformet merverdiavgiftsmodell er best egnet for å unngå konkurransevridninger mellom Norge og utlandet.

6.1.2 Hvilken finansskattemodell er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?

En hensiktsmessig finansskattemodell bidrar til like konkurransevilkår mellom finansnæringen og andre næringer. Undersøkelsen avdekker investeringsvridninger som en svakhet ved unntaket. Høyere skattebelastning som følge av manglende fradragsrett for inngående merverdiavgift gir lavere avkastning til investorer. Merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper i tillegg konkurranseskjevheter ved at finansforetak gis insentiver til egenproduksjon og at forbruk vrir mot finansielle tjenester. En finansskatt bør forbedre disse skjevhetene og samtidig unngå at det skapes nye vridninger i konkurransen.

Utformingen av dagens finansskattemodell er til en viss grad egnet til å forhindre skjevhetene ved merverdiavgiftsunntaket. Lønnselementet bidrar til at lønnsomhet av egenproduksjon reduseres ved at arbeidsinnsats er dyrere. På sikt vil modellen resultere i høyere priser ut mot forbrukere hvilket likestiller konkurransen om tjenester mellom næringsdrivende. Dette er en positiv virkning av dagens finansskattemodell. Imidlertid forsterker dagens finansskatt investeringsvridningene da finansnæringens skattebelastning blir ytterligere forhøyet. I tillegg er det dyrere for finansnæringen å konkurrere med andre næringer om arbeidskraft som følge av ekstrakostnaden per ansatt. Finansnæringen er ledende innen digital utvikling. Med reduserte midler til å konkurrere om de mest kompetente menneskene på arbeidsmarkedet, kan finansnæringens innovative kunnskap og verdiskapning stagnere. De andre fremlagte finansielle aktivitetsskattene vil skape lignende konkurransevridninger som dagens finansskattemodell da de inneholder tilsvarende elementer. De

finansielle aktivitetsskattene vil ikke skape like konkurransevilkår mellom næringene som følge av økte kostnader for finansinstitusjonene.

En finansiell transaksjonsskatt i form av "*stamp duty*" vil ikke skape nye konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer. "*Stamp duty*" pålegges enhver aksjeinvestering og tar ikke hensyn til om kjøperen er privatperson eller næringsdrivende. Næringene vil dermed stilles overfor samme konkurransevilkår og det skapes ikke investeringsvridninger. "*Stamp duty*" er innenlands nøytral og har således positive effekter på konkurransen mellom finansnæringen og andre næringer. På en annen side ligger fremdeles svakhetene ved merverdiavgiftsunntaket i form av insentiver til egenproduksjon og vridninger mot tjenesteforbruk til grunn.

Virkningene av en finansiell transaksjonsskatt i form av EUs foreslåtte modell er lite forutsigbare, og det kan ikke fastslås med sikkerhet hvorvidt en slik skatt vil påvirke konkurranseforholdet mellom næringene i Norge. Imidlertid vil en økt kostnad kun for finansinstitusjonene implisere svekket konkurranseevne for finansnæringen overfor andre næringer.

Ingen av de overnevnte finansskattemodellene korrigerer helhetlig for svakhetene ved merverdiavgiftsunntaket. Merverdiavgiftsmodellen vil imidlertid resultere i større nøytralitet mellom næringene da store deler av dagens problem forhindres. Det vil ikke foreligge insentiver til egenproduksjon da normal merverdiavgift er gjeldende for større deler av virksomheten. Merverdiavgiftsmodellen rammer kun forbrukere i form av høyere priser slik merverdiavgiftssystemet legger opp til. Dette medfører at forbruket ikke vrir mot finansielle tjenester. Ut ifra dette skaper en merverdiavgiftsmodell likere konkurransevilkår mellom næringene. Oppgaven stadfester at en merverdiavgiftsmodell er godt egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer.

6.1.3 Hvilken finansskattemodell vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?

Dagens finansskatt og de finansielle aktivitetsskattene er investeringsvridende og påvirker finansmarkedets funksjonalitet i Norge. Finansnæringen blir et mindre attraktivt investeringsmål sammenlignet med andre næringer på bakgrunn av redusert avkastning. På denne måten skaper finansielle aktivitetsskatter investeringsvridninger innad i finansmarkedet. Imidlertid vil ikke slike vridninger ha utslag på finansmarkedets stabilitet. Det norske finansmarkedets funksjonalitet beror på et mangfold av banker. Oppgaven fastslår at dagens finansskatt og de finansielle aktivitetsskattene resulterer i nedlegging av banker og filialer, og på denne måten endrer norsk bankstruktur. Finansielle aktivitetsskatter har derav negativ effekt på finansmarkedets funksjonalitet.

En finansiell transaksjonsskatt i form av "*stamp duty*" pålegges transaksjoner vedrørende aksjekjøp hvilket er egnet til å redusere omsetning på finansmarkedet. Aksjeinvesteringene får en høyere inngangsverdi ved hvert kjøp som følge av dokumentavgiften. På denne måten vil det oppstå avgiftskumulasjon. Dette kan videre hindre finansmarkedets funksjon i å bidra til økonomisk vekst som følge av mindre effektiv fordeling av kapital. "*Stamp duty*" har størst risiko for negative effekter på det norske finansmarkedet.

En finansiell transaksjonsskatt i form av EUs forslag vil kun ilegges transaksjoner mellom finansforetak og på denne måten ha en mildere effekt på omsetningen sammenlignet med "*stamp duty*". Investorer utover finansforetak vil ikke skattebelastes. EUs foreslåtte finansielle transaksjonsskatt vil derfor i liten grad hemme investeringer og derav ikke ha særlig effekt på det norske finansmarkedet som helhet.

Finansmarked er sensitiv for endringer og finansskatt vil derfor trolig ha en form for effekt. Merverdiavgift påvirker imidlertid ikke investeringer i det norske finansmarkedet slik flere av de overnevnte finansskattemodellene gjør.

Merverdiavgiftsmodellen kan medføre at investorer velger å ikke benytte seg av for eksempel aksjemeglingstjenester da det vil ilegges merverdiavgift. Dette vil

kun være negativt for finansnæringen, men ikke for omfanget av investeringer og finansmarkedet som helhet. En merverdiavgiftsmodellen vil således ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet.

6.1.4 Hvilken finansskattemodell vil ha minst negativ effekt på næringslivet?

Dagens finansskatt og finansielle aktivitetsskatter har positive effekter på næringslivet. Det skapes mer flyt i handelen ved at insentivene til egenproduksjon oppheves og at forbruksmønsteret jevnes ut på sikt. I tillegg vil finansskatt muliggjøre skattelettelser for andre næringer hvilket vil fremme vekst i næringslivet. Finansnæringen har en viktig rolle i næringslivet både i tilknytning til sysselsetting og kapitaltilførsel. Det er egenskaper ved dagens finansskatt som isolert kan påvirke disse forholdene og dermed næringslivet. Lønnelementet er hovedutfordringen ved dagens modell. Arbeidskraft er dyrere for finansnæringen, og dette vil skape størst utfordringer for små og mellomstore banker i distriktene. Dagens finansskatt truer på denne måten det strukturelle mangfoldet av banker hvilket er essensielt for næringslivets tilgang på kapital. Lignende egenskaper foreligger også ved de andre fremlagte finansielle aktivitetsskattemodellene. Det er dermed risiko for at finansielle aktivitetsskatter har negativ effekt på næringslivet.

“*Stamp duty*” er en finansiell transaksjonsskatt som i stor grad påvirker næringslivet da det ilegges skatt på alle aksjekjøp. Alle aktører i næringslivet blir belastet “*stamp duty*”. Dermed blir det dyrere å investere og mindre kapitalflyt. Dette har negativ innvirkning på veksten i den norske økonomien.

Finansiell transaksjonsskatt i form av EUs foreslåtte modell vil påvirke finansnæringen negativt ved at den ilegges finansielle transaksjoner mellom finansforetak. Det er imidlertid kun en næring som berøres og på den måten vil ikke en slik finansiell transaksjonsskatt ha merkbar effekt for næringslivet som helhet. EUs finansielle transaksjonsskatt vil ikke svekke finansnæringens rolle i økonomien.

Merverdiavgiftsmodellen har nøytralitetsegenskaper ved at den ilegges forbrukere og skattebelastningen i næringslivet blir mer balansert. På denne måten er merverdiavgiftsmodellen trolig alternativet som gir minst negativ effekt på næringslivet.

6.1.5 Hvilken finansskattemodell er best utformet for å forhindre vesentlige tilpasningsmuligheter?

Alle de fremlagte finansskattemodellene åpner for ulike tilpasningsmuligheter. Dagens finansskattemodell gir i henhold til undersøkelsen flest tilpasningsmuligheter. Oppgaven identifiserer fem mulige tilpasninger for finansforetak. Disse omfatter fellesregistrering av konsern, overskuddsflytting, nedbemanning, midlertidig ansettelser og nedlegging av finansiell virksomhet. Disse tilpasningsmulighetene gjør seg også gjeldende ved finansiell aktivitetsskatt etter islandsk modell. Modellen gjør det enda mer attraktivt å tilpasse seg ved å flytte overskudd, da man på denne måten kan forhindre forhøyet selskapsskatt. Overskuddsflytting er ikke en aktuell tilpasningsmulighet ved den danske finansielle aktivitetsskatten. Imidlertid forsterkes behovet for å tilpasse seg finansskatt ved fellesregistrering, nedbemanning og nedlegging da en provenynøytral omlegging etter dansk modell vil innebære en betraktelig høyere ekstraskatt på lønn. En finansiell aktivitetsskatt er dårlig egnet til å forhindre vesentlige tilpasningsmuligheter.

Oppgaven avdekker redusert investeringsaktivitet som den eneste reelle mulige tilpasningen ved en finansiell transaksjonsskatter i form av “*stamp duty*” og EUs forslag. Det er mer utfordrende å innrette seg en skatt som pålegges transaksjoner, og finansielle transaksjonsskatter åpner for færre tilpasningsmuligheter enn en aktivitetsskatt.

Oppgaven understreker at det ikke foreligger et tilsvarende behov for å foreta tilpasninger ved en merverdiavgiftsmodell sammenlignet med de andre fremlagte modellene. Merverdiavgift vil skape større nøytralitet mellom næringer, og finansnæringen vil i større grad få fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Samlet sett indikerer oppgaven at en merverdiavgiftsmodell vil være mest hensiktsmessig for å forhindre vesentlige tilpasningsmuligheter.

6.2 Hovedkonklusjon - Hvilken finansskattemodell vil være best for Norge?

Delkonklusjonene har tydeliggjort fordeler og ulemper ved de fremlagte finansskattemodellene. Dagens finansskatt er en enkel modell å etterfølge både for finansskattepliktige og skatteinnkreverne. Dagens modell er et fornuftig utgangspunkt for en finansskatt. Dette begrunnes med at elementene i dagens finansskattemodell skal tilsvare merverdiavgift ved å beskatte lønnskostnader og fortjeneste hvilket ikke er omfattet i merverdiavgiftssystemet. Finansskatt inndriver de tapte statsinntektene som følge av merverdiavgiftsunntaket og fungerer på denne måten som en merverdiavgift. Imidlertid har dagens finansskatt ikke nøytralitetsegenskapene til en merverdiavgift da den rammer "B2B" og ikke "B2C". Dagens finansskatt medfører økte kostnader for finansnæringen hvilket virker vridende på konkurranse og næringsliv. I tillegg åpner finansskattemodellen for kritiske tilpasningsmuligheter som på sikt truer mangfoldet av banker i Norge. Dette vil ha negativ effekt på det norske finansmarkedets funksjonalitet. Oppgaven har vist at fraværet av disse nøytralitetsegenskapene er avgjørende for modellens egnethet, og at dagens finansskatt ikke vil være best for Norge.

Den danske finansielle aktivitetsskatten innebærer en videreføring av lønnelementet fra dagens finansskatt. For å oppnå en provenynøytral omlegging vil myndighetene være nødt til å øke skattesatsen på lønnelementet betraktelig. Dette vil forsterke svakhetene ved den norske modellen som følge av at disse hovedsakelig kan knyttes til lønnelementet. Den danske finansielle aktivitetsskatten fremstår på denne måten som den største trusselen for det strukturelle mangfoldet av banker i Norge. En slik modell vil ramme den norske økonomien negativt i form av redusert kapitaltilførsel og sysselsetting. Vi anser den danske finansskattemodellen som lite egnet i Norge.

Den islandske finansielle aktivitetsskatten innebærer også en høyere ekstraskatt på lønn og det er dermed nærliggende at modellen har tilsvarende effekter som den norske og den danske finansskatten på økonomien. Imidlertid er den islandske modellen mildere mot små banker i form av at det kun ilegges forhøyet selskapsskatt på store overskudd. Det er små banker som i størst grad trues med dagens finansskatt. Likevel anses ikke den islandske finansielle aktivitetsskatten som en attraktiv modell for Norge da de små bankene uavhengig av dette vil ilegges en høyere ekstraskatt på lønn. Modellen vil derav ha tilsvarende uheldige virkninger som dagens finansskatt. Ut ifra analysen av de tre finansielle aktivitetsskattene med forhøyet arbeidsgiveravgift kan det tyde på at Stortingets beslutning om å fjerne lønnelementet er en hensiktsmessig tilnærming.

En innføring av en finansiell transaksjonsskatt i form av "*stamp duty*" frarådes. Selv om "*stamp duty*" er innenlands nøytral i Norge, vil investeringshyppighet stagnere som følge av at alle aksjeinvesteringer rammes av skatten. "*Stamp duty*" strider således mot regjeringens målsetting om økonomisk vekst ved å gi næringslivet skattelettelse. En finansskatt som hemmer investeringer vil ha negative ringvirkninger i hele næringslivet.

Oppgaven avdekker at en finansiell transaksjonsskatt i form av EUs foreslåtte modell har fordeler dersom den blir innført som en regional skatt i EU. En regional finansskatt vil ikke skape konkurransevridninger overfor aktører i Europa. Imidlertid foreligger det ingen indikasjoner på at en finansiell transaksjonsskatt vil være mulig å gjennomføre regionalt i nærliggende fremtid. Likevel har EUs foreslåtte finansskatt egenskaper som fremstår mer egnet i Norge enn de overnevnte finansskattemodellene. Dette kommer av skatten kun rammer finansforetak og ikke andre næringer eller investorer. I tillegg vil ikke en slik skatt true det strukturelle mangfoldet av banker da det ikke gir tilpasningsmuligheter i form av nedbemanning og nedlegging. På bakgrunn av undersøkelsen kan ikke en finansiell transaksjonsskatt etter EUs forslag med sikkerhet fraskrives som en egnet finansskattemodell i Norge.

Samlet sett vil en merverdiavgiftsmodell anses som den beste løsningen for Norge. Underspørsmålene tydeliggjør at en slik modell har de beste egenskapene til å unngå konkurransevridninger mellom Norge og utland. I tillegg vil en merverdiavgiftsmodell skape større nøytralitet i næringslivet hvilket antyder at merverdiavgift vil ha minst negativ effekt på både finansmarked og næringslivet som helhet. Merverdiavgiftsmodellen vil også gi finansnæringen færre insentiver til å foreta skattemessige tilpasninger som følge av at de i større grad likestilles med andre næringer. En merverdiavgiftsmodell vil være en global nyvinning.

6.3 Forslag til videre forskning

Med utgangspunkt i oppgaven anbefaler vi at det gjennomføres en utførlig konsekvensanalyse av ulike finansskattemodeller ved videre forskning. Gjennom en slik analyse vil forventende konsekvenser identifiseres slik at det kan foretas en informert beslutning vedrørende modellenes egnethet. Generelt er det behov for mer kunnskap hos sentrale aktører om hvilke effekter som faktisk utløses av en finansskatt. Vi har fått et bilde av virkningene av ulike finansskattemodeller, men en konsekvensanalyse må kunne avklare faktiske effekter med sikkerhet gjennom tall og observasjoner.

Regjeringen utreder nå to ulike finansskattemodeller. Det er besluttet at lønnelementet ved dagens finansskatt skal erstattes og at denne endringen skal være provenynøytral. Dette setter begrensninger ved en ny finansskattemodell i Norge før det er utført en helhetlig utredning. Slike begrensninger kan være uheldig. Utformingen av dagens finansskatt kan anses som et fornuftig utgangspunkt da dens elementer er et godt mål på merverdien som skapes i finansnæringen. Lønnelementet ved dagens finansskatt har blitt særlig kritisert på bakgrunn av negative effekter på sysselsetting og banksammensetning. Imidlertid har Danmark hatt en lignende finansskatt med lønnelement over en lengre tidsperiode hvor den ikke har hatt slike innvirkninger. Danmark har en annen bankstruktur enn Norge med få, store banker. Dette kan være en forklaring på at en slik skatt har ulike virkninger på de to landenes økonomi. Banknæringen er i tillegg fremtredende innen digital utvikling. Den digitale utviklingen har lagt

press på sysselsetting i Norge og kan også være en medvirkende negativ faktor på sysselsetting. Den norske finansskatten har hatt kort levetid, og det er dermed utfordrende å fastslå konsekvensene av den på lengre sikt. Slike vurderinger bør fremkomme av en konsekvensanalyse.

Referanseliste

- Aartun, J. S. F. (2016, 10. oktober). Slik skal London vippes ned fra finanstronen. *Dagens Næringsliv*. Hentet fra <https://www.dn.no/nyheter/utenriks/2016/10/10/1226/Brexit/slik-skal-london-vippes-ned-fra-finanstronen>
- Berseth, J., Eriksen, E. & Fredriksen, G. (2016). EU/EØS-nytt – 17.mars 2016. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/EU-EOS-informasjon/EU-EOS-nytt/2016/eueos-nytt---17.-mars-2016/#finansskatt>
- Berseth, J., Eriksen, E., Fredriksen, G., & Nestande, P. S. (2016). EU/EØS-nytt – 13.april 2016. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/EU-EOS-informasjon/EU-EOS-nytt/2016/eueos-nytt---13.-april-2016/>
- Burman, L. E., Gale, W. G., Gault, S., Kim, B., Nunns, J., & Rosenthal, S. (2015). Financial Transaction Taxes in Theory and Practice. Hentet fra <https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2016/06/FINANCIAL-TRANSACTION-TAXES.pdf>
- Cambell, J. Y., & Froot, K. A. (1993). International Experiences with Securities Transaction Taxes. *NBER Working Paper No.w4587*. Hentet fra https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=338864
- Capelle-Blancard, G. (2017). The financial transaction tax: A really good idea. *Scientific Advisory Board Review*.
- Darvas, Z., & Weizsäcker, J. V. (2010). Financial Transaction Tax: Small is Beautiful. *MT-DP, 2010(19)*, 1-30. Hentet fra <https://core.ac.uk/download/pdf/6346654.pdf>

-
- Davidsson, D. S., & Thorleifsdottir, G. (2013). *Financial Sector Taxation in Iceland*. (National Report to the Nordic Tax Research Council 2013). Hentet fra https://nsfr.dk/uf/90000_99999/92226/4058da63b99ca5ba3aa54227ece64ecc.pdf
- Djankov, S. (2014). *Inside the Euro Crisis: An Eyewitness Account*. Washington, DC: Peterson institute for International Economics.
- Eriksen, S, Å. (2017, 13. september). Finansskatt vil ramme hardt. *Finansfokus*. Hentet fra <https://www.finansforbundet.no/finansfokus/2017/09/13/finansskatt-ramme-hardt/>
- EU-kommisjonen (2011). *Common Rules for a Financial Transaction Tax – Frequently Asked Questions*. Hentet fra http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-640_en.htm
- Finans Norge. (2017). *Sysselsetting og arbeidstid*. Hentet fra <https://www.finansnorge.no/arbeidsgiver/statistikker/arbeidslivet-i-finans/1.-sysselsetting-og-arbeidstid/>
- Finans Norge. (2018). Antall ekspedisjonssteder. Hentet fra <https://www.finansnorge.no/statistikk/bank/antall-ekspedisjonssteder/>
- Finansdepartementet. (2013). *Skatter, avgifter og toll 2014*. (Prop. 1 LS 2013-2014). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/2489af048e0948f6b651768260ddf197/no/pdfs/prp2013201400011s0dddpdfs.pdf>

Finansdepartementet. (2015). *Finansmarkedsmeldingen 2015*. (St.meld. nr. 29 2015–2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-29-20152016/id2485283/sec1>

Finansdepartementet. (2015). *Bedre skatt – En skattereform for omstilling og vekst*. (St.meld. nr. 4 2015-2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-4-20152016/id2456324/sec1>

Finansdepartementet. (2016). *Skatter, avgifter og toll 2017*. (Prop. 1 LS 2016-2017). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-ls-ls0-20162017/id2514108/sec2>

Finansdepartementet. (2017). *Skatter, avgifter og toll 2018*. (Prop. 1 LS 2017-2018). Hentet fra https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett_2018/dokumenter/pdf/skatt.pdf

Finansdepartementet. (2018). *Finansskatt i fellesregistrerte virksomheter*. (Høringsnotat). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/ebb417faa8b049c0af4155e8e0cb2f97/horingsnotat-finansskatt-i-fellesregistrerte-virksomheter.pdf>

Finanskomiteen. (2016). *Innstilling fra finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017*. (Innst. 3 S 2016-2017). Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2016-2017/inns-201617-003s/?m=5>

-
- Finanskomiteen. (2018). *Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen*. (Innst. 365 S 2017-2018). Hentet fra <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2017-2018/inns-201718-365s.pdf>
- Finansleksikon. (2018). Omvendt avgiftsplikt. Hentet fra http://www.finansleksikon.no/Regnskap/O/Omvendt_avgiftsplikt.html
- Flock, C. (2011). Finansskatt. *Sparebankbladet*, 2011(12). Hentet fra <http://www.sparebank.no/id/17613.0>
- Gov. (2018). Tax when you buy shares. Hentet fra <https://www.gov.uk/tax-buy-shares>
- Grenness, T. (2004). *Hvordan kan du vite at noe er sant? Veiviser i forsknings- og utredningsarbeid for studenter, ledere, konsulenter og journalister*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Gripsrud, G., Olsson, H. U., & Silkoset, R. (2004). *Metode og dataanalyse: Med fokus på beslutning i bedrifter*. Kristiansand: Høyskolefaget AS.
- Grünfeld, L. A., Jacobsen, E. W., Eide, L. E., & Mellbye C. S. (2011). *En kunnskapsbasert finansnæring* (Forskningsrapport 11). Hentet fra [http://web.bi.no/forskning/papers.nsf/0/c81da4c7285e2b7dc125797c00501f1a/\\$FILE/2011-11-Grunfeld%20et%20al.pdf](http://web.bi.no/forskning/papers.nsf/0/c81da4c7285e2b7dc125797c00501f1a/$FILE/2011-11-Grunfeld%20et%20al.pdf)
- Grønlie, J. B. (2009). Nøytralitetsprinsippet. *Revisjon og Regnskap*, 2009(1), 59-61. Hentet fra <https://www.revregn.no/asset/pdf/2009/1-59-61.pdf>
- Habermeier, K., & Kirilenko, A. (2001). Securities Transaction Taxes and Financial Markets. *IMF Working Paper*, 2001(51). Hentet fra <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2001/wp0151.pdf>
-

-
- Hellman, P. A. (2014). *Innspill til Produktivitetskommissjonen: Finans – næring for andre næringer*. Hentet fra http://produktivitetskommissjonen.no/files/2014/02/finansforbundet_19mai2014.pdf
- Heggø, I., Gjelsvik, S., Kaski, K. E., & Ropstad, K. I. (2018). *Representantforslag 190 S*. (Dokument 8:190 S (2017-2018)). Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2017-2018/dok8-201718-190s/>
- House of Math. (2018). Finans. Hentet fra <https://houseofmath.no/finans/>
- Hvozdyk, L., & Rustanov, S. (2016). The effect of financial transaction tax on market liquidity and volatility: An Italian perspective. *International Review of Financial Analysis*, 45, 62-78. doi: 10.1016/j.ifra.2016.01.018
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser. Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Johannessen, A., Kristoffersen, L., & Tufte, P. A. (2004). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*. (2. Utg.) Oslo: Abstrakt forlag.
- Johannessen, A. Tufte, P. A., og Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (4. Utg.). Oslo: Abstrakt forlag AS.
- KPMG. (2017). *Special taxes in the financial sector*. Hentet fra https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/fi/pdf/2017/11/Bank%20levies_Nordic%20comparison.pdf

-
- Lilleby, Jan. (2016. 4. mai). Dette kommer som julekvelden på kjerringa. *E24*. Hentet fra <https://e24.no/makro-og-politikk/skatt/naeringen-om-ny-finansskatt-paa-3-5-milliarder-dette-kommer-som-julekvelden-paa-kjerringa/23675221>
- Melgård, M. (2016, 10. august). Frykter Sivs finansskatt. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/innenriks/frykter-sivs-finansskatt-1.763900>
- Melgård, M. (2016, 12. oktober). Friskmeldt finansskatt. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/innenriks/friskmeldt-finansskatt-1.789880>
- Michaelsen, B. E. (2018, 22.mars). Tetter hull i finansskatten. [Blogginlegg]. Hentet fra <http://blogg.pwc.no/skattebloggen/tetter-hull-i-finansskatten>
- NOU 1996:9. (1996) *Grønne skatter – en politikk for bedre miljø og høy sysselsetting*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1996-9/id116066/sec1>
- NOU 2011:1. (2011). *Bedre rustet mot finanskriser*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/49ec0c14a20a40288332054176b26a1a/no/pdfs/nou201120110001000dddpdfs.pdf>
- NOU 2014:13. (2014). *Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-13/id2342691/sec1>

-
- Nordkvelde, M., Alexandru, R., & Reve, T. (2015). *Den norske finansnæringen – en vekstnæring*. (Rapport BI & Finansforbundet). Hentet fra <https://www.finansforbundet.no/wp-content/uploads/2017/01/Den-norske-finansnæringen-en-vekstnæring.pdf>
- OECD. (2016). *OECD Economic Surveys: Denmark 2016*. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=m0wkDAAAQBAJ&pg=PA80&lpg=PA80&dq=danish+payroll+duty+effects+on+the+financial+sector&source=bl&ots=GjL7stexGL&sig=J60Q2C8C6O591Ikxw2ODUWQSxDk&hl=no&sa=X&ved=0ahUKEwj7seLgwpLcAhVLxaYKHSLfBe4Q6AEISDAD#v=onepage&q=danish%20payroll%20duty%20effects%20on%20the%20financial%20sector&f=false>
- O'Hare, M., & Ros, B. (2013). A review of global indirect tax developments and issues. *Indirect Tax Briefing, 2013(8)*. Hentet fra <https://taxinsights.ey-vx.com/archive/archive-pdfs/EY-ITB-Issue-8.pdf>
- Reve, T., & Sasson, A. (2012). *Et kunnskapsbasert Norge*. Norge: Universitetsforlaget.
- Revisorforeningen. (2017). *Hvem omfattes av finansskatten?* Hentet fra <https://www.revisorforeningen.no/fag/nyheter/finansskatten/>
- Statistisk sentralbyrå. (2018). Standard for næringsgruppering. Hentet fra <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/6>
- Strupczewski, J. (2015, 8. desember). Ten EU countries agree on aspects of a financial-transaction tax. *Reuters*. Hentet fra <https://uk.reuters.com/article/uk-eu-fft-progress-idUKKBN0TR19T20151208>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide Stortinget

Finansnæringen

1. Hvordan vil du beskrive den norske banknæringen og finansnæringen generelt?
2. Lederen av finansforbundet hevder at finansnæringen er en av næringene i fastlands-Norge som betaler mest skatt uavhengig av finansskatt. Hvorfor tror du at det likevel er et behov for finansskatt?
3. Hvilken rolle mener du banknæringen har i forhold til å skape arbeidsplasser?

Den norske finansskattemodellen

4. Hva tenker du generelt om finansskatt? Var det riktig å innføre en form for finansskatt i Norge?
5. Dagens finansskattemodell består av to elementer; 5 prosent ekstraskatt på lønn, samt forhøyet selskapsskatt på 25 prosent. Hvilke synspunkter har du til utformingen av den norske finansskattemodellen?
 - Hvorfor ble denne innretningen for finansskatt valgt?
 - Mener du at det er behov for å endre den norske finansskattemodellen? Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Det diskuteres nå om ekstraskatten på lønnsgrunnlaget skal fjernes, hvordan stiller du deg til dette?

-
- Mener du at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting i banknæringen? Hvis ja, på hvilken måte?
6. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på finansmarkedet? Hvis ja, på hvilken måte?
 7. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland? Hvis ja, på hvilken måte?
 8. Mener du at dagens finansskatt skaper konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 9. Tror du dagens finansskatt har hatt effekt på næringslivet generelt? Hvis ja, på hvilken måte?

Tilpasningsmuligheter

10. Hvilke tilpasningsmuligheter ser du ved dagens finansskatt?
 - Har dere erfart at finansinstitusjoner tilpasser seg dagens finansskatt? I så fall, hvordan?
11. Vil det oppstå flere tilpasningsmuligheter dersom ekstraskatten på lønn blir fjernet fra finansskattemodellen?
12. Det er uttalt at en provenynøytral omlegging av finansskatt er ønskelig. Hvordan kan dette oppnås dersom ekstraskatten på lønn fjernes? Har du noen tanker rundt dette?

Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

13. Representanter fra AP, SV, SP og KrF hevder i dokument 8-forslaget at *“dagens innretning av finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker”*. Hva tenker du om dette?
14. Hvilke utfordringer og problemer medfører finansskatt for den norske finansnæringen og banknæringen generelt etter din oppfatning?
15. Sverige har tidligere forsøkt å innføre en form for finansskatt på egenkapitaltransaksjoner. Resultatet var at store deler av finansnæringen emigrerte da finansskattemodellen åpnet for flere tilpasningsmuligheter. Tror du at dette kan skje i Norge dersom den nåværende finansskattemodellen forblir? Hvorfor / hvorfor ikke?

Alternative løsninger

16. Formålet med norsk finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Mener du dagens finansskatt oppfyller dette formålet? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Tror du dagens finansskatt er en god løsning på denne problemstillingen?
 - Mener du at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Skaper merverdiavgiftsunntaket insentiver til egenproduksjon i bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
17. Tror du det er en bedre løsning å innføre merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
- Hvorfor var det ikke aktuelt å innføre merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester tidligere?
 - Anses det aktuelt å innføre merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester nå? Hvorfor / hvorfor ikke

18. Mener du innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som fremdeles har merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester? Hvorfor / hvorfor ikke?

19. Mener du den norske finansnæringen vil komme dårligere ut i konkurransen med utenlandsk finansnæring dersom merverdiavgiftsplikt blir innført? Hvorfor / hvorfor ikke?

20. EU har fremmet et forslag om en annen form for finansskatt; finansiell transaksjonsskatt. Dette innebærer at det pålegges skatt på transaksjoner med finansielle instrumenter mellom finansinstitusjoner med en skattesats på mellom 0,01 - 0,1 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

21. Storbritannia har lenge hatt en annen form for finansiell transaksjonsskatt (finansskatt) kalt "*stamp duty*". Dette er en dokumentavgift på 0,5 prosent ved kjøp av aksjer i Storbritannia. Denne finansskatten pålegges privatpersoner og alle institusjoner både i og utenfor Storbritannia. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

22. Danmark har ikke generell arbeidsgiveravgift slik som i Norge. Imidlertid har Danmark lenge hatt en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt) kalt "*payroll duty*". Den danske finansskattemodellen innebærer en betydelig arbeidsgiveravgift på 14,5 prosent i 2018 som kun pålegges institusjoner med hovedsakelig finansiell aktivitet. Dansk finansskatt består dermed kun

av en ekstraskatt på lønn på 14,5 prosent. En tilsvarende finansskattemodell i Norge vil kunne innebære at ekstraskatten på lønn på 5 prosent videreføres og at den forhøyede selskapsskatten oppheves. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

23. Island har innført en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt).

Finansskattemodellen innebærer en ekstraskatt på lønn tilsvarende 5,5 prosent, og en forhøyet selskapsskatt på store overskudd for finanssektoren. Overskudd over 1 milliard islandske kroner (ca. NOK 75 millioner) anses som store overskudd og blir ilagt en selskapsskatt som er 6 prosent høyere enn alminnelig selskapsskattesats. I Norge vil store overskudd bli beskattet med 29 prosent per 2018 etter islandsk finansskattemodell. Island har i tillegg en bankskatt som pålegges finansielle institusjoner med gjeld over 50 milliarder islandske kroner (ca. NOK 3,8 milliarder). Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

24. Hvilken finansskattemodell mener du er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?

25. Hvilken finansskattemodell anser du som best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?

26. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?

27. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på næringslivet?

28. Hvilken finansskattemodell anser du som best utformet for å forhindre vesentlige omgåelsesmuligheter?

29. Ville du ha foretrukket noen av disse finansskattemodellene fremfor den norske finansskatten? Hvorfor / hvorfor ikke?

30. Er det noe du ønsker å tilføye som ikke blir dekket av spørsmålene?

Vedlegg 2: Intervjuguide Finans Norge

Finansnæringen

1. Hvordan vil du beskrive den norske banknæringen og finansnæringen generelt?
2. Lederen av finansforbundet hevder at finansnæringen er en av næringene i fastlands-Norge som betaler mest skatt uavhengig av finansskatt. Hvorfor tror du at det likevel er et behov for finansskatt?
3. Hvilken rolle mener du banknæringen har i forhold til å skape arbeidsplasser?

Den norske finansskattemodellen

4. Hva tenker du generelt om finansskatt? Mener du det var riktig å innføre en form for finansskatt i Norge?
5. Dagens finansskattemodell består av to elementer; 5 prosent ekstraskatt på lønn, samt forhøyet selskapsskattesats på 25 prosent. Hvilke synspunkter har du til utformingen av den norske finansskattemodellen?
 - Mener du at det er behov for å endre den norske finansskattemodellen? Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Det diskuteres nå om ekstraskatten på lønnsgrunnlaget skal fjernes, hvordan stiller du deg til dette?

- Mener du at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting i banknæringen? Hvis ja, på hvilken måte?
6. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på finansmarkedet? Hvis ja, på hvilken måte?
 7. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland? Hvis ja, på hvilken måte?
 8. Mener du at dagens finansskatt skaper konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 9. Tror du dagens finansskatt har hatt effekt på næringslivet generelt? Hvis ja, på hvilken måte?

Tilpasningsmuligheter

10. Hvilke tilpasningsmuligheter ser du ved dagens finansskatt for banker?
 - Opplever dere at banker tilpasser seg dagens finansskatt? I så fall, hvordan?
11. Tror du at det vil oppstå flere tilpasningsmuligheter dersom ekstraskatten på lønn blir fjernet fra finansskattemodellen?
12. Det er uttalt at en provenynøytral omlegging av finansskatt er ønskelig. Tror du at det er mulig å oppnå dette dersom ekstraskatten på lønn fjernes? Har du noen tanker rundt dette?

Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

13. Representanter fra AP, SV, SP og KrF hevder at “*dagens innretning av finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker*”. Mener du at dagens finansskatt truer mangfoldet av banker? Hvis ja, på hvilken måte?
14. Hvilke utfordringer og problemer medfører finansskatt for den norske finansnæringen generelt etter din oppfatning?
15. Opplever du at finansskatten medfører utfordringer og problemer for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
- Opplever du den økte kostnaden per ansatt som følge av finansskatt som en utfordring for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Hvordan opplever du at bankene håndterer den økte kostnaden per ansatt?
16. Dere har hevdet at dagens finansskatt vil føre til nedlegging av banker i distriktene. Statssekretæren i finansdepartementet hevder imidlertid at en slik utvikling har og vil finne sted uavhengig av finansskatt. Mener Finans Norge dette fortsatt eller har dere noen andre innvendinger?
17. Flere land frykter at innføring av finansskatt kan føre til emigrasjon av finansiell aktivitet. Tror du at dette er en risiko ved dagens finansskatt i Norge?

Alternative løsninger

18. Formålet med norsk finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Mener du dagens finansskatt oppfyller dette formålet? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
- Tror du dagens finansskatt er en god løsning på problemstillingen?
 - Mener du at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Oppfatter du at merverdiavgiftsunntaket har skapt insentiver til egenproduksjon i bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
19. Tror du det er en bedre løsning å innføre merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / Hvorfor ikke?
20. Mener du innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som fremdeles har merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester?
21. Mener du den norske finansnæringen vil komme dårligere ut i konkurransen med utenlandsk finansnæring dersom merverdiavgiftsplikt blir innført?
22. EU har fremmet et forslag om en annen form for finansskatt; finansiell transaksjonsskatt. Dette innebærer at det pålegges skatt på transaksjoner med finansielle instrumenter mellom finansinstitusjoner med en skattesats på mellom 0,01 - 0,1 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
23. Storbritannia har lenge hatt en annen form for finansiell transaksjonsskatt (finansskatt) kalt "*stamp duty*". Dette er en dokumentavgift på 0,5 prosent ved kjøp av aksjer i Storbritannia. Denne finansskatten pålegges privatpersoner og alle institusjoner både i og utenfor Storbritannia. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
24. Danmark har ikke generell arbeidsgiveravgift slik som i Norge. Imidlertid har Danmark lenge hatt en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt) kalt “*payroll duty*”. Den danske finansskattemodellen innebærer en betydelig arbeidsgiveravgift på 14,5 prosent i 2018 som kun pålegges institusjoner med hovedsakelig finansiell aktivitet. Dansk finansskatt består dermed kun av en ekstraskatt på lønn på 14,5 prosent. En tilsvarende finansskattemodell i Norge vil kunne innebære at ekstraskatten på lønn på 5 prosent videreføres og at den forhøyede selskapsskatten oppheves. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
25. Island har innført en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt). Finansskattemodellen innebærer en ekstraskatt på lønn tilsvarende 5,5 prosent, og en forhøyet selskapsskatt på store overskudd for finanssektoren. Overskudd over 1 milliard islandske kroner (ca. NOK 75 millioner) anses som store overskudd og blir ilagt en selskapsskatt som er 6 prosent høyere enn alminnelig selskapsskattesats. I Norge vil store overskudd bli beskattet med 29 prosent per 2018 etter islandsk finansskattemodell. Island har i tillegg en bankskatt som pålegges finansielle institusjoner med gjeld over 50 milliarder islandske kroner (ca. NOK 3,8 milliarder). Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
26. Hvilken finansskattemodell mener du er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?
27. Hvilken finansskattemodell anser du som best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?
28. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?
-

-
29. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på næringslivet?
 30. Hvilken finansskattemodell anser du som best utformet for å forhindre vesentlige omgåelsesmuligheter?
 31. Ville du ha foretrukket noen av disse finansskattemodellene fremfor den norske finansskatten? Hvorfor / hvorfor ikke?
 32. Er det noe du ønsker å tilføye som ikke blir dekket av spørsmålene?

Vedlegg 3: Intervjuguide bank

Finansnæringen

1. Hvordan vil du beskrive den norske banknæringen og finansnæringen generelt?
2. Lederen av finansforbundet hevder at finansnæringen er en av næringene i fastlands-Norge som betaler mest skatt uavhengig av finansskatt. Hvorfor tror du at det likevel er et behov for finansskatt?
3. Hvilken rolle mener du banknæringen har i forhold til å skape arbeidsplasser?

Den norske finansskattemodellen

4. Hva tenker du generelt om finansskatt? Var det riktig å innføre en form for finansskatt i Norge?
5. Dagens finansskattemodell består av to elementer; 5 prosent ekstraskatt på lønn, samt forhøyet selskapsskattesats på 25 prosent. Hvilke synspunkter har du til utformingen av den norske finansskattemodellen?

-
- Mener du at det er behov for å endre den norske finansskattemodellen? Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Det diskuteres nå om ekstraskatten på lønnsgrunnlaget skal fjernes, hvordan stiller du deg til dette?
 - Mener du at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting i banknæringen? Hvis ja, på hvilken måte?
6. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på finansmarkedet? Hvis ja, på hvilken måte?
7. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland? Hvis ja, på hvilken måte?
8. Mener du at dagens finansskatt skaper konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
9. Tror du dagens finansskatt har hatt effekt på næringslivet generelt? Hvis ja, på hvilken måte?

Tilpasningsmuligheter

10. Hvilke tilpasningsmuligheter ser du ved dagens finansskatt?
11. Hvilke tilpasningsmuligheter er aktuelle ved dagens finansskatt for banken?
- Har banken foretatt tilpasninger i forhold til finansskatt? I så fall, hvilke?
 - Hva planlegger / vurderer banken å gjøre for å tilpasse seg finansskatt?

Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

12. Representanter fra SV, AP, SP og KrF hevder at “*dagens innretning av finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker*”. Mener du at dagens finansskatt truer mangfoldet av banker? Hvis ja, på hvilken måte?
13. Hvilke utfordringer og problemer medfører finansskatt for den norske finansnæringen og banknæringen generelt etter din oppfatning?
14. Hvilke utfordringer og problemer medfører finansskatt for banken?
- Opplever banken den økte kostnaden per ansatt som følge av finansskatt som en utfordring? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Hvordan håndterer banken den økte kostnaden per ansatt?
15. Finans Norge hevder at dagens finansskatt vil føre til nedlegging av banker i distriktene. Statssekretæren i finansdepartementet hevder imidlertid at en slik utvikling har og vil finne sted uavhengig av finansskatt. Hva er dine synspunkter? Tror du at finansskatt fører til nedlegging av banker eller er du enig med statssekretæren?
16. Sverige har tidligere forsøkt å innføre en form for finansskatt på egenkapitaltransaksjoner. Resultatet var at store deler av finansnæringen emigrerte da finansskattemodellen åpnet for flere tilpasningsmuligheter. Tror du at dette kan skje i Norge dersom den nåværende finansskattemodellen forblir? Hvorfor / hvorfor ikke?

Alternative løsninger

17. Formålet med norsk finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Mener du dagens finansskatt oppfyller dette formålet? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
- Tror du dagens finansskatt er en god løsning på problemstillingen?
 - Mener du at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevriddinger mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Skaper merverdiavgiftsunntaket insentiver til egenproduksjon i banken? Hvis ja, på hvilken måte?

18. Tror du det er en bedre løsning å innføre merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

19. Tror du at innføring av merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester vil påvirke de norske bankenes posisjon internasjonalt? Hvorfor / hvorfor ikke?

- Mener du innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som fremdeles har merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Mener du den norske finansnæringen vil komme dårligere ut i konkurransen med utenlandsk finansnæring dersom merverdiavgiftsplikt blir innført? Hvorfor / hvorfor ikke?

20. EU har fremmet et forslag om en annen form for finansskatt; finansiell transaksjonsskatt. Dette innebærer at det pålegges skatt på transaksjoner med finansielle instrumenter mellom finansinstitusjoner med en skattesats på mellom 0,01 - 0,1 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
21. Storbritannia har lenge hatt en annen form for finansiell transaksjonsskatt (finansskatt) kalt "*stamp duty*". Dette er en dokumentavgift på 0,5 prosent ved kjøp av aksjer i Storbritannia. Denne finansskatten pålegges privatpersoner og alle institusjoner både i og utenfor Storbritannia. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
22. Danmark har ikke generell arbeidsgiveravgift slik som i Norge. Imidlertid har Danmark lenge hatt en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt) kalt "*payroll duty*". Den danske finansskattemodellen innebærer en betydelig arbeidsgiveravgift på 14,5 prosent i 2018 som kun pålegges institusjoner med hovedsakelig finansiell aktivitet. Dansk finansskatt består dermed kun av en ekstraskatt på lønn på 14,5 prosent. En tilsvarende finansskattemodell i Norge vil kunne innebære at ekstraskatten på lønn på 5 prosent videreføres og at den forhøyede selskapsskatten oppheves. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
23. Island har innført en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt). Finansskattemodellen innebærer en ekstraskatt på lønn tilsvarende 5,5 prosent, og en forhøyet selskapsskatt på store overskudd for finanssektoren. Overskudd over 1 milliard islandske kroner (ca. NOK 75 millioner) anses som store overskudd og blir ilagt en selskapsskatt som er 6 prosent høyere enn alminnelig selskapsskattesats. I Norge vil store overskudd bli beskattet med 29 prosent per 2018 etter islandsk finansskattemodell. Island har i tillegg en bankskatt som pålegges finansielle institusjoner med gjeld over 50 milliarder islandske kroner (ca. NOK 3,8 milliarder). Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
24. Hvilken finansskattemodell mener du er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?
-

-
25. Hvilken finansskattemodell anser du som best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?
 26. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?
 27. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på næringslivet?
 28. Hvilken finansskattemodell anser du som best utformet for å forhindre vesentlige omgåelsesmuligheter?
 29. Ville du ha foretrukket noen av disse finansskattemodellene fremfor den norske finansskatten? Hvorfor / hvorfor ikke?
 30. Er det noe du ønsker å tilføye som ikke blir dekket av spørsmålene?

Vedlegg 4: Intervjuguide Sentralskattekontoret for storbedrifter

Finansnæringen

1. Hvordan vil du beskrive den norske banknæringen og finansnæringen generelt?
2. Lederen av finansforbundet hevder at finansnæringen er en av næringene i fastlands-Norge som betaler mest skatt uavhengig av finansskatt. Hvorfor tror du at det likevel er et behov for finansskatt?
3. Hvilken rolle mener du banknæringen har i forhold til å skape arbeidsplasser?

Den norske finansskattemodellen

4. Mener du det var riktig å innføre en form for finansskatt i Norge?
5. Hvilke erfaringer har du med dagens finansskatt i forhold til banker?
6. Dagens finansskattemodell består av to elementer; 5 prosent ekstraskatt på lønn, samt forhøyet selskapsskattesats på 25 prosent. Hvilke synspunkter har du til utformingen av den norske finansskattemodellen?
 - Mener du at det er behov for å endre den norske finansskattemodellen? Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Det diskuteres nå om ekstraskatten på lønnsgrunnlaget skal fjernes, hvordan stiller du deg til dette?
 - Mener du at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting i banknæringen? Hvis ja, på hvilken måte?
7. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på finansmarkedet? Hvis ja, på hvilken måte?
8. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland? Hvis ja, på hvilken måte?
9. Mener du at dagens finansskatt skaper konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
10. Tror du dagens finansskatt har hatt effekt på næringslivet generelt? Hvis ja, på hvilken måte?

Tilpasningsmuligheter

11. Hvilke tilpasningsmuligheter ser du ved dagens finansskatt?

- Har dere erfart at finansinstitusjoner tilpasser seg dagens finansskatt? I så fall, hvordan?

12. Tror du at det vil oppstå flere tilpasningsmuligheter dersom ekstraskatten på lønn blir fjernet fra finansskattemodellen?

13. Det er uttalt at en provenynøytral omlegging av finansskatt er ønskelig.

Tror du at det er mulig å oppnå dette dersom ekstraskatten på lønn fjernes?

Har du noen tanker rundt dette?

Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

14. Representanter fra AP, SV, SP og KrF hevder at “*dagens innretning av finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker*”. Mener du at dagens finansskatt truer mangfoldet av banker? Hvis ja, på hvilken måte?

15. Har dere i Sentralskattekontoret for storbedrifter erfart at finansskatten medfører utfordringer og problemer for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?

- Opplever dere den økte kostnaden per ansatt som følge av finansskatt som en utfordring for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
- Hvordan opplever dere at bankene håndterer den økte kostnaden per ansatt?

-
16. Finans Norge hevder at dagens finansskatt vil føre til nedlegging av banker i distriktene. Statssekretæren i finansdepartementet hevder imidlertid at en slik utvikling har og vil finne sted uavhengig av finansskatt. Hva er dine synspunkter? Tror du at finansskatt fører til nedlegging av banker eller er du enig med statssekretæren?
17. Flere land frykter at innføring av finansskatt kan føre til emigrasjon av finansiell aktivitet. Tror du at dette er en risiko ved dagens finansskatt i Norge?

Alternative løsninger

18. Formålet med norsk finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Mener du dagens finansskatt oppfyller dette formålet? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Tror du dagens finansskatt er en god løsning på problemstillingen?
 - Mener du at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 - Oppfatter du at merverdiavgiftsunntaket har skapt incentiver til egenproduksjon i bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
19. Tror du det er en bedre løsning å innføre merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / Hvorfor ikke?
20. Mener du innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som fremdeles har merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester?

-
21. Mener du den norske finansnæringen vil komme dårligere ut i konkurransen med utenlandsk finansnæring dersom merverdiavgiftsplikt blir innført?
22. EU har fremmet et forslag om en annen form for finansskatt; finansiell transaksjonsskatt. Dette innebærer at det pålegges skatt på transaksjoner med finansielle instrumenter mellom finansinstitusjoner med en skattesats på mellom 0,01 - 0,1 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
23. Storbritannia har lenge hatt en annen form for finansiell transaksjonsskatt (finansskatt) kalt "*stamp duty*". Dette er en dokumentavgift på 0,5 prosent ved kjøp av aksjer i Storbritannia. Denne finansskatten pålegges privatpersoner og alle institusjoner både i og utenfor Storbritannia. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
24. Danmark har ikke generell arbeidsgiveravgift slik som i Norge. Imidlertid har Danmark lenge hatt en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt) kalt "*payroll duty*". Den danske finansskattemodellen innebærer en betydelig arbeidsgiveravgift på 14,5 prosent i 2018 som kun pålegges institusjoner med hovedsakelig finansiell aktivitet. Dansk finansskatt består dermed kun av en ekstraskatt på lønn på 14,5 prosent. En tilsvarende finansskattemodell i Norge vil kunne innebære at ekstraskatten på lønn på 5 prosent videreføres og at den forhøyede selskapsskatten oppheves. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

25. Island har innført en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt).

Finansskattemodellen innebærer en ekstraskatt på lønn tilsvarende 5,5 prosent, og en forhøyet selskapsskatt på store overskudd for finanssektoren. Overskudd over 1 milliard islandske kroner (ca. NOK 75 millioner) anses som store overskudd og blir ilagt en selskapsskatt som er 6 prosent høyere enn alminnelig selskapsskattesats. I Norge vil store overskudd bli beskattet med 29 prosent per 2018 etter islandsk finansskattemodell. Island har i tillegg en bankskatt som pålegges finansielle institusjoner med gjeld over 50 milliarder islandske kroner (ca. NOK 3,8 milliarder). Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

26. Hvilken finansskattemodell mener du er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?

27. Hvilken finansskattemodell anser du som best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?

28. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?

29. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på næringslivet?

30. Hvilken finansskattemodell anser du som best utformet for å forhindre vesentlige omgåelsesmuligheter?

31. Ville du ha foretrukket noen av disse finansskattemodellene fremfor den norske finansskatten? Hvorfor / hvorfor ikke?

32. Er det noe du har lyst til å tilføye som ikke blir dekket av spørsmålene?

Vedlegg 5: Intervjuguide revisor**Finansnæringen**

1. Hvordan vil du beskrive den norske banknæringen og finansnæringen generelt?
2. Lederen av finansforbundet hevder at finansnæringen er en av næringene i fastlands-Norge som betaler mest skatt uavhengig av finansskatt. Hvorfor tror du at det likevel er et behov for finansskatt?
3. Hvilken rolle mener du banknæringen har i forhold til å skape arbeidsplasser?

Den norske finansskattemodellen

4. Mener du det var riktig å innføre en form for finansskatt i Norge?
5. Hvilke erfaringer har du med dagens finansskatt i forhold til banker?
6. Dagens finansskattemodell består av to elementer; 5 prosent ekstraskatt på lønn, samt forhøyet selskapsskattesats på 25 prosent. Hvilke synspunkter har du til utformingen av den norske finansskattemodellen?
 - Mener du at det er behov for å endre den norske finansskattemodellen? Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Det diskuteres nå om ekstraskatten på lønnsgrunnlaget skal fjernes, hvordan stiller du deg til dette?
 - Mener du at ekstraskatten på lønn påvirker sysselsetting i banknæringen? Hvis ja, på hvilken måte?

-
7. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på finansmarkedet? Hvis ja, på hvilken måte?
 8. Mener du at dagens finansskatt har påvirkning på konkurransen mellom Norge og utland? Hvis ja, på hvilken måte?
 9. Mener du at dagens finansskatt skaper konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
 10. Tror du dagens finansskatt har hatt effekt på næringslivet generelt? Hvis ja, på hvilken måte?

Tilpasningsmuligheter

11. Hvilke tilpasningsmuligheter ser du ved dagens finansskatt for banker?
 - Har dere erfart at banker tilpasser seg dagens finansskatt? I så fall, hvordan?
12. Tror du at det vil oppstå flere tilpasningsmuligheter dersom ekstraskatten på lønn blir fjernet fra finansskattemodellen?
13. Det er uttalt at en provenynøytral omlegging av finansskatt er ønskelig. Tror du at det er mulig å oppnå dette dersom ekstraskatten på lønn fjernes? Har du noen tanker rundt dette?

Utfordringer ved den norske finansskattemodellen

14. Representanter fra AP, SV, SP og KrF hevder at "*dagens innretning av finansskatt kan true det strukturelle mangfoldet av banker*". Mener du at dagens finansskatt truer mangfoldet av banker? Hvis ja, på hvilken måte?

15. Har du som revisor erfart at finansskatten medfører utfordringer og problemer for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?

- Opplever du den økte kostnaden per ansatt som følge av finansskatt som en utfordring for bankene? Hvis ja, på hvilken måte?
- Hvordan opplever du at bankene håndterer den økte kostnaden per ansatt?

16. Finans Norge hevder at dagens finansskatt vil føre til nedlegging av banker i distriktene. Statssekretæren i finansdepartementet hevder imidlertid at en slik utvikling har og vil finne sted uavhengig av finansskatt. Hva er dine synspunkter? Tror du at finansskatt fører til nedlegging av banker eller er du enig med statssekretæren?

17. Flere land frykter at innføring av finansskatt kan føre til emigrasjon av finansiell aktivitet. Tror du at dette er en risiko ved dagens finansskatt i Norge?

Alternative løsninger

18. Formålet med norsk finansskatt er å korrigere for merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester. Mener du dagens finansskatt oppfyller dette formålet? Hvorfor / hvorfor ikke?

- Tror du dagens finansskatt er en god løsning på problemstillingen?
- Mener du at merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skaper konkurransevridninger mellom finansnæringen og andre næringer? Hvis ja, på hvilken måte?
- Oppfatter du at merverdiavgiftsunntaket har skapt insentiver til egenproduksjon i bankene? Hvis ja, på hvilken måte?

-
19. Tror du det er en bedre løsning å innføre merverdiavgiftsplikt på finansielle tjenester i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / Hvorfor ikke?
20. Mener du innføring av merverdiavgiftsplikt vil komplisere transaksjoner med utenlandske aktører som fremdeles har merverdiavgiftsunntak for finansielle tjenester?
21. Mener du den norske finansnæringen vil komme dårligere ut i konkurransen med utenlandsk finansnæring dersom merverdiavgiftsplikt blir innført?
22. EU har fremmet et forslag om en annen form for finansskatt; finansiell transaksjonsskatt. Dette innebærer at det pålegges skatt på transaksjoner med finansielle instrumenter mellom finansinstitusjoner med en skattesats på mellom 0,01 - 0,1 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
23. Storbritannia har lenge hatt en annen form for finansiell transaksjonsskatt (finansskatt) kalt "*stamp duty*". Dette er en dokumentavgift på 0,5 prosent ved kjøp av aksjer i Storbritannia. Denne finansskatten pålegges privatpersoner og alle institusjoner både i og utenfor Storbritannia. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?

-
24. Danmark har ikke generell arbeidsgiveravgift slik som i Norge. Imidlertid har Danmark lenge hatt en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt) kalt “*payroll duty*”. Den danske finansskattemodellen innebærer en betydelig arbeidsgiveravgift på 14,5 prosent i 2018 som kun pålegges institusjoner med hovedsakelig finansiell aktivitet. Dansk finansskatt består dermed kun av en ekstraskatt på lønn på 14,5 prosent. En tilsvarende finansskattemodell i Norge vil kunne innebære at ekstraskatten på lønn på 5 prosent videreføres og at den forhøyede selskapsskatten oppheves. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
25. Island har innført en finansiell aktivitetsskatt (finansskatt). Finansskattemodellen innebærer en ekstraskatt på lønn tilsvarende 5,5 prosent, og en forhøyet selskapsskatt på store overskudd for finanssektoren. Overskudd over 1 milliard islandske kroner (ca. NOK 75 millioner) anses som store overskudd og blir ilagt en selskapsskatt som er 6 prosent høyere enn alminnelig selskapsskattesats. I Norge vil store overskudd bli beskattet med 29 prosent per 2018 etter islandsk finansskattemodell. Island har i tillegg en bankskatt som pålegges finansielle institusjoner med gjeld over 50 milliarder islandske kroner (ca. NOK 3,8 milliarder). Totale forpliktelser blir da beskattet med 0,376 prosent. Anser du dette som en mulig finansskattemodell i Norge i stedet for dagens finansskatt? Hvorfor / hvorfor ikke?
26. Hvilken finansskattemodell mener du er best egnet for å unngå konkurransevridning mellom Norge og utlandet?
27. Hvilken finansskattemodell anser du som best egnet for å unngå konkurransevridning mellom finansnæringen og andre næringer?
28. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på det norske finansmarkedet?
-

-
29. Hvilken finansskattemodell tror du vil ha minst negativ effekt på næringslivet?
30. Hvilken finansskattemodell anser du som best utformet for å forhindre vesentlige omgåelsesmuligheter?
31. Ville du ha foretrukket noen av disse finansskattemodellene fremfor den norske finansskatten? Hvorfor / hvorfor ikke?
32. Er det noe du ønsker å tilføye som ikke blir dekket av spørsmålene?

Vedlegg 6: Næringsgruppe K

NÆRINGSGRUPPE K - FINANSIERINGS- OG FORSIKRINGSVIRKSOMHET					
64	Finansieringsvirksomhet	65	Forsikringsvirksomhet og pensjonskasser, Unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	66	Tjenester tilknyttet finansierings- og forsikringsvirksomhet
64.1	Bankvirksomhet	65.1	Forsikring	66.1	Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet
64.11	Sentralbankvirksomhet	65.11	Livsforikring	66.11	Administrasjon av finansmarkeder:
64.110	- Sentralbankvirksomhet	65.110	- Livsforsikring	66.110	- Administrasjon av finansmarkeder
64.19	Bankvirksomhet ellers	65.12	Skadeforsikring	66.12	Verdipapirmegling:
64.111	- Bankvirksomhet ellers	65.120	- Skadeforsikring	66.120	- Verdipapirmegling
64.2	Holdingselskaper	65.2	Gjenforsikring	66.19	Andre tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet:
64.20	Holdingselskaper	65.20	Gjenforsikring	66.190	- Andre tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet
64.201	- Finansielle holdingselskaper	65.200	- Gjenforsikring	66.2	Forsikringsformidling
64.202	- Spesielle holdingselskaper	65.3	Pensjonskasser	66.21	Risiko- og skadevurdering:
64.3	Verdipapirfond, investeringselskaper o.l.	65.30	Pensjonskasser	66.210	- Risiko- og skadevurdering
64.30	Verdipapirfond, investeringselskaper o.l.	65.300	- Pensjonskasser	66.22	Forsikringsformidling:
64.301	- Verdipapirfond			66.220	- Forsikringsformidling
64.302	- Investeringselskaper/-fond åpne for allmennheten			66.29	Andre tjenester tilknyttet forsikringsvirksomhet og pensjonskasser:
64.305	- Forvaltningsstiftelser for fond og legater opprettet for velledige og allmenntnyttige formål, men som selv ikke fordeler støtte			65.290	- Andre tjenester tilknyttet forsikringsvirksomhet og pensjonskasser
64.306	- Aktive eierfond			66.3	Fondsforvaltningsvirksomhet
64.308	- Investeringselskaper o.l lukket for allmennheten			66.30	Fondsforvaltningsvirksomhet:
64.9	Annen finansieringsvirksomhet			66.300	- Fondsforvaltningsvirksomhet
64.91	Finansiell leasing				
64.910	- Finansiell leasing				
64.92	Annen kredittgivning				
64.920	- Annen kredittgivning				
64.99	Annen finansieringsvirksomhet ikke nevnt annet sted				
64.990	- Annen finansieringsvirksomhet ikke nevnt annet sted				